

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

cerință
pentru
scurtarea
duratei
de execuție
a investițiilor

**ASIGURAREA
UTILAJELOR
TEHNOLOGICE**

La invitația președintelui
NICOLAE CEAUȘESCU,
în spiritul bunelor relații
de prietenie și colaborare
româno-indiene

**VIZITA OFICIALĂ
A PRIMULUI MINISTRU
AL INDIEI,
INDIRA GANDHI**

Tirgul

internațional

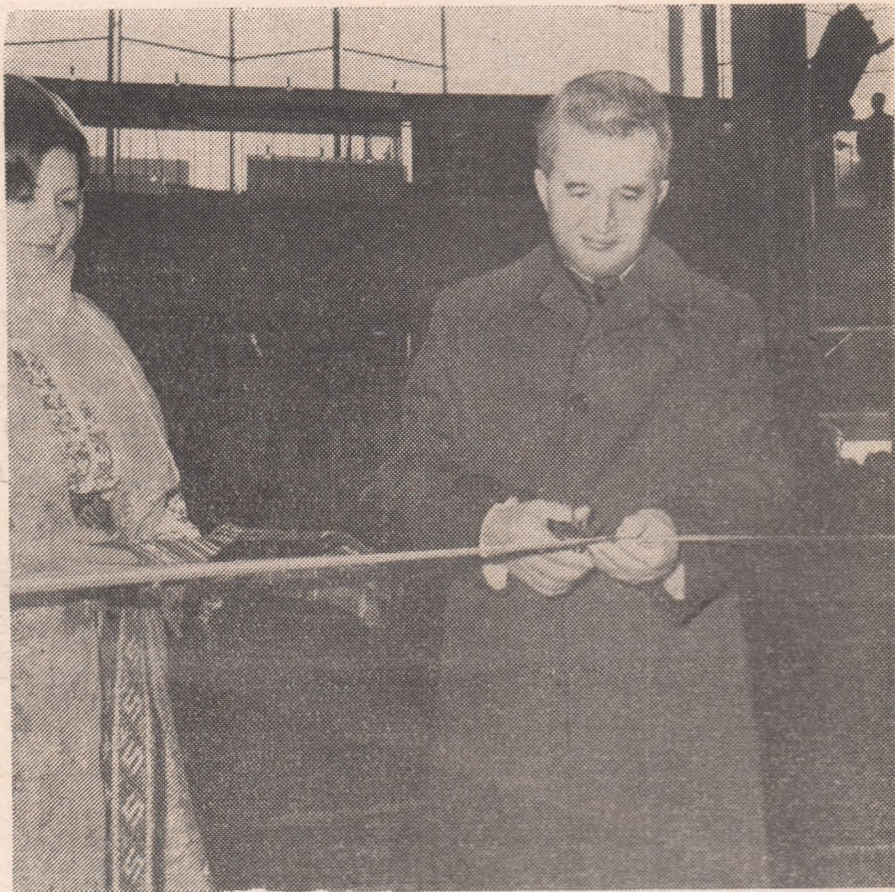
București — 1981

**Sub semnul
dezvoltării
comerțului
și cooperării
internaționale
în slujba
progresului**

TIMP DE nouă zile, complexul expozițional din Piața Științei s-a transformat într-un punct de întâlnire pentru oameni de afaceri și specialiști din diferite țări, pentru un numeros public din Capitală și din provincie, pentru vizitatori de peste hotare, atrași de prestigioasa manifestare comercială pe care o constituie **Tirgul internațional București**.

Participarea, la festivitatea de deschidere din 15 octombrie, a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a constituit o nouă și grăitoare dovadă a preocupării consecutive a țării noastre pentru extinderea și diversificarea relațiilor economice de comerț și cooperare reciproc avantajoase cu alte state, în interesul cauzei progresului, păcii și înțelegerii între popoare.

Organizat anul acesta în a VII-a sa ediție, T.I.B. se prezintă într-o formulă îmbunătățită. El are caracterul unui târg general, cu produse din toate sectoarele economice, dar cu accent pe

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tăind panglica inaugurală a celei de-a VII-a ediții a Tirgului Internațional București

mașini, utilaje, echipamente industriale. În pavilioane separate, constituind Expoziția internațională de chimie, sînt prezentate utilaje, instalații și produse chimice. Cuprinderea tematică amplă explică sporirea, în comparație cu edițiile anterioare, a numărului țărilor și firmelor participante, a diversității ofertei lor.

Economia socialistă românească prezintă la T.I.B. un sugestiv tablou al potențialului la care a ajuns, al dezvoltării sale pe coordonatele eficienței. Produsele construcției de mașini, electrotehnicii și electronicii, chimiei și altor ramuri marchează pregnant amploarea progresului științific și tehnic în acest debut de cincinal, aportul creației originale autohtone, preocuparea pentru calitate, performanță, competitivitate.

O serie de produse de vîrf, de complexitate deosebită, sînt rodul cooperării în producție și tehnice cu firme străine de prestigiu sau constituie baza pentru acțiuni de cooperare în cadrul cărora România livrează partenerilor instalații complete, „la cheie“. Automatizare, miniaturizare, funcționalitate, fiabilitate, design — sînt caracteristici comune pentru o largă gamă de mașini, aparate, tehnică de calcul și alte echipamente concepute și asimilate recent de industria noastră, la nivelul celor mai bune realizări pe

plan mondial. Față de precedentele ediții ale tirgului, construcția de autovehicule, tractoare, mijloace de transport feroviar și naval, aeronautica aduc noutăți care suscită aprecieri din cele mai pozitive.

Chimia românească demonstrează alinierea la o preocupare de căpetenie a lumii contemporane — economisirea și înlocuirea materiilor prime scumpe și cu procese de prelucrare energointensive. Succesele recunoscute ale cercetării noastre în acest domeniu se regăsesc într-o mare diversitate de produse anorganice, polimeri (inclusiv diferite sortimente moderne de cauciuc sintetic), produse de mic tonaj cu valoare ridicată.

Importanța potențialului de cercetare, producție și export al industriei noastre este subliniată în cuvinte elocvioase în declarațiile făcute presei de către directorii de pavilioane oficiale, conducători și alți reprezentanți ai unor firme expozante, care sînt unanimi în a considera că dezvoltarea schimburilor și cooperării cu România are perspective din cele mai favorabile. Tranzacțiile încheiate în cadrul Tirgului Internațional București constituie, din acest punct de vedere, o dovadă grăitoare, după cum întreaga desfășurare a acestei manifestări subliniază o dată mai mult vocația pe care și-a cîștigat-o tirgul, ca unul din centrele de interes ale comerțului internațional.

Autoaprovizionarea teritorială — bază pentru satisfacerea nevoilor de consum ale populației

ÎNFĂPTUIREA programului de ridicare continuă a nivelului de trai al întregului popor, stabilit de Congresul al XII-lea al partidului, impune îndeplinirea integrală a programelor de dezvoltare a producției agricole în toate unitățile de stat și cooperatiste, valorificarea în mai mare măsură a resurselor din gospodăriile populației, aplicarea fermă a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale. În ansamblul măsurilor adoptate de către conducerea de partid și de stat, cu largă consultare a lucrătorilor și specialiștilor din agricultură, a populației, pentru îndeplinirea acestor imperative se înscrie și constituirea unui cadru normativ adevărat, care reglementează în mod corelat producția agricolă și consumul — pentru aprovizionarea populației, pentru satisfacerea cerințelor de materii prime ale industriei și altor nevoi ale economiei naționale.

Valorificarea deplină a potențialului — cerință a autoconducerii

AUTOAPROVIZIONAREA în sistem teritorial presupune asigurarea pe plan local a producției de bunuri agroalimentare necesare consumului populației din zona respectivă, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de constituire a fondului central. Sistemul autoaprovizionării trebuie aplicat pretutindeni cu toată rigurozitatea; în acest domeniu nu se poate admite nici un fel de rabat. Trebuie făcut totul pentru valorificarea deplină a posibilităților existente în fiecare comună și oraș, astfel încât să fie satisfăcute pe deplin nevoile de consum ale populației fiecărei localități. În același timp, se impune ca toți producătorii agricoli, toți locuitorii orașelor agro-industriale, ai comunelor și satelor, iar în mod deosebit cei din zonele preorășenești, să-și sporească eforturile pentru a utiliza cât mai eficient resursele umane și tehnico-materiale de care dispun în scopul realizării unor producții cât mai mari.

În acest context se înscriu normele stabilite prin recentul Decret al Consiliului de Stat privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, precum și la asigurarea aprovizionării în bune condiții a populației cu piine, făină și mălai. În acest document se statuează obligația consiliilor populare de a asigura conducerea unitară a agriculturii pe plan local — pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii economico-financiare — în scopul sporirii continue a producției agricole, îndatoririle ce revin unităților și locuitorilor ce dețin terenuri agricole, modul de aprovizionare a populației cu produse alimentare cerealiere.

Pe baza autoconducerii și prin aplicarea fermă a principiilor autoaprovizionării, se asigură condiții pentru satisfacerea corespunzătoare a cerințelor consumului de produse cerealiere, zootehnice și alte produse agroalimentare. Esențial este să se depună eforturi organizatorice maxime pentru a se asigura folosirea deplină și cât mai productivă a tuturor terenurilor cultivabile — atât a suprafețelor agricole de la sate, cât și a tuturor terenurilor existente în apropierea sau chiar în interiorul orașelor.

Programe concrete de creștere a producției agricole în fiecare localitate

MĂSURILE stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 20 octombrie a.c. — desfășurată sub pre-

ședinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, și cu participarea primilor secretari ai comitetelor județene de partid, precum și a miniștrilor și altor conducători de instituții centrale — sint menite să asigure valorificarea integrală și cu înalt randament a acestui potențial.

Pentru a se asigura, în următorii ani, o bună bază pentru aprovizionarea populației, Comitetul Politic Executiv a hotărât să se treacă în toate localitățile la elaborarea de programe concrete de creștere a producției agricole — vegetale și animale, atât pentru satisfacerea nevoilor proprii de consum, cât și pentru creșterea contribuției lor la aprovizionarea generală a populației.

Această orientare, ce se înscrie în viziunea complexă asupra noii revoluții agrare privită ca un proces deopotrivă tehnic, organizatoric, economic și social, adărește principiul autoaprovizionării județelor, urmărind ca el să capete dimensiuni concrete la nivelul comunelor și orașelor.

Desigur, nu toate zonele țării oferă optimul condițiilor necesare tuturor culturilor vegetale; acest lucru este avut în vedere în stabilirea zonelor de favorabilitate și a planului de culturi pentru unitățile agricole. Aceasta nu înseamnă însă nici instituirea vreunui monopol al unor județe în ce privește realizarea anumitor produse agricole, nici excluderea preocupării celorlalte județe pentru valorificarea propriilor posibilități. Pe de altă parte, majoritatea județelor prezintă o varietate de condiții pedoclimatice ale teritoriului în care se regăsesc, de regulă, și zone propice pentru culturi cum sint legumele, fructele ș.a., astfel încât contribuția diferitelor localități poate realiza echilibrul autoaprovizionării pe plan județean. Spre deosebire de marea agricultură cu cerințe specifice, loturile individuale, gospodăriile personale, gospodăriile anexă ale unităților cu profil neagricol dispun de posibilități pentru a cultiva o mare varietate de sortimente vegetale, în cantități ce să asigure atât autoconsumul, cât și disponibilități pentru contractare și pentru desfacerea directă pe piață. În ce privește zootehnia, așa cum a demonstrat experiența și cum o cere și logica economică, dezvoltarea ei trebuie să aibă loc deopotrivă în sistem industrial și în sistem gospodăresc, acesta din urmă înglobând și gospodăriile populației și gospodăriile anexă; tot astfel, producția zootehnică trebuie să se dezvolte nu numai global, ci și pe specii, iar o specie sau alta are — sub raport biologic, al resurselor de furajare — condiții favorabile la șes, la deal, la munte. În sfârșit, există o bogată tradiție, un valoros fond de experiență care se cer revigorare.

Date fiind aceste considerente, autoaprovizionarea la nivelul localităților va stimula inițiativa locală, va oferi surse suplimentare de creștere a veniturilor populației și de diminuare a cheltuielilor acesteia pentru procurarea produselor agroalimentare, va micșora volumul de transporturi și deprecierea calitativă a mărfii, pe care acestea le implică în multe cazuri, va mări operativitatea în ciclul producției-desfacere, va accentua echitatea în distribuție. Autoaprovizionarea teritorială este esențială pentru îndeplinirea, în spiritul și litera lor, a măsurilor adoptate prin recente Decrete ale Consiliului de Stat, menite să asigure o aprovizionare bună și stabilă a populației, satisfacerea cerințelor raționale de consum.

Prin elaborarea și îndeplinirea programelor concrete pe localități, ceea ce constituia pînă acum pentru comune, orașe, municipii o opțiune devine o obligație, în deplin acord cu răspunderea pe care consiliile populare o au pentru punerea în valoare a tuturor resurselor locale în vederea creșterii bunăstării populației de pe teritoriul lor și pentru dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării.

Autoaprovizionarea teritorială

APORT ÎNSEMNAT AL GOSPODĂRIILOR POPULAȚIEI

În contextul exigențelor actuale ale autoaprovizionării agroalimentare în profil teritorial apar ca deosebit de utile popularizarea și generalizarea neîntreruptă a experienței pozitive cîștigate în acest domeniu, experiență ce s-a cristalizat în inițiative și rezultate în numeroase localități și județe ale țării.

dăriile populației au primit însemnate cantități de semințe din soiuri selecționate, folie de polietilenă pentru solarii, substanțe pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, îngrășăminte chimice. Bunăoară, producătorilor individuali care au încheiat contracte cu statul pentru producția de legume li s-au

sint puse, în primul rînd, pe seama modificării perioadei de semănat. Experiența unităților agricole prahovene atestă faptul că această plantă, dacă este semănată toamna (pînă la 25 octombrie), dă o recoltă mai mare decît atunci cînd semănatul se face în perioada de primăvară; uneori creșterile sînt de la simplu la dublu.

Din evaluările făcute de specialiști se poate aprecia că necesarul de rădăcinoase, varză de toamnă și fructe se asigură în întregime, obținindu-se cantități suplimentare peste necesarul normal al județului.

În ceea ce privește cultura cartofului de toamnă, rezultatele atestă o producție pe total județ de aproximativ 70 mii tone, pînă la data de 18 octombrie. Peste 64% din această producție este dată de gospodăriile populației din zonele rurale, care contribuie în bună parte la acoperirea necesarului de consum propriu.

La struguri campania de recoltare s-a încheiat, predîndu-se la fondul de stat întreaga cantitate planificată. Și la această cultură gospodăriile populației din mediul rural și-au asigurat aproape în întregime necesarul, predînd totodată statului aproximativ 400 de tone; rezultate deosebit de bune au obținut producătorii individuali din comunele situate pe raza consiliilor unice agroindustriale Mizil și Urlați. În ce privește producția pomicolă, gospodăriile individuale au predat statului, pînă acum, circa 80% din întreaga cantitate de fructe contractată.

Evoluția pozitivă privind asigurarea necesarului de legume, cartofi, fructe și struguri este reflectată și în cantitățile vindute pe piață. Astfel, în luna septembrie, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, locuitorii județului au cumpărat, prin comerțul de stat, o cantitate mai mare cu 11% la legume, 47% la cartofi, 123% la fructe, 173% la struguri.

În sectorul zootehnic s-a urmărit realizarea unui efectiv sporit de animale, atît în unitățile agricole de stat cît și în gospodăriile populației. Sprijinul concret acordat gospodăriilor populației s-a materializat prin livrarea a circa 5700 de purcei (doi de fiecare gospodărie), din care 50% făceau obiectul contractelor încheiate cu statul. De asemenea, din secțiile de incubație speciale organizate au fost livrați gospodăriilor populației 300 mii de pui de la C.A.P.-urile Bucov și Brazi și un alt însemnat efectiv din incubatoarele cooperativei de consum. Pentru animalele rumegătoare au fost atribuite suprafețe pentru pășunat pe izlazuri și pe circa 40 mii hectare în suprafața forestieră.

Efectul acestor măsuri s-a concretizat în obținerea de către aceste gospodării, a unor cantități importante de produse. Astfel, în trimestrul III au fost

JUDEȚUL PRAHOVA: o experiență elocventă,

dar și rezerve pentru mai buna folosire a potențialului

În județul Prahova, organele locale, unitățile agricole, locuitorii ce dețin terenuri agricole manifestă o preocupare susținută în vederea creșterii producției agroalimentare. Principiile autoaprovizionării își găsesc o materializare concretă în obținerea unor cantități sporite de produse de strictă necesitate, în condițiile în care Prahova este cunoscută ca un județ industrial și cu o populație numeroasă (circa 880 mii de locuitori), din care o bună parte locuiește în mediul rural (circa 402 mii locuitori).

Comitetul județean de partid, consiliul popular, specialiștii din conducerea agriculturii județului au luat o serie de măsuri concrete privind creșterea și diversificarea producției vegetale și animale. Cu toate că o bună parte din teritoriul județului este situată în zone de deal-munte, necesarul de legume este asigurat aproape în întregime pe plan local. Un rol important îl au — pe lângă unitățile agricole socialiste — gospodăriile populației a căror producție de legume a atins în acest an cifra de 30200 tone. Mai mult de jumătate din această cantitate, locuitorii satelor au desfăcut-o pe piață, contribuind astfel la o mai bună aprovizionare a orașelor. De altfel, caracteristica principală a unei aprovizionări ritmice cu legume o constituie faptul că fiecare oraș din județ are o zonă legumicolă limitrofă. Așa de pildă, municipiul Ploiești este aprovizionat cu produse legumicole de către consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste Ploiești, Mizil și Ciorani, orașul Mizil — de către consiliile Mizil și Urlați, orașele de pe Valea Prahovei — de către consiliile Poenari și Băcoi. Progrese însemnate s-au înregistrat în autoaprovizionarea populației din zonele necooperativizate (circa 116 mii de locuitori). Producțiile sporite de legume obținute se datoresc în bună parte sprijinului tehnic acordat de organele județene de specialitate, precum și efortului propriu al gospodarilor pămîntului. Astfel, gospo-

furnizat răsaduri și circa 8 tone de azotat de amoniu.

O caracteristică importantă în aprovizionarea cu legume o constituie faptul că în mediul rural necesarul este acoperit în întregime de producțiile realizate în gospodăriile proprii ale sătenilor. Acțiunile pe această linie trebuie să fie intensificate și extinse și la o gamă cît mai largă de alte produse

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

agricole. În afară de asigurarea necesarului propriu de consum și de cantitatea desfăcută pe piața neorganizată, gospodăriile populației contribuie și la constituirea fondului de stat. La legume, această contribuție se estimează a fi, în acest an, de aproximativ 3000 de tone. Importante cantități au predat locuitorii comunelor Balta Doamnei (1000 t) și Puchenii Mari (200 t). Comparativ, menționăm că unitățile agricole socialiste din Prahova au predat statului pînă la sfîrșitul lunii septembrie, peste 27 mii de tone.

Întregirea fondului de legume din județ, destinat aprovizionării și autoaprovizionării localităților, se poate realiza în aceste zile, prin încheierea grabnică a recoltării, efectuarea operativă a transportului, păstrarea și depozitarea în condiții corespunzătoare a recoltei, evitîndu-se la maximum deprecierea calitativă și pierderile; un rol esențial în acest sens îl are organizarea muncii. Organizarea necorespunzătoare a transportului a avut ca efect neridicarea la timp a 10—12 tone de legume recoltate în fiecare din unitățile agricole de la Albești, Tohani și Ciorani. La C.A.P. Albești, de exemplu, s-au depreciat din această cauză circa 5 tone de tomate.

La unitățile agricole prahovene s-au obținut producții la hectar relativ mari la spanac, usturoi, ceapă, precum și importante cantități de semințe din aceste legume, constituind premisele unei aprovizionări corespunzătoare și în anul viitor. Sporurile de producție la ceapă

Autoaprovizionarea teritorială

ASIGURAREA BAZEI FURAJERE — condiție hotărâtoare pentru creșterea producției zootehnice în fiecare județ

PÎNĂ ÎN ANUL 1980, sectorul zootehnic trebuie să ajungă la o pondere de cel puțin 50% din totalul producției noastre agricole. Aceasta presupune, alături de sporirea producției medii pe animal, și o creștere corespunzătoare (ca număr și structură) a efectivelor de animale, ceea ce implică ridicarea la un nivel calitativ superior a activității din zootehnie, valorificarea la maximum a potențialului furajer de care dispune fiecare unitate agricolă sau unitate administrativ-teritorială. Dezvoltarea pe noi trepte a zootehniei în țara noastră trebuie să se facă însă în condițiile unei noi concepții privind utilizarea bazei furajere și asigurarea consumului populației cu produse animale. Astfel, conform Legii privind constituirea, repartizarea și folosirea resurselor în vederea aprovizionării populației cu carne, lapte, legume și fructe, fiecare județ are obligația de a-și gospodări în așa fel resursele proprii, încât să-și asigure — în afară de îndeplinirea sarcinilor de predare a produselor agroalimentare la fondul de stat — și cantitățile necesare autoaprovizionării.

Pentru înlăturarea deficiențelor care s-au manifestat în trecut pe linia valorificării bazei furajere proprii fiecărui județ, apare ca necesară punerea de acord a mărimii și structurii potențialului furajer cu mărimea și structura pe specii a efectivelor de animale.

În cadrul unui studiu pe această temă s-au cercetat, pentru fiecare județ și categorii de gospodării (unități agricole de stat, cooperative agricole de producție, gospodării personale ale membrilor C.A.P. și gospodării agricole individuale), dependența între cei doi factori, intensitatea acestora și modul cum a evoluat ea în perioada 1968—1978. Ca potențial furajer s-au considerat suprafața arabilă + pășuni + finețe pentru bovine și ovine, suprafața arabilă pentru porcine și suprafața cu cereale pentru păsări.

Pornind de la repartizarea pe județe și categorii de gospodării a mărimii suprafețelor și efectivelor de animale, au fost calculați coeficienții de asociere corespunzători, acceptând ideea că pentru suprafețe mari trebuie să corespundă efective de animale mari. Mărimea coeficienților de asociere, calculați pe specii de animale și categorii de gospodării în anii 1968 și 1978, este prezentat în tabel.

Pornind de la faptul că variația coeficientului de asociere are loc între —1 și 1, datele obținute permit să se evidențieze o serie de aspecte semnificative.

Astfel, dacă avem în vedere raportul de mărime a coeficienților de asociere pe categorii de unități, se constată că în anul 1968 cele mai mari și mai omogene valori s-au obținut pentru cooperativele agricole de producție și gospodăriile agricole individuale, unde a existat o legătură mai strânsă între mărimea bazei furajere și mărimea efectivelor de animale, manifestându-se o grijă mai mare pentru valorificarea potențialului. În ceea ce privește raportul de mărime a coeficientului în cadrul fiecărei categorii de unități, cele mai mari valori s-au obținut pentru porcine la unitățile agricole de stat, pentru bovine la C.A.P. și gospodăriile agricole individuale, respectiv pentru păsări, la gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.

Analiza comparativă a mărimii coeficienților de asociere din

Coeficienții de asociere dintre potențialul furajer și efectivele de animale, pe categorii de unități

Specia de animale	Categoriile de unități agricole			
	Unități agricole de stat	Cooperative agricole de producție	Gospodării personale ale membrilor C.A.P.	Gospodării agricole individuale
1968				
Bovine	91,3	100,0	73,3	93,3
Ovine	84,0	96,0	73,0	90,2
Porcine	94,3	97,9	65,8	87,8
Păsări	62,8	96,9	83,6	69,2
1978				
Bovine	87,3	99,4	81,3	98,0
Ovine	81,8	90,7	78,5	73,9
Porcine	81,4	95,1	78,5	85,7
Păsări	24,1	97,2	78,5	67,7

anii 1968 și 1978 a relevat o tendință negativă în evoluția procesului de valorificare a potențialului furajer al județelor. Astfel, se constată că pentru majoritatea categoriilor de unități și specii de animale, în decursul deceniului a avut loc o scădere a mărimii coeficienților de asociere, ceea ce reflectă o dezvoltare neproportională și neechilibrată a efectivelor pe județe.

Situația aceasta se explică prin faptul că nu întotdeauna a fost realizat în mod corespunzător procesul de concentrare și specializare a efectivelor de animale. Au fost concentrate efective de animale în județe al căror potențial furajer era insuficient, fără a se acționa în mod corespunzător pentru creșterea lui. O primă consecință negativă a acestei situații a fost faptul că a crescut foarte mult consumul de furaje achiziționate din alte județe, baza tehnică creată anterior nu a mai fost utilizată corespunzător destinației inițiale, antrenând noi investiții în alte județe etc.

Cele menționate confirmă necesitatea și justetea noilor orientări stabilite de conducerea de partid și de stat, în ce privește dezvoltarea zootehniei în fiecare județ.

Valorificarea la maximum a potențialului furajer al fiecărui județ, trebuie să se reflecte corespunzător în mărimea și structura efectivelor de animale. Realizarea acestui imperativ depinde într-o măsură hotărâtoare de modul în care este utilizată baza furajeră a fiecărei categorii de unități.

Gh. FRĂȚILĂ
R. VOICU
T. MOGA
Ov. GRASU

predate statului: 1 329 de bovine, 358 de porcine, 83 de ovine, un important efectiv de păsări, 41,5 mii hl de lapte de vacă și peste 10 mii hl de lapte de oaie. O evidențiere deosebită, pentru primele nouă luni ale acestui an, se impune pentru localitățile: Secăria (3 466 hl de lapte), Cimpina (696 hl de lapte), Valea Doftanei (3 221 hl de lapte și 400 de taurine la îngrășat).

Realizarea autoaprovizionării cu carne a făcut necesară înființarea unor gospodării anexe, unde sînt crescute importante efective de porcine. Pe lângă sporirea producției de carne, se asigură și o valorificare superioară a resturilor culinare, rezultate de la cantine și unități de alimentație publică. În acest sector se impune a fi evidențiate gospodăriile anexe de pe lângă rafinăriile Ploiești și Vega (cu 274 și respectiv 158 porci), cele de la Întreprinderea de alimentație publică Ploiești (cu 281

capete) și Trustul întreprinderilor agricole de stat Prahova (cu 2 288 capete).

Prin realizarea sarcinilor de producție în agricultură, prin îndeplinirea obligațiilor de livrare la fondul de stat se asigură aprovizionarea ritmică cu produse agroalimentare, în cantități îndestulătoare, a fiecărui cetățean. Intensificînd și sporind în condiții de echitate schimbul de mărfuri dintre oraș și sat, se asigură satisfacerea mai bună a cerințelor tuturor oamenilor muncii.

Gh. N. IOSIF

Autoaprovizionarea teritorială

Vocația agrozootehnică a zonei montane

ÎN ULTIMUL SFERT DE VEAC, pe plan mondial, agricultura și-a bazat evoluția pe „tehnizarea” modului de acțiune asupra pământului. Astfel, locul unei părți tot mai mari din forța de muncă a fost luat treptat de mecanizarea complexă, instaurându-se autoritatea agriculturii de tip industrial, în scopul obținerii unor producții mari la unitatea de suprafață, pe baza utilizării unor soiuri cu calități superioare a unor tehnologii și organizări adaptate acestui tip de producție.

Un rol esențial în dezvoltarea unei astfel de agriculturi l-a jucat chimizarea — utilizarea intensivă a fitoncidelor, insecticidelor și fungicidelor (cunoscută sub denumirea de „substanțe pesticide”) în paralel cu îngrășămintele chimice pe bază de azot, fosfor, potasiu.

Dacă urmarea pozitivă a acestui tip de producție a fost obținerea unor recolte mari, fapt care a stimulat extinderea metodei, reversul acestei „presiuni chimico-tehnologice” s-a concretizat într-un dublu efect: a) **asupra pământului**, a cărui suprasolicitare a dus în multe cazuri la epuizarea rapidă a capacității sale de producție, prin afectarea microstructurii solului, a cărei refacere necesită o îndelungată cruțare și investiții; b) **asupra produselor vegetale** (cereale, legume, fructe, furaje) și, în mod indirect, asupra produselor animaliere (lapte, carne).

Prezența în produsele alimentare a substanțelor chimice de felul celor menționate, în mod special a pesticidelor remanente, la care se adaugă și poluarea apei și aerului, pot afecta sta-

rea de sănătate a consumatorului din mediul urban industrializat.

Cu atât mai atent se impune să ne oprim asupra semnificației precizărilor făcute de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. ai P.C.R. pe problemele agriculturii (august a.c.), privind influența negativă a chimizării excesive în agricultură asupra sănătății consumatorilor și necesitatea utilizării întregii rezerve de îngrășăminte naturale.

Un raport specific între structura îngrășămintelor și fertilitatea solului

DACĂ PENTRU ȚĂRILE deținătoare de mari suprafețe agricole relativ plane regiunile de munte prezintă, din punct de vedere agricol, un interes periferic, pentru acele țări care dețin suprafețe montane întinse, regiuni fertile limitate și o densitate mare în teritoriu a populației importanța ce se acordă agriculturii montane prezintă deosebiri de esență; în unele zone — de pildă în Austria, Elveția, Noua Zeelandă — se obțin rezultate deosebit de valoroase.

În regiunile de munte, radical diferențiate față de cele de cîmpie sau deal, „presiunea tehnică” în agricultură a fost limitată, opunându-i-se mai ales relieful accidentat, condițiile climatice aspre și capacitatea de producție mult mai scăzută a terenurilor agricole, elemente datorită cărora nivelul investițiilor necesare obținerii unor producții abia mediocre ar fi mult prea ridicat.

În diverse microzone din regiunile de munte unde n-a putut fi evitată „invazia chimică”, în afara efectului negativ reflectat în produsul alimentar s-au înregistrat reacții ale solului și vegetației, mai ales acolo unde a fost utilizat în exces azotatul de amoniu, (cu acțiune acidifiantă), fără amestec rațional cu îngrășăminte naturale și amendamente calcaroase, pe soluri subțiri și în poziție înclinată. După un număr limitat de recolte relativ bogate, datorită forțajului și lipsei aportului anual de humus (avind ca sursă unică îngrășămintul natural) se manifestă „căderi” bruste ale volumului vegetal furajer, însoțite de fenomenul eliminării accelerate a trifolielenor și altor plante cu valoare nutritivă ridicată, în favoarea unor graminee cu procent mare de celuloză, sărace în unități nutritive și proteină digestibilă.

Lucrurile nu se opresc însă aici, deoarece — datorită lipsei de humus, „netamponării” anuale a acidității solurilor montane (în majoritate podzolice), în primul rînd prin bălegar de rumegătoare fermentat (acțiune considerată firească în practica tradițională agricolă), ca și datorită utilizării în exces a îngrășămintelor chimice — apar modificări importante și dăunătoare privind structura plantelor ce compun flora spontană montană, se extind nar-

detele și „mușuroaiele”, iar în termen scurt pământul agricol montan, atât de valoros pentru finețe, are tendința de a reveni de la sine la condiția sa naturală — teren cu grad ridicat de aciditate, sărac în humus și impropriu dezvoltării florei cu mare valoare furajeră.

Dacă, în condițiile actualei crize mondiale a energiei, vom lua în considerare și faptul că procesul chimizării presupune mari consumuri de resurse energetice (inclusiv hidrocarburi) inevitabile în procesul tehnologic de preparare a substanțelor și lianților, la care se adaugă necesitățile de transport, depozitare și administrare pe terenurile implicate, toate acestea presupunând alte consumuri de energie, vom avea un tablou sugestiv în ce privește **oportunitatea promovării la modul global a soluției chimizării pentru perspectiva agriculturii**, respectiv a creșterii animalelor în condițiile naturale și tradiționale ale regiunilor de munte din țara noastră.

Nu respingem total ideea „chimismului” în agricultura montană, care poate fi — limitat și selectiv — acceptat, însă numai **în complete** și în judicioase forme de amestec cu **îngrășămintele naturale** (un rol important putându-l juca și amendamentele calcaroase), pe baza unor analize agro-chimice precise pe microzone și parcele, cu aplicabilitate diferențiată. Insistăm în schimb asupra **rolului determinant, pozitiv și cu perspectivă nelimitată al îngrășămintelor naturale** în stare fermentată și în primul rînd a celor furnizate de speciile bovină și ovină. Efectul indiscutabil al îngrășămintelor naturale privește prioritar menținerea în condiție de producție a terenurilor agricole montane și în mod deosebit a finețelor, sub raport cantitativ și calitativ — adică tocmai baza de furajare a acestor două specii, pentru lungă perioadă de stabulație care, în condițiile variațiilor climatice ce se înregistrează în munții Carpați, reprezintă obișnuit 7—8 luni de zile anual.

Bovinele și ovinele, ce consumă vegetație necerealieră și o importantă parte din reziduurile agriculturii, merită o atenție deosebită, întrucât sporirea constantă ca volum absolut, a consumului mondial de cereale în alimentația umană pune în discuție limitele dezvoltării celorlalte specii, de pildă porcinele și păsările, pentru care hrana de bază o constituie furajele concentrate.

Prezind rolul nesubstituibil al **îngrășămintului natural** pentru condițiile specifice de sol și agricultură montană — o agricultură aservită creșterii animalelor —, se pot aduce în discuție rezerva de care se dispune și folosirea sa integrală, ceea ce presupune: o **încărcătură după potențial, ca un număr de bovine și ovine sporit față de situația actuală**; **colectarea și utilizarea rațională a întregii rezerve, inclusiv îngrășămintul natural lichid** (cu bogat conținut de azot) care actualmente se pierde prin necorelare (miliarde de litri anual); **mijloace simple și practice pentru transport și împrăștiere** — toate acestea în legătură directă cu prezența **gospodăriilor țărănești active**.

modernizate, cu o forță de muncă adaptată și atașată mediului și creșterii animalelor, dotată și instruită corespunzător scopului urmărit.

Înaltă valoare calitativă a produselor animaliere

SE PARE CĂ EXISTĂ suficiente și întemeiate motive pentru a se putea considera că la noi, prin însăși „răminerea în urmă“, privitoare la nepătrunderea chimizării în montanul carpatic, se conturează o șansă cu caracter de excepție, de a ocupa în viitor o poziție privilegiată în competiția mondială a valorii calitative a produsului animalier alimentar proteic, lapte-carne în primul rând.

Această șansă la care ne referim privește două aspecte aflate în legătură intimă :

● realizarea unor produse de carne și lapte cu un înalt grad de puritate, pe baza unui furaj obținut strict prin forme naturale de îngrășare și utilizare (fără silozuri) creează — într-o lume agricolă profund chimizată — condiția de raritate pentru aceste produse (sută la sută naturale), iar raritatea presupune și o prețuire după calitatea reală a produsului. Pe piața mondială, acest gen de alimente se află în circulație sub denumirea de „produse biologice“ (referindu-se nu doar la cele din lapte și carne, ci și la fructe, legume, unele cereale), fiind achiziționate și comercializate la prețuri superioare față de același tip de produse obținute prin metodele și tehnologiile agriculturii și zootehniei industrializate :

● un aport suplimentar în formarea calității este adus și de **compoziția floristică a furajelor**. Laptele și carnea ce se obțin în sistemul de hrănire a animalelor în mare parte pe bază de reziduuri agricole (furaje insilozate, fermentate, tipice pentru modul de creștere industrial sau semiindustrial) se diferențiază firesc — sub aspectul valorii biologice — de laptele și carnea obținute în sistemul tradițional de furajare a animalelor la munte, pe bază de **finuri și pășuni cu floră polimorfă**, în a cărei compoziție intră frecvent 10—15 specii de plante-furaj cu foarte bogat conținut vitamino-mineral, de uleiuri eterice ș.a. Calitatea deosebită a acestor produse este, de altfel, ușor sesizabilă și sub raport gustativ.

Produsele animaliere alimentare care se obțin în momentul de față în cea mai mare parte a regiunii de munte din țara noastră (laptele și carnea în primul rând) se caracterizează printr-o **valoare calitativă superioară**, dată de : absența oricăror forme de chimizare ; realizarea finurilor și pășunii numai pe bază de îngrășăminte naturale ; compoziția floristică foarte bogată în specii de plante, inclusiv medicinale, proprie florei spontane carpatice, care formează finețele și pășunile din zona de munte

— mijlocul principal de furajare a bovinelor și ovinelor ; starea generală de nepoluare a apelor și atmosferei montane ; creșterea animalelor în condiție activă, de mișcare în cadrul natural, ceea ce presupune eliminarea mai accentuată a unor toxine.

Alimentele produse în astfel de condiții, având o mare valoare energetică și vitamino-minerală, posedând calități gustative remarcabile, se constituie ca **mijloace de hrănire tonifiantă și fortifiantă** pentru toate categoriile de consumatori, dar în primul rând pentru copiii, pentru suferinzi și convalescenți.

Acest tip de alimente, producătorii le obțin însă în condiții naturale de muncă și viață tipic montane, cu eforturi, cheltuieli și dificultăți sporite, care trebuie compensate corespunzător.

Un același raționament care diferențiază alte produse agroalimentare (de exemplu piinea neagră și cea albă), sub raportul prețului de vânzare, poate sta la baza **diferențierii calitative a unor noi sortimente de lactate și carne, de tip montan, cu marcă de calitate locală, imprimată, înregistrată și garantată, cu ambalaje speciale, ușor identificabile**. Astfel s-ar putea viza crearea unor sortimente cum ar fi lapte de consum și lapte tip Sana cu 3,6% grăsime (deci lapte integral de vacă) sau carne de minzat, fără os ș.a. obținute în cadrul unor „zone de naturalitate“ (perimetre montane bine delimitate, fără posibilități de „amestec“), stabilite pe bază de selecție și pe criteriul unor tradiții solide în creșterea bovinelor și ovinelor. Desfacerea, promovată printr-o reclamă pe măsura valorii reale a conținutului, ar putea cuprinde și forme deosebite — magazine specializate, sisteme de abonamente, eventual chiar asociații între consumatori și producătorii acestui tip de produse biologice.

Recunoașterea calității prin prețuri adecvate ar putea constitui deviza pentru formarea unui nou fond de stat, care să fie destinat tocmai **stimulării producătorilor** (respectiv crescătorilor de animale din zona de munte) **pentru realizarea unor cantități mai mari de produse de calitate superioară și valorificarea lor prin comerțul socialist și prin întreprinderi exportatoare**. Aceasta, paralel cu cointeresarea determinată de un sistem progresiv de **prețuri de contractare**, ar degreva bugetul statului cel puțin de o parte din cheltuielile care devin oricum necesare, permițând canalizarea resurselor respective spre necesități cum ar fi : organizarea și dotarea unei rețele de învățământ agricol cu specializare montană și intensificarea activităților de instruire și propagandă agricolă în rândul producătorilor, impulsivarea unor modernizări cu caracter productiv, largirea asistenței tehnice de specialitate, accelerarea ameliorării raselor de animale ș.a.

O atenție specială merită să fie acordată **speciei ovine**, respectiv rasei de oi mulgătoare de tip montan „Țurcană“ — o însemnată bogăție a țării. Pe piața mondială cererea pentru brinzeturile de ovine este în creștere, pe cînd oferta

s-a micșorat constant, ceea ce a determinat sporirea prețurilor — fenomene ce se datorează în mod deosebit orientării marilor producători de ovine spre producția de lînă și carne, pentru a contracara dificultățile întâmpinate în angajarea ciobanilor specializați în creșterea oilor mulgătoare. În aceste condiții, **o stimulare specială a creșterii oilor și a ciobănitului** în Carpații românești ar putea da rezultate economice de mare valoare și pe o perspectivă îndelungată, cu atât mai mult cu cît și brinzeturile, și carnea de oaie obținute pe baza unei furajări de maximă naturalitate ar îndeplini condiția de „produse biologice“.

Aspecte de felul celor menționate, care privesc necesitatea unei **viziuni specializate, complexe asupra regiunilor de munte, asupra formelor posibile de stabilizare a populațiilor și de valorificare superioară a resurselor naturale date de spațiul montan**, își fac loc cu accente crescînde printre preocupările economico-sociale pe plan mondial. Simpozioane, conferințe, congrese și chiar forme concrete de organizare și cooperare între grupuri de țări care dețin suprafețe montane și sint preocupate de valorificarea lor corespunzătoare (de exemplu : „Adria“, la care participă Iugoslavia, Austria și Italia ; „Arge-Alpi“, cu participarea Austriei, Italiei, Elveției și R.F.G. ; organizația de la Basel, cu cooperare franco-elvețiană) demonstrează interesul în creștere față de problematica specifică a regiunilor de munte, în care agricultura și creșterea animalelor sint profund implicate.

Astfel, în mod sugestiv, pentru toate regiunile montane și cu obiectiv declarat de „cruțare“ și de abordare a unor măsuri și metode complexe, cu caracter „protecționist“ se poate consemna un nou fenomen apărut pe plan mondial : **lumea montană se organizează**, după principii adaptate condițiilor naturale, modului său specific de viață și de producție.

Agricultura românească, angajată în procesul unei profunde revoluții care vizează valorificarea superioară a tuturor resurselor pentru obținerea unor producții sporite, variate, de înaltă calitate și eficiență economică, nu poate rămîne în afara acestui proces. Aceasta cu atât mai mult cu cît în România regiunile deluroase și muntoase dețin circa o treime din suprafața țării. Această realitate pledează de la sine ca economia acestei zone să ocupe o pondere corespunzătoare în cadrul economiei românești. **Vocația agrozootehnică a zonei montane se cere fructificată cu maximum de efecte economice și sociale**, ceea ce presupune susținerea dezvoltării economice în special a rețelei de localități montane și a unor activități eficiente și extrem de utile, specifice acestei zone.

dr. Radu REV
Vatra Dornei

Cerință majoră

a scurtării

duratei

de execuție

a investițiilor

Accelerarea

montajului

utilajelor

tehnologice

SPORIREA eforturilor pe toate șantierele noilor investiții ale acestui an pentru accelerarea montajului utilajelor tehnologice reprezintă o cerință de bază pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor capacități de producție, pentru punerea lor în funcțiune la termen sau în devans față de prevederile de plan, și obținerea pe această bază a unor importante cantități de produse suplimentare. La nivelul tuturor factorilor angrenați în materializarea în noi obiective a planului de investiții pe 1981 apare necesară o concentrare a preocupărilor și o coordonare cât mai riguroasă a lor în vederea fabricării și livrării la termenele prevăzute în grafice a mașinilor și instalațiilor productive, asigurării fronturilor de lucru la montaj, creșterii ritmului de derulare a activităților

propriu-zise de asamblare a utilajelor tehnologice.

În acest context, prezentăm activitatea desfășurată în acest an în cadrul **Trustului de montaj utilaj chimic București** (T.M.U.C.B.) urmărind relevarea principalelor direcții de acțiune capabile să contribuie la intensificarea asamblării și punerii în funcțiune la termene cât mai scurte a instalațiilor tehnologice de la combinatele situate pe marile platforme ale chimiei, sector de activitate de o deosebită importanță pentru întreaga economie națională.

Dimensiuni ale realizării programelor de montaj

UNITĂȚILE T.M.U.C.B. desfășoară o activitate complexă de montaj a utilajelor tehnologice, a instalațiilor specifice și a rezervoarelor în rafinării și combinate petrochimice, de îngreșăminte chimice, de fire și fibre sintetice, în întreprinderi producătoare de produse farmaceutice, detergenți, lacuri și vopsele, precum și la fabrici de hirtie și celuloză, combinate și uzine metalurgice. Analiza activității desfășurate în primele 9 luni ale acestui an relevă faptul că în această perioadă, pe ansamblul trustului, planul de construcții-montaj a fost realizat în proporție de 100,45 la sută, cele mai importante volume de lucrări fiind realizate pe platformele chimice de la **Midia-Năvodari, Borzești, Giurgiu, Teleajen, Craiova, Pitești, Brazi și Brăila.**

O condiție hotărâtoare pentru dobândirea realizărilor de plan amintite a reprezentat-o **intensificarea activității de montaj a utilajelor tehnologice, executarea unui volum considerabil de astfel de lucrări, mai mare cu circa 1 miliard de lei față de cel înregistrat în perioadele similare ale anilor anteriori.** Aceasta a avut la bază preocupările sporite ale trustului pentru: ● concentrarea forțelor disponibile pe obiectivele principale ● creșterea atenției acordate pregătirii tehnologice a realizării investițiilor, ● modernizarea tehnologiilor de montaj, ● utilizarea în grad mai înalt a potențialului tehnic și uman disponibil.

Trebuie menționat faptul că, în desfășurarea lucrărilor de montaj au existat în perioada urmărită și o serie de greutăți care au contribuit la unele nerealizări ale termenelor de finalizare a operațiunilor de asamblare și punere în funcțiune a unor instalații tehnologice la anumite combinate chimice. Este vorba, în special de:

1) **Neasigurarea utilajelor tehnologice la termenele prevăzute în grafice de către unii beneficiari din cadrul industriei chimice, respectiv de către anumiți furnizori din industria construcțiilor de mașini.** Astfel, deși aveau condițiile de montaj asigurate, la data de 30 septembrie a.c. se înregistrau în-

semnate restanțe în livrarea unor utilaje tehnologice: coloane, reactoare, și rezervoare pentru **Combinatul petrochimic Năvodari** (furnizori în restanță — **Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie”, și Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București**), compresoare și filtre pentru **Combinatul petrochimic Borzești** (furnizori întreprinderile „23 August” și **I.M.U.C. București**), schimbătoare pentru **Combinatul petrochimic Teleajen** (furnizor **Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni**), autoclave și cazane recuperatoare pentru platforma chimică **Giurgiu** (furnizori întreprinderile de utilaje tehnologice din **Buzău și Găești**) ș.a. Multe probleme și întâzieri provoacă și modul de a-și „acoperi” obligațiile al unor producători care, urmărind realizări cantitative, la tonaj, livrează anumite părți de utilaje în avans, deși montarea acestora este condiționată de fabricarea și livrarea pe șantiere — tot de către acești furnizori — a altor părți și subansamble; acestea din urmă, deși sint solicitate mai înainte față de celelalte de către tehnologia de montaj, nu sint executate în devans la producător, fie datorită unor dificultăți de fabricație, fie din cauza unor modificări de priorități, sau a funcționării necorespunzătoare a mecanismului cooperării în producție.

În acest cadru apare necesar ca **beneficiarii din chimie la care se înregistrează asemenea probleme să stabilească mai riguros cu furnizorii și să urmărească mai consecvent ordinea de livrare a elementelor utilajelor complexe pentru a se evita trimiterea pe șantiere în avans a unor subansamble al căror montaj este condiționat de primirea altor părți și componente încă neexecutate de către respectivii producători, și care din această cauză nu reprezintă nici un fel de sprijin pentru constructori ci, dimpotrivă, încarcă stocurile de utilaje nemontate de pe șantiere. Tot atât de importantă este însă și sporirea preocupărilor beneficiarilor și în egală măsură a unităților trustului de montaj pentru urmărirea la furnizori a urgentării fabricării și livrării utilajelor care au condiții de asamblare asigurate.**

2) **Unele întâzieri ale constructorilor în asigurarea fronturilor de lucru pentru montarea utilajelor din stoc.** În cadrul unor întreprinderi chimice beneficiare, unitățile de construcții nu au executat din vreme, conform prevederilor din graficele de lucru, unele fundații de utilaje în aer liber, anumite planșee și fundații la diverse cote în instalațiile închise, sau unele drumuri de acces la obiecte și platforme betonate; din această cauză în 9 luni a.c. volumul utilajelor din stoc fără front de montaj asigurat se ridică la valori însemnate pe platformele chimice **Năvodari** (constructor **Trustul de construcții chimice Midia**), **Râmnicu-Vilcea** (constructor **Trustul de construcții industriale Pitești**), **Brazi** (constructor

Trustul de construcții industriale Ploiești), Craiova (constructor Trustul de construcții industriale Craiova), Brăila (constructor Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București).

Date fiind valorile însemnate de utilaje livrate pe șantiere, dar imobilizate în stoc, **apare necesar ca în cazurile amintite unitățile de construcții să-și amplifice considerabil eforturile depuse pentru recuperarea cât mai grabnică a restanțelor și asigurarea fronturilor de montaj în termene cât mai scurte.** La aceasta, un sprijin sporit vor trebui să acorde și beneficiarii de investiții, asigurând o aprovizionare mai ritmică a constructorilor cu materialele de construcții necesare, predarea din timp a documentelor completate cu toate detaliile de execuție.

Efortul propriu — sursă principală de amplificare a realizărilor

ASA CUM s-a desprins din întreaga analiză întreprinsă, cu toate realizările obținute, în cadrul trustului, la nivelul grupurilor de șantiere și al fiecărui șantier există **rezerve** însemnate de amplificare în continuare a rezultatelor dobândite, de desfășurare a unui volum sporit de montaj, pentru a căror punere în valoare se impune în continuare o amplificare a eforturilor proprii pentru înlăturarea obstacolelor de natură subiectivă și obiectivă care mai afectează ritmul de montaj. Pe această cale se

poate realiza o valorificare superioară a potențialului tehnic și uman existent. se pot elimina anumite greutăți care nu au permis pe toate șantierele o utilizare, eficientă, cu rezultate maxime a fondului de timp de lucru disponibil, îndeplinirea tuturor stadiilor fizice prevăzute în anumite perioade în graficele de montaj. Pentru sporirea rezultatelor obținute și accelerarea montajului, apare necesară conturarea și amplificarea preocupărilor pentru rezolvarea problemelor care mai confruntă în prezent activitatea de montaj, în principal prin :

- **realizarea unei concentrări sporite de forțe de muncă pe obiectivele prioritare** prin finalizarea și sporirea eficienței activității de redistribuire a acestora în cadrul grupurilor de la Pitești și Bacău, pentru platformele Giurgiu, Corabia, Calafat, Turnu-Severin ș.a.;

- **perfecționarea activității de pregătire tehnologică a documentației de execuție** prin atelierele proprii de proiectare, în sensul completării sale mai riguroase cu detalii de execuție, pentru stabilirea tronsonării optime și a modului de livrare a utilajelor agabaritice. Existența din vreme la îndemina executanților a documentației complete ar permite un flux continuu și mai alert de montaj, iar la furnizorii de utilaje agabaritice posibilitatea livrării mai riguroase a acestora în ordinea necesară montajului;

- **modernizarea tehnologiilor de lucru în ritm mai alert** prin reactualizarea operativă a fișelor de sudare pe categorii de oțeluri, editarea fișelor tehnologice pentru montajul utilajelor pe tipuri de structuri (de exemplu, pentru tehnologia de montaj a came-

relor de cocs și a turlei de foraj de la C. P. Năvodari);

- **activizarea în continuare a parcului propriu de utilaje** prin redistribuirea lor mai operativă și reducerea duratelor actuale de reparații ale acestora în cadrul unităților specializate ale trustului de la Popești-Leordeni și Slătina. Alături de acestea însă, pentru a asigura un flux normal la montaj, un randament ridicat al celorlalte utilaje de pe fluxul de asamblare a instalațiilor tehnologice ale noile capacități de producție, apare necesară o preocupare sporită și din partea Centralei de mecanizare a construcțiilor industriale București pentru respectarea mai strictă a programelor de asigurare a mijloacelor de ridicat și, în special, a macaralelor de mare capacitate;

- **sporirea responsabilității în toate unitățile trustului pentru respectarea disciplinei tehnologice de montaj**, pentru utilizarea integrală a timpului de lucru, care să permită scurtarea duratelor de execuție la utilajele cu ciclu lung de montaj (coloane, rezervoare de mare capacitate, cuptoare), în special pe șantierele combinatelor chimice de la Brazi, Brăila, Năvodari etc.

Alături de întărirea aportului propriu al montajului, creșterea sprijinului acordat de furnizorii de utilaje și de constructori se înscriu ca cerințe de bază ale scurtării duratelor de asamblare a instalațiilor tehnologice, de realizare a planului de investiții ale acestui an, de punere la termen în funcțiune a noilor obiective productive.

Camelia SÎRBU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Planul producției nete realizat la cote cit mai ridicate

PE PRIMELE 8 LUNI din anul 1981 planul producției nete industriale la Centrala de prelucrare a lemnului București a fost îndeplinit în proporție de 100,8%, obținându-se o depășire de circa 48 mil. lei, după ce timp de 6 luni s-au înregistrat nerealizări lună de lună (graficul). Ceea ce a contribuit, în deosebi, la îndeplinirea planului producției nete pe totalul celor opt luni a fost diminuarea cu peste 72 mil. lei a cheltuielilor materiale planificate (respectiv cu 5,39 lei/1 000 lei producție marfă), în condițiile în care planul producției fizice la principalele sortimente a fost îndeplinit sau chiar depășit, ca de exemplu la placaj (+254 mii mp peste plan), plăci fibrolemnoase (+262 mii mp), uși-ferestre (+314 mii mp) ș.a.

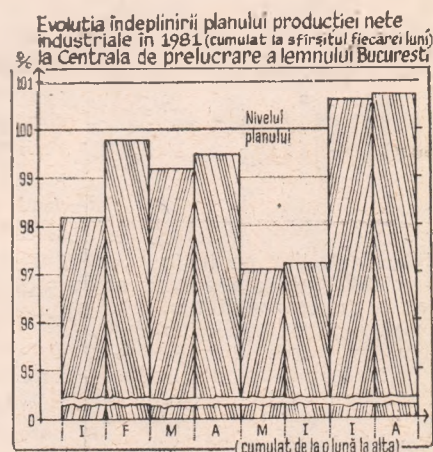
Dacă pe ansamblul centralei planul producției nete a fost re-

alizat, în unele combinate de prelucrare a lemnului (Rm. Vilcea, Sf. Gheorghe) și întreprinderi de prelucrare a lemnului (Gheorghieni, Rădăuți) există importante rămăneri în urmă. O serie de unități au depășit planul cheltuielilor materiale (C.P.L. Arad — peste 6,6 mil. lei, C.P.L. Bistrița — peste 1 mil. lei etc.), valori cu care s-ar fi putut amplifica și nu diminuea producția netă realizată pe ansamblul centralei.

Pentru creșterea participării tuturor întreprinderilor centralei la sporirea producției nete este necesar, în primul rând, să fie larg extinsă experiența unităților fruntașe. În acest sens un accent deosebit se cere pus pe diminuarea consumurilor materiale pe unitatea de produs, valorificarea maximă și eficiență

la fiecărui metru cub de lemn. Se cere, de asemenea, o preocupare mai intensă, în deosebi în unitățile unde sînt încă rămăneri în urmă, în adoptarea de către specialiști a unor soluții tehnologice care să permită valorificarea resurselor refolosibile în produse solicitate pe piață. O altă resursă capabilă

să contribuie la sporirea eficienței o reprezintă creșterea productivității muncii, domeniu în care multe întreprinderi ale centralei dispun încă de serioase posibilități insuficient valorificate.

DEZBATERE „R. E.”

CONCEPTE ȘI MODALITĂȚI DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE (I)

CARACTERISTICA PRINCIPALĂ a etapei actuale de dezvoltare economico-socială a țării este trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, în vederea obținerii unei înalte eficiențe. Aceasta presupune promovarea unor noi concepte și modalități de organizare a producției care să imprime, îndeosebi industriei, o mai mare flexibilitate și o mai rapidă adaptabilitate la cerințele pieței — interne și externe —, la realizarea unor produse de înaltă tehnicitate și competitivitate, în condițiile unei maxime eficiențe economice.

Practica ultimilor ani a evidențiat pe deplin rolul important pe care îl au în acest sens profilarea, specializarea și cooperarea în producție — ca forme de organizare a producției, de adâncire a diviziunii socialiste a muncii, ținând seama de gradul de prelucrare industrială, de varietatea și complexitatea tehnologică ridicată a produselor pe care le realizează industria noastră, îndeosebi industria constructoare de mașini. Având în vedere necesitatea accentuării laturilor calitative în economia noastră, imperativul de a obține o înaltă eficiență prin valorificarea superioară a resurselor tehnice, materiale și umane de care dispunem, acțiunile privind specializarea și cooperarea interuzinală sînt susceptibile de îmbunătățiri, astfel încît să permită obținerea de rezultate cît mai bune, în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar.

În acest context „Revista economică”, în colaborare cu Catedra de planificare, statistică, finanțe-bănci de la Academia „Ștefan Gheorghiu”, a organizat recent o dezbatere pe tema: „Concepte și modalități de organizare a producției în industria constructoare de mașini”, cu scopul de a evidenția, pe de o parte, modul în care a evoluat în decursul anilor mecanismul privind organizarea specializării și cooperării interuzinale, iar pe de altă parte, de a promova noi idei menite să ducă la obținerea unor rezultate mai valoroase în această ramură importantă. La dezbateri au participat specialiștii din instituții centrale de sinteză și din ministere, din centrale industriale și întreprinderi, din institute de proiectări și inginerie tehnologică, cadre din învățămîntul superior.

Specializarea și cooperarea — atribute ale unei producții eficiente

Paul Protopopescu : „O direcție hotărîtoare în dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini a constituit-o, mai ales în anii din urmă, adîncirea procesului de specializare a producției.

Această specializare a oscilat în permanență între orientarea de produs și cea de proces, respectiv o concentrare tot mai puternică asupra unor grupe de produse înrudite din punct de vedere funcțional și constructiv, și specializarea tehnologică, cu alte cuvinte concentrarea întreprinderii asupra unor metode de fabricație specifice care, aplicate la un volum al producției din ce în ce mai mare, să ducă la o eficiență maximă. Specializarea pe proces a devenit preponderentă în zona sectoarelor primare, a producției de piese turnate și forjate și se impune

Participanții la dezbateri: Prof. dr. Ion Siclovan, Academia „Ștefan Gheorghiu”; ing. Ion Crișan, director general al Institutului central de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini; Ion Popa, prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al municipiului București; Ion Rozanide, șef serviciu organizarea conducerii și producției. Direcția de organizare și control și Ion Calboreanu, șef serviciu Direcția generală tehnică din M.I.C.M.; Gheorghe Bratoloveanu, Consiliul de coordonare în construcția de mașini și metalurgie; ing. dr. Ioan Iștoc, director în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie; ing. dr. Ion Hera Bucur, cercetător la Institutul de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectare sectoare calde și construcții de mașini; ing. dr. Cornel Rusu, director al Institutului pentru economia industriei; Paul Protopopescu, director în Direcția de metalurgie și construcția de mașini și George Lazaride, director adjunct din Comitetul de Stat al Planificării; Dimitrie Anuța, director adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant București; Ion Simionescu, șef serviciu specializare-cooperare, întreprinderea „Grivița Rosie”; George Grosu, șef atelier proiectare întreprinderea de mașini grele; Mihai Mateescu, șef serviciu organizare-control întreprinderea „1 Mai” Ploiești; Manișu Cecilia, cercetător Institutul de economie socialistă; Camelia Cămășoiu, cercetător, Institutul de economie socialistă; Vasile Boescu și Corneliu Bărnea din partea redacției „Revistei economice”.

tot mai mult în domeniul procedeelor de fabricație care necesită un echipament tehnologic specific de mare randament, exploatabil numai în condiții specifice de ambianță (fabricația de componente electronice sau alte tehnici bazate pe clase superioare de precizie sau pe materiale extrapure).

Adîncirea specializării pe produs este o trăsătură caracteristică a etapei contemporane în evoluția industriei constructoare de mașini. Depășind faza specializării întreprinderilor în fabricația unor anumite grupe de utilaje înrudite, etapa actuală se caracterizează prin promovarea din ce în ce mai largă a specializării organologice, formă evoluată a specializării de produs, bazată pe extinderea concepției modulare și pe concentrarea fabricației în unități specializate. În aceste condiții a avut loc, de pildă, o creștere în ritm rapid a producției de organe de asamblare și

rulmenți — module elementare cele mai des folosite în construcțiile de mașini.

În ultimele două cincinale s-a dezvoltat producția centralizată de module cu funcții unificate, în special reductoare, armături, pompe, s-a organizat producția de motoare termice, pe baza unei concepții de ansamblu privind tipizarea și unificarea prin crearea unui număr judicios stabilit de familii de motoare avînd fiecare un grad înalt de înrudire și acoperind, practic, toate cerințele economiei. Totodată, a început dezvoltarea pe baze moderne a producției de componente necesare fabricației de autovehicule (amortizoare, echipamente de frînă, ansamble de direcție, ambreiaje, cutii de viteză, supape și bolțuri, pistoane etc.), precum și elemente de acționare și automatizare, electrotehnice, electronice, hidraulice, pneumatice. S-au organizat întreprinderi specializate pe componente navale, iar șantierelor navale s-au profilat în unități de montaj nave. În perioada actuală se pune problema dezvoltării prioritare a unor sisteme de module cu funcții complexe (acționări electrice automatizate de mare putere, roboți industriali), sau pentru completarea unor funcțiuni complexe — linii compresoare de mare putere, pompe pentru medii agresive și la temperaturi ridicate, schimbătoare de caldura.

În acord cu situația de pe plan mondial, este necesar să se accentueze caracterul de serie, chiar mică, al unor componente pentru măruntire, filtrare, dopare, evaporare etc., necesare utilajelor complexe. Dezvoltarea producției centralizate de elemente modulare unificate și cu funcțiuni complexe va deveni factorul de bază pentru o transformare importantă a organizării producției în industria constructoare de mașini, cu efecte hotărîtoare asupra indicatorilor de eficiență. Din estimările făcute, cît și din experiența unor mari întreprinderi, rezultă că organizarea producției pe bază de module asigură o creștere accentuată a eficienței, mergînd în unele cazuri pînă la de 2—3 ori în raport cu actuala situație.”

Ion Hera-Bucur : „Permiteți-mi să fac o mică completare la cele spuse de tovarășul Protopopescu. Reducerea cheltuielilor de fabricație prin specializare este consecința unei multitudini de factori bine cunoscuți. Cercetările și studiile întreprinse au arătat însă că prețul unitar al produselor variază invers proporțional cu rădăcina a patra de mărimea seriei de fabricație, ceea ce, transpus în calcule simple, indică faptul că un produs care ar costa 100 unități de valoare — dacă ar fi executat în 10 000 exemplare — ar costa numai circa 76 unități cînd este produs în 30 000 exemplare și numai 56 unități dacă producția crește la 100 000

exemplare. Specializarea producției are, așadar, pe lângă puternicul suport tehnic tradus printr-o îmbunătățire calitativă a produselor, și pe cel economic, la fel de important“.

Dimitrie Ancuța: „Intrucit au fost abordate unele direcții ale specializării și avantajele ce decurg la nivel de ramură, eu aș vrea să prezint unele aspecte și probleme ce s-au pus și se pun în fața unei centrale industriale. Structura producției, organizarea și activitatea economică a centralei oferă cadrul prielnic cercetării problematicei privind îmbunătățirea profilării producției, între care un interes prioritar îl reprezintă tocmai problemele legate de adâncirea specializării în producție și perfecționarea relațiilor de cooperare interuzinală, în condițiile actualului mecanism economico-financiar. După opinia mea, cel puțin doi factori au impus și impun, în continuare, adâncirea specializării organologic-tehnologice, reducerea gradului de integrare și creșterea rolului cooperării în producție. Aceștia sînt: a) creșterea dimensiunilor producției pe întreprinderi; b) diversificarea profilurilor pe orizontală, sub impetuul progresului tehnic accelerat și al cerințelor pieței externe.

Nici eficiența, nici calitatea, nici însuși planul de producție nu mai pot fi garantate dacă procesul dezvoltării continue a întreprinderilor constructoare de mașini nu este susținut de o largă specializare organologică și cooperare cu o amplă rețea de suburnizori specializați. O mare importanță pentru profilarea rațională a producției, sub raportul gradului de integrare, o are diversificarea nomenclaturii de producție și mobilitatea permanentă a profilurilor uzinale pe orizontală, ca urmare a dinamismului progresului tehnic și a cerințelor participării largi la schimburile de pe piața externă“.

Ion Rozanide: „Aș dori să mă opresc îndeosebi asupra influenței pe care o are specializarea asupra reducerii ciclului de asimilare a produselor noi. Existența unităților de producție specializate favorizează desfășurarea unor eforturi simultane de asimilare a componentelor ce urmează a fi integrate în produsul final ce se realizează în întreprinderea coordonatoare. În consecință, se impune extinderea și adâncirea specializării la nivelul unităților din cadrul unor centrale industriale sau între unitățile aparținând unor centrale diferite. Acest lucru conduce nemijlocit la creșterea cantitativă a producției la nivelul unor unități, prin mărirea seriilor de fabricație, cu implicații favorabile asupra perfecționării și conducerii producției, optimizării nivelului de organizare tehnologică, creșterii productivității muncii și reducerii costurilor. Din totalul investițiilor destinate dezvoltării capacităților de producție în cincinalul 1981—1985 la nivelul M.I.C.M., circa 33% sînt destinate pentru capacitățile cu profil de componente și industria orizontală, prioritatea deținind-o, în continuare, producția de produse finale. Rezultă că, în viitor, orientarea efortului de investiții, deși axată pe dezvoltarea capacităților de produse finale, va asigura în-

ființarea de unități de producție de dimensiuni medii și mici specializate pentru subansamble și piese în serii mari“.

Tipizarea și modularea producției — noi elemente calitative

Ioan Iștoc: „Eu mi-aș îngădui să abordez problema specializării și cooperării în producție tocmai în relație directă cu problema tipizării. În concepția secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tipizarea, iar pe baza ei specializarea, profilarea și cooperarea, prezintă o importanță deosebită pentru raționalizarea producției și creșterea pe această cale, a eficienței economice.

După cum se știe, prima etapă a tipizării s-a încheiat recent — lucru materializat în Decretul nr. 174 din 30 Iunie 1981. Ce s-a realizat de fapt în mod concret în această principală etapă?

În primul rînd, s-a trecut la tipizarea liniilor și instalațiilor tehnologice, acțiune prin care s-a urmărit reducerea diversității acestora, prin selectarea celor mai eficiente soluții existente, astfel încît un număr restrîns de linii și instalații tehnologice să poată realiza unități de producție modul cu indicatori tehnico-economici optimi. În ce privește construcția de mașini, eficiența economică a acțiunii de tipizare și specializare a producției este estimată pentru cincinalul actual la circa 7,52 miliarde lei, din care 3,652 miliarde pe seama reducerii de materiale, 776,8 miliarde pe seama reducerii de combustibil și energie, 1,452 miliarde pe seama creșterii productivității muncii și 1,50 miliarde lei pe seama reducerii importurilor. În același timp, prin tipizarea liniilor și instalațiilor tehnologice s-a urmărit obținerea unor module de producție cu capacități optime, destinate să contribuie la procesul de modernizare și automatizare a producției, la recuperarea și refolosirea materialelor rezultate din procesele tehnologice, la reducerea consumurilor de combustibili și energie. În acest sens aș putea să dau cîteva exemple: astfel, prin liniile tehnologice pentru producerea cocsului se realizează o economie de cca. 130 000 tcc/an, iar prin liniile tehnologice pentru laminare se realizează o economie de 14 368 000 kWh/an și 23 500 tcc/an; prin liniile tehnologice tipizate pentru ramura chimiei, se realizează o economie de cca. 2 870 000 kWh/an și 215 400 tcc/an.

A doua direcție vizează tipizarea produselor acțiune care s-a efectuat în strînsă legătură cu tipizarea tehnologiilor de producție, a liniilor și instalațiilor tehnologice, urmărindu-se stabilirea tipurilor optime, reducerea la strictul necesar a tipurilor de bază și sortotipodimensiunilor de produse și extinderea posibilităților de utilizare a reperelor și subansamblelor la o gamă cît mai largă de produse. Concomitent, în construcția de mașini au fost definite structurile de bază ale sistemelor de mașini și utilaje, ceea ce va permite, în continuare, perfecționarea

activității de concepție și proiectare, folosirea pe scară largă a subansamblelor cu grad de utilizare multiplă în realizarea mașinilor, aparatelor și utilajelor, creînd condiții pentru profilarea și specializarea întreprinderilor“.

Dimitrie Ancuța: „După părerea mea, creșterea și diversificarea nomenclaturii de producție, simultan cu creșterea gradului de complexitate al mașinilor și instalațiilor, vin în directă contradicție cu concentrarea, specializarea și eficiența producției, dacă nu se adoptă concepții moderne de proiectare, bazate pe tipizare rațională și interschimbabilitate modulară. Concepția modulară de proiectare rezolvă contradicția, datorită faptului că dintr-un număr relativ mic de elemente constructive tipizate pe o gamă dată de tipodimensiuni, se poate realiza un număr mare de variante constructive ale produselor finale — practic atîtea variante — cîte sînt necesare pentru a face față unei cereri diversificate și mobile.

La nivelul centralei noastre, pe baza lucrărilor de tipizare efectuate de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică „Faur“ și centrele subordonate, au rezultat următoarele: la materialul rulant de tracțiune, din totalul de 151 tipodimensiuni ce se produc în prezent, vor rămîne în fabricație numai 56; la compresoare, din cele 86 tipodimensiuni se vor executa numai 68; la mașini și utilaje de mărunțit substanțe solide, din totalul de 102 tipodimensiuni au rămas 68; la vagoanele de marfă executate de întreprinderea de vagoane Arad pentru intern, numărul de tipuri s-a redus de la 12 la 5.

Consider însă că de aceeași atenție, sau poate chiar mai mare, trebuie să se bucure tipizarea ansamblelor, subansamblelor și reperelor, acțiune care are menirea de a determina, în final, multiplicarea numărului și cantității componentelor comune mai multor produse tipizate.

Reducerea numărului de tipuri și sortotipodimensiuni fără justificare economică condiționează nu numai concentrarea fabricației de componente tipizate în unități specializate mari, cu eficiență ridicată, dar și mobilitatea și elasticitatea profilurilor uzinale, caracteristici cerute imperios de actualul ritm al progresului tehnic și de condițiile pieței externe“.

Ion Hera-Bucur: „Sigur, nimeni nu poate contesta importanța tipizării și modularizării producției în procesul adîncirii specializării și cooperării în producție. Simplificarea producției, cu reducerea pe această cale a numărului de tipodimensiuni și sortimente, a fost justificată, intrucit a permis introducerea unei ordini în diversitatea producției. Tipizarea nu este însă singura acțiune ce poate conduce la organizarea superioară și eficientă a producției. După părerea mea, promovarea concepției modulare (modularizarea) constituie soluția optimizată a contradicției dintre diversificarea-specializarea-tipizare. Totodată, această formă avansată de tipizare asigură și flexibilitatea necesară a proceselor de fabricație. Sînt suficiente argumente după părerea mea ca acțiunile ce se demarează pe această linie să capete într-un timp cît mai scurt proporție de masă“.

Ion Crișan : „Dezbaterea organizată de „Revista economică“ aduce un element nou în abordarea problemei specializării și cooperării, a cărei importanță în viața industriei constructoare de mașini este unanim recunoscută. Acest element nou constă din depășirea stadiului de exprimare a unor opinii individuale, mai mult sau mai puțin fundamentate teoretic. Este pentru prima dată că dintr-o astfel de dezbatere, se degajă o opinie cvasi-unanimă, structurată sistemic și exprimată de un număr mare de specialiști, ocupând posturi cheie în industria constructoare de mașini, pe toată filiera de conducere, de la producție la coordonare de ramură. Această opinie afirmă faptul că **adâncirea specializării și extinderea cooperării reprezintă o trăsătură caracteristică a industriei moderne**, provocată și facilitată de ceea ce este mai caracteristic în evoluția tehnologiei contemporane. De la început trebuie însă trasate limitele raționale ale fenomenului. Nu este vorba de a accepta ideea „specializării“ întâmplătoare sau a cooperării „accidentale“ pentru eliminarea unui loc îngust, de natură aleatorie, ci de necesitatea dezvoltării unei structuri industriale, eficiente și flexibile, care să se bazeze pe valorificarea optimă în producție a tehnologiei moderne.

În dezbatere s-a subliniat, pe bună dreptate, **tendința de adâncire a specializării pe produs**, în sensul atribuirii fiecărei întreprinderi a unui domeniu bine conturat de produse constructiv și funcțional similare, precum și **promovarea tot mai largă a specializării organologice**, formă evoluată a specializării-produs. În acest sens este concludent ceea ce se întâmplă în industria țării puternic dezvoltate. Pe de o parte, tendința de descongestionare a profilelor fabricilor de produse complexe, în sensul renunțării treptate la execuția cu forțe proprii a componentelor oferite de întreprinderile specializate. Pe de altă parte, dezvoltarea

de mari proporții a **industriei de componente tipizate**. Este de subliniat că în ultimii ani acest fenomen nu mai este localizat la industria de automobile și la cea de ceasuri, ci se manifestă în domenii tot mai variate, ca mașini unelte, utilaje tehnologice pentru prelucrarea materialelor, echipamente de automatizare ș.a. În industria de componente au apărut și apar mereu noi specialități, ca de exemplu fabricația de dispozitive de manipulare automată a pieselor, traductoare și senzori, sisteme electronice de comanda cu microprocesor, sisteme de acționare reglabile, separatoare și filtre, elemente adevize, tipuri noi de organe de asamblare etc. Multe din aceste dezvoltări aparțin unor concerne internaționale dispunând de potențiale științifice importante.

Desigur, evoluția descrisă merge mină în mină cu extinderea concepției modulare sintetizată astfel :

- o parte tot mai însemnată a utilajelor și echipamentelor complexe sînt constituite din ansamble funcționale — **module-tipizate** ; structura modulară se aplică în toate domeniile ;

- crește mult **diversitatea familiilor de module care se fabrică centralizat**, stînd la dispoziția proiectanților și producătorilor ; se realizează **module cu funcții tot mai complexe** ;

Avantajele acestei evoluții : sporește **flexibilitatea producției** sau viteza de adaptare la schimbările cerute de tehnologia aflată în continuă transformare ; **calitatea**, comportarea ansamblului depind în primul rînd de calitatea părților componente ; **costurile** de producție se pot reduce drastic prin creșterea seriilor de fabricație cu 1—2 ordine de mărime.

În cadrul dezbaterii s-au prezentat numeroase aspecte asupra modului în care industria noastră constructoare de mașini urmează aceste tendințe. Două fenomene de importanță deosebită au fost subliniate. Pe de o parte, dezvoltarea

de capacități de producție centralizate de module cu funcții unitare ca reductoare, pompe etc, precum și accentul deosebit pus pe **creșterea industriei orizontale** pentru fabricația de autovehicule și nave. Pe de altă parte, acțiunea inițiată de conducerea partidului privind **extinderea tipizării produselor în toată economia**, văzută ca un factor de bază pentru adîncirea specializării și creșterea pe această cale a eficienței economice. Cu toate acestea, a mai rămas mult de făcut pentru a asigura industriei noastre constructoare de mașini acea structură flexibilă, de mare competitivitate, la care conduce adîncirea specializării și extinderea cooperării.

Prima concluzie care se impune constă în **continuarea, într-un ritm mai alert a dezvoltării producției de module tipizate**, atît a celor de uz general, cit și a celor **specifice anumitor domenii**. Componentele întreprinderilor chimice și de materiale de construcții, cele ale utilajelor terasiere grele, a mașinilor unelte speciale, ar necesita o atenție deosebită, atît sub aspectul cercetării științifice, cit și a dezvoltărilor de capacități de producție. Toate aceste acțiuni ar trebui să asigure producției de componente o bază de **desfacere internațională**, astfel încît, aplicînd o strategie de dezvoltare ofensivă, avantajele unor serii de fabricație la nivelul celor mai bune firme mondiale, să fie asigurate. Înscriindu-se pe deplin în cerința dezvoltării intensive a industriei preconizată de conducerea partidului nostru, următorii ani ar trebui să marcheze prioritatea dezvoltării fabricației de componente în raport cu cea a produselor finale“.

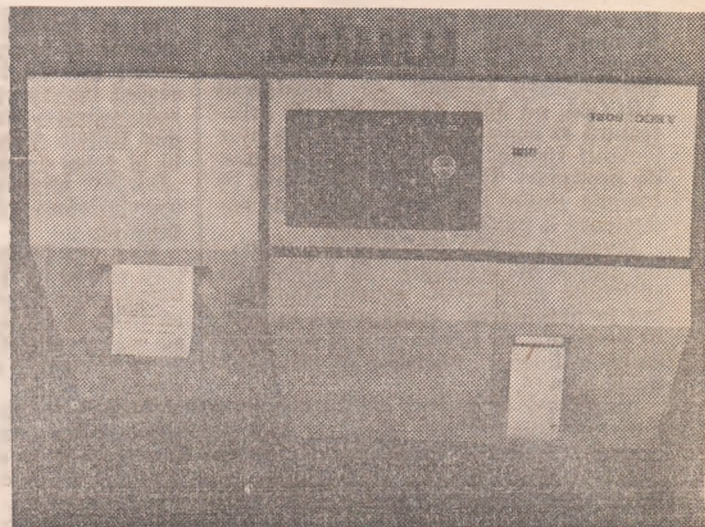
Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Aparat electronic de control și casă AECC 8020

APARATUL AECC 8020 constituie finalizarea unei activități de cercetare și este executat de către Întreprinderea de echipamente periferice — București. Aparatul este destinat urmării mai ușoare a circulației mărfurilor în comerțul cu amănuntul (în magazine universale sau în unități de alimentație cu și fără autoservire), prin înregistrarea vânzărilor pe categorii de mărfuri, operatori și global. Cu ajutorul lui se efectuează atît calculul valorii vânzărilor pentru clienți, cu eliberarea bonurilor detaliate pe articole și elemente de articole, cit și culegerea datelor referitoare la circulația mărfurilor, clasificarea și prezentarea lor în situații sintetice.

Noul aparat, în greutate de 30 kg, cu circuite, microprocesor și afișaj cu segmente prezintă multiple posibilități funcționale (în 8 regimuri de lucru) și facilități de manipulare : bloc mic cu chei, 2 afișaje (pentru operator și client), cu zone distincte pentru cantitate, valoare, categorie de mărfuri și lămpi semnalizatoare, cu imprimare dublă — bonuri și banda de control cu viteza de 2,5 linii/sec. Aparatul este bine protejat și prezintă siguranță în exploatare prin memorie continuă, semnalizare a erorilor, efectuarea înregistrărilor numai sub controlul cheilor proprii mașinii, alertare (vizuală și auditivă) a încercărilor de introducere a unor chei false etc.

G. D.

O cooperare de succes, inițiată la T. I. B.

ÎN URMA cu 9 ani consemnam încheierea, la cea de-a 2-a ediție a T.I.B. (1972), a contractului de cooperare economică internațională privind constituirea unei societăți mixte pentru producerea și comercializarea de reductoare, roți dințate, cuplaje și alte mecanisme dințate — „REȘITA-RENK S.A.”, cu sediul la Reșița, având ca parteneri :

— din partea română : ÎNTEPRINDEREA DE CONSTRUCȚII DE MAȘINI REȘITA, cu o veche tradiție, de peste 200 de ani, în construcția de mașini și întreprinderea de comerț exterior UZINEXPORTIMPORT, cu o bogată experiență și extinse relații comerciale în străinătate ;

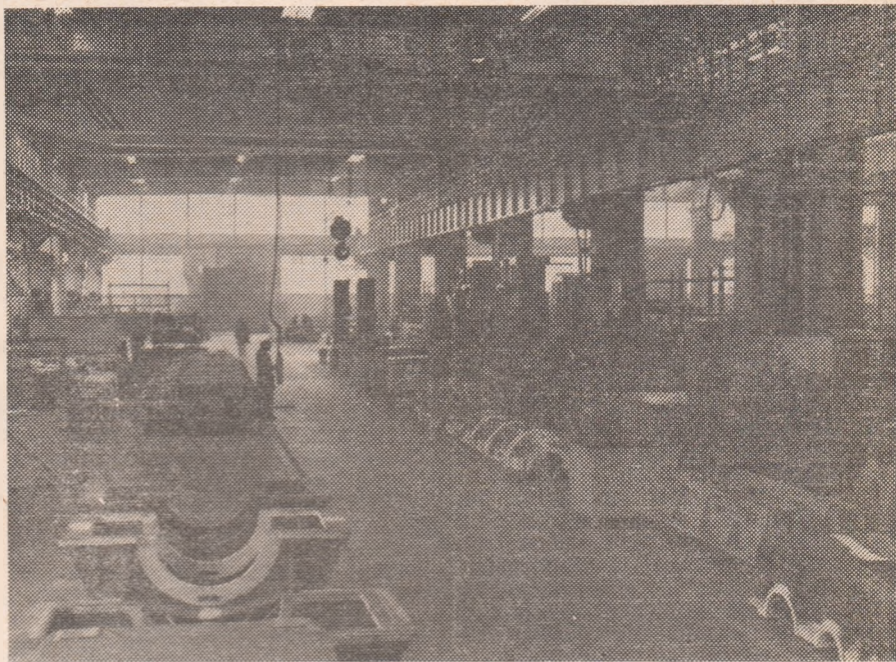
— din partea germană : firma ZAHNRÄDERFABRIK RENK. A.G., una din cele mai vechi și renumite fabrici de reductoare din lume, cu o tradiție în fabricația de reductoare de peste 100 ani.

Pentru realizarea obiectului societății s-au prevăzut fonduri de investiții în sumă totală de 49 milioane DM. Construcția s-a realizat în antrepriza întreprinderii române de construcții ARCOM, pe baza proiectului de arhitectură și construcții realizat de proiectanți români din cadrul Institutului de proiectări Timiș, fiind finalizată în toamna anului 1975, când fabrica de reductoare a început să lucreze.

Investiția a fost realizată din capitalul depus de acționari la înființarea societății, partenerul român contribuind la executarea construcției fabricii în proporție de 100 la sută și la furnizarea utilajelor necesare în proporție de 40 la sută.

Amplasată în cadrul platformei industriale Cîlnicel din Reșița, fabrica „R.R.R.” ocupă o suprafață de 22 000 mp, și constă dintr-o hală principală de producție (12 000 mp), o hală anexă de tratamente termice și sudură, spații pentru depozite și magazii.

Ca dotare tehnică, fabrica dispune

Hala de producție : sectorul de prelucrare a carcaselor

de mașini moderne, specializate pentru prelucrarea pieselor componente ale reductoarelor. Subliniem de asemenea sistemul de control de calitate, de mare precizie, dotat cu mașini și dispozitive atât pentru verificarea calității execuției pieselor componente, cât și a performanțelor reductoarelor pe standul de probă.

Societatea produce în licență, după know-how-ul firmei RENK, reductoare de diverse tipuri și mărimi, adaptate la cerințele beneficiarilor, pentru utilizări navale și industriale. Până în prezent au fost realizate peste 1 800 de reductoare pentru consum intern și pentru export, cu greutatea între 300—65 000 kg, destinate unei game largi de echipamente industriale.

Colaborarea între cei doi parteneri a dus în scurt timp la o bună însușire a know-how-ului de proiectare, tehnologic și de execuție a produselor, astfel că, astăzi societatea își proiectează integral documentația constructivă și tehnologică, pe baza celor mai moderne metode, utilizând prelucrarea automată a datelor pe calculator electronic.

Se poate spune că proiectanții, muncitorii și inginerii din centrul industrial cu tradiție al Reșiței, cu bogată experiență în construcția de mașini, au reușit într-un timp scurt să-și însușească bazele proiectării și executării reductoarelor după know-how-ul firmei RENK Augsburg, astfel că astăzi, în al 6-lea an de activitate, societatea „R.R.R.” proiectează, produce și comercializează produse de concepție proprie.

Una din premisele înființării societății mixte în România a fost promovarea exportului pe terțe piețe, astfel ca până la 50 la sută din producție să se comercializeze la export, din care 25 la sută prin grija partenerului vest-german.

Conform contractului de licență, societatea are dreptul să-și desfășoare produsele sale — direct sau prin întreprinderi române de comerț exterior — în toată lumea, cu acordul licențiatorului. Este de menționat că întreaga activitate financiară a societății se derulează în valută.

Pentru aprovizionarea cu materii prime, materiale și servicii, societatea este organizată cu personal corespunzător, care prin întreprinderile de comerț exterior din țară derulează comenzile necesare. Produsele din import sînt asigurate de societate prin contactele directe cu diferite firme, atât din vest cât și din est. Indiferent că este vorba de produse din țară sau import, achiziționarea lor se face în funcție de calitate și preț.

Societatea este organizată pe principiul autogestiei, întreaga activitate financiară desfășurîndu-se pe baza produselor provenite din vânzarea producției, acțiuni de la clienți și credite bancare. La încheierea contractelor se prevede plata unor avansuri de minimum 20 la sută asupra valorii contractului, care constituie o parte din sursa de acoperire a mijloacelor circulante. Organizatoric, societatea mixtă dispune de toate funcțiile unei întreprinderi : desfacere, aprovizionare, planificare, programarea producției, contabilitate-financiar, precum și de compartimente tehnice, de proiectare, pregătirea fabricației, investiții și altele. Cu toate acestea, personalul societății este redus numeric, iar productivitatea care se realizează este comparabilă cu cea obținută de fabrici similare din țări dezvoltate, aceasta ca urmare a gradului înalt de dotare, precum și a unei tehnologii moderne de prelucrare și montaj, aplicate în executarea reductoarelor.

Pînă la finele anului 1980 s-a realizat o producție de peste 100 mil. DM, ajungîndu-se ca în al cincilea an de producție să se realizeze o vânzare de 2,6 ori mai mare decît în primul an de activitate.

Reductoare R.R.E. au fost exportate într-o serie de țări, între care R.P. Chi-

dr. G. CRISTEA
director în Ministerul Comerțului
Exterior și Cooperării Economice
Internaționale

(Continuare în pag. 19)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Creșterea rolului prețurilor de producție în realizarea autogestiei

PREȚURILE de producție au un rol însemnat în aprecierea corespunzătoare a eforturilor depuse și a rezultatelor ce se obțin în fiecare întreprindere pentru întărirea autogestiei economico-financiare, continteresarea materială în realizarea sarcinilor cantitative și calitative de plan. Pentru sporierea continuă a acestui rol, în țara noastră au fost întreprinse și se întreprind în permanență acțiuni de perfecționare a sistemului de prețuri pe principii care permit și — în același timp — obligă la stabilirea unor niveluri de preț corelate cu costurile normate de producție și cu prețurile externe, urmărindu-se creșterea rentabilității tuturor produselor și activităților, în principal pe seama reducerii costurilor de producție.

Perfecționarea sistemului de prețuri la produsele industriei extractive constituie o preocupare continuă, ținând seama de schimbările intervenite în nivelul costurilor de producție; de creșterea accentuată a prețurilor externe la materiile prime de această natură, care se importă în cantități însemnate; de faptul că prețurile la produsele acestei industrie influențează rentabilitatea ramurilor prelucrătoare; de creșterea retribuției muncii; de condițiile diferite de zăcămint și de alți factori. Astfel de particularități se reflectă printre altele și în existența mai multor categorii de preț, stabilite pentru unele produse miniere cum sînt: prețuri de producție unice la nivelul ramurii; prețuri de producție diferențiate pe întreprinderi în cadrul prețului unic pe ramură; prețuri de aprovizionare la import; prețuri de livrare la intern.

Stimularea prin preț a realizării planului de producție

IMBUNĂTĂȚIRILE aduse nivelului prețurilor produselor miniere în perioada cincinalului precedent și la începutul anului 1981 au sporit rolul acestora în exprimarea mai reală a eforturilor și a rezultatelor obținute de întreprinderi pentru desfășurarea unei activități rentabile. În prezent se preconizează noi îmbunătățiri ale nivelului prețurilor la unele produse miniere, ținând seama de necesitatea alinierii mai bune a acestora la prețurile externe. Aceasta arată grija permanentă a partidului și statului nostru pentru stimularea mai intensă, prin mijloace economice, a realizării cantitative și calitative a sarcinilor de plan în această ramură.

Practica arată însă că pentru creșterea rolului prețurilor de producție în industria minieră trebuie valorificate în mai mare măsură rezervele existente. Aceasta se impune cu atât mai mult cu cît neajunsurile principale care afectează în prezent menținerea nivelului de rentabilitate prevăzut în prețul unor produse miniere sînt determinate de cauze interne și constau, în primul rînd, în neîncadrarea în nivelul costurilor de producție avut în vedere la stabilirea prețurilor, ca urmare a nerealizării sarcinilor de producție planificate.

Deși datele din tabelul alăturat sînt ipotetice, ele reflectă realitatea sub următoarele aspecte care au loc în practică:

a) ponderea redusă a cheltuielilor cu materia primă și materiale și creșterea considerabilă a dotării întreprinderilor cu mijloace fixe ca urmare investițiilor mari ce se efectuează în acest sector, fac ca cheltuielile cu caracter relativ constant să depășească ponderea de 60% în totalul costurilor de producție; (în exemplu acesta este de 60%);

Să luăm, ca exemplu, o situație apropiată de aceea a ligiului (tabelul).

— în mil. lei —

Indicatori	Prevederi de p lan	Realizări			
		I % Sume		Variante II % Sume	
1. Valoarea producției marfă					
a) La prețuri de producție	2080	1872	90	1664	80
b) la costuri de producție	1900	1824	96	1748	92
din care:					
b) cheltuieli relativ constante	1140	1140	100	1140	100
b) cheltuieli relativ variabile	760	684	90	608	80
2. Beneficii	180	48	26,7	-84,0	-146,6

b) conjugată cu o masă a beneficiului relativ redusă, stabilită prin prețul de producție, ponderea mare a cheltuielilor constante determină — cu fiecare procent de nerealizare a planului de producție — influențe negative din ce în ce mai însemnate în mărimea beneficiului, putînd să anuleze relativ ușor rentabilitatea;

c) în practică este întîlnită frecvent situația în care unitățile miniere se încadrează în consumurile normate de materii prime și materiale și — ca urmare — cheltuielile variabile urmează evoluția producției (în execuție).

Toate cele trei aspecte sus-menționate permit să se formuleze următoarea concluzie, deosebit de importantă, după părerea noastră, pentru analizele ce se fac și măsurile ce trebuie luate, și anume: nerealizarea planului de producție declanșează depășiri în progresie geometrică ale costurilor totale și nerealizări de beneficii, a căror evoluție poate fi determinată după anumite reguli.

În cazul luat ca exemplu rezultă că:

1) fiecare procent de scădere a valorii producției marfă, în prețuri de producție, conduce la creșterea relativă a nivelului de cheltuieli, deoarece costurile totale scad, de fiecare dată, numai cu 0,4%, potrivit relației:

$$\frac{1}{\text{costuri totale}} = \frac{1}{\text{costuri variabile}} = \frac{1}{1900 + 760} = 0,4$$

Scăderea cu 10% și respectiv cu 20% a valorii producției marfă în situațiile I și II din tabel determină reducerea costurilor numai cu 4% (0,4×10) și respectiv cu 8% (0,4×20)

b) fiecare procent de scădere a valorii producției marfă în prețuri de producție conduce la pierderi de beneficii egale cu 7,33% din volumul prevăzut, potrivit relației:

$$\frac{\text{cheltuieli constante} + \text{beneficii}}{\text{beneficii}} = \frac{1140 + 180}{180} = 7,33$$

La o nerealizare cu 10% și respectiv 20% a valorii producției marfă (situațiile I și II din tabel) rezultă pierderi de

beneficii de 73,3% ($7,33 \times 10$) și respectiv de 146,6% ($7,33 \times 20$).

Desigur, în practică intervin — în diferite sensuri — și influențe ale altor factori, care pot modifica într-o anumită măsură rezultatele relațiilor arătate, dar în cazul industriei miniere astfel de influențe (asupra rezultatelor aferente producției marfă) sînt mai reduse.

Folosirea integrală a capacităților de producție

EVOLUȚIA costurilor cu care se obțin produsele miniere arată că, în cazul acestei ramuri care s-a dezvoltat considerabil în ultimii ani, în special pe seama industriei carbonifere, riscurile privind nerealizarea beneficiilor sînt mult mai mari decît în alte ramuri, la același procent de nerealizare a producției. Aceasta, deoarece cheltuielile cu caracter relativ constant sînt legate în principal de fondurile fixe din dotarea unităților, iar ponderea mare a acestor cheltuieli în costurile totale de producție reflectă nu numai o particularitate a industriei miniere, ci și efectele utilizării necorespunzătoare a fondurilor fixe existente precum și a tendințelor de supradotare.

În special în industria cărbunelui se realizează indici nesatisfăcători de folosire a utilajelor principale cum sînt: excavatoare cu rotor, excavatoare cu cupă, combine de înaintare, așa cum a fost situația în prima parte a acestui an în bazinul carbonifer Oltenia. Totodată, prin investiții repetate făcute pentru menținerea producției la obiectivele existente, a crescut considerabil volumul fondurilor fixe. Unele din acestea au fost aprovizionate peste necesități sau cu caracteristici neadevrate condițiilor de zăcămint, din care cauză în bazinul carbonifer susmenționat, erau nefolosite o serie de complexe mecanizate. Dacă producția de cărbune în acest bazin nu s-a realizat la nivelul planului, cresc cheltuielile cu caracter relativ constant pe tona de cărbune, deoarece amortizarea fondurilor fixe și alte cheltuieli legate de acestea se repartizează pe producția obținută cu capacitățile folosite.

Rezultă că pentru a desfășura o activitate rentabilă trebuie să se acorde o atenție deosebită utilizării integrale a capacităților existente. Aceasta cu atît mai mult cu cît, așa cum este cunoscut, din rezultatele aferente producției marfă se suportă și alte cheltuieli și plăți care nu au corespondent direct în producția fizică, cum sînt: amortizarea și cheltuielile pentru reparările clădirilor și altor fonduri fixe cu caracter social; cheltuieli cu pregătirea cadrelor și practica în producție; taxe locale și alte cheltuieli, neavute în vedere la determinarea nivelului costurilor pe produse care a stat la baza prețurilor de producție actualizate.

Particularitățile arătate ale condițiilor de producție din industria minieră au fost în ansamblu, avute în vedere la determinarea nivelului prețurilor de producție, reasezate de trei ori în ultimii cinci ani. Ținînd seama de aceste particularități și de creșterea prețurilor pe piața mondială, în special la produse ale industriei primare, în prezent se preconizează noi îmbunătățiri ale prețurilor de producție, din indicația conducerii partidului și statului. Rentabilitatea ce va fi prevăzută în noile prețuri va spori masa beneficiilor. Totuși, practica ultimilor cinci ani, în care au avut loc trei îmbunătățiri de prețuri arată că, în industria minieră, factorul hotărîtor pentru desfășurarea unei activități rentabile îl constituie utilizarea mai bună a capacităților de producție.

Rentabilizarea întregii activități economice

ÎN TEMEIUL prevederilor Legii cu privire la regimul prețurilor și tarifelor și al Legii privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare, la o serie de produse miniere (din grupele cărbunilor cocsificabili și energetici, minereurilor de fier, metalelor în concentrate și metalelor fine, caolinurilor etc.) sînt stabilite prețuri de producție și prețuri de livrare. La produsele miniere achiziționate din import sînt stabilite prețuri de aprovizionare ale importurilor (în funcție de care se determină beneficiile

unităților de comerț exterior și care pot fi mai mari sau mai mici decît prețurile de livrare la intern). Totodată, în cadru prețului unic de producție stabilit pentru unele produse, la nivelul ramurii, ministerul producător poate stabili prețuri de producție diferențiate pe întreprinderi, ținînd seama de costurile individuale ale produselor respective, în vederea asigurării unei activități rentabile.

Între prețurile de producție unice pe ramură și prețurile de aprovizionare ale importurilor, pe de o parte, și prețurile de livrare către beneficiari, pe de altă parte, se realizează diferențe de preț. Acestea pot fi favorabile (sume din încasările de la beneficiari care depășesc prețurile de producție și respectiv de aprovizionare ale importurilor) sau nefavorabile (sume pe care unitățile nu le încasează de la beneficiari, dar sînt prevăzute în plan să fie primite, pentru întregirea încasărilor pînă la nivelul prețului de producție, în funcție de care se determină beneficiul). Asemenea diferențe (favorabile și nefavorabile) se realizează și între prețurile de producție unice pe ramură și prețurile de producție diferențiate pe unități, la unele produse. Potrivit reglementărilor în vigoare diferențele de preț favorabile (realizate de întreprinderile producătoare și de către întreprinderile de comerț exterior) se varsă într-un cont special deschis la ministerul producător, iar din acest cont se acoperă diferențele nefavorabile în măsura disponibilităților. Soluția anual planificată al contului special se regularizează cu bugetul statului.

Practica arată că mecanismul fluxurilor bănești privind varsarea și acoperirea diferențelor de preț funcționează în prezent cu unele imperfecțiuni care afectează rolul prețurilor de producție în întărirea autogestunii economico-financiare a unităților care realizează produse cu diferențe de preț nefavorabile. Realizarea încasărilor din vînzarea producției la nivelul prețului de producție depinde, în cazul acestor unități, de disponibilitățile existente la contul special al ministerului. Or, aceste disponibilități se creează în măsura în care unitățile planificate cu diferențe favorabile varsă efectiv sumele prevăzute la contul special.

Independent de cauzele care au determinat nevîrsarea diferențelor favorabile de către întreprinderile planificate cu astfel de diferențe (în principal acestea constau în nerealizarea sarcinilor de plan), prețul de producție n-a mai putut constitui — în cazul unităților care aveau de primit diferențe nefavorabile — un instrument de măsurare a efortului pe care l-au făcut acestea din urmă pentru rentabilizarea activității și întărirea autogestunii economico-financiare. Ele au încasat de la beneficiari valoarea produselor la prețuri de livrare, dar n-au putut să-și întregească integral sau la timp încasările (pînă la nivelul prețului de producție), din cauze independente de activitatea lor.

Pentru înlăturarea acestei situații, în prezent se preconizează perfecționări în modul de regularizare a diferențelor de preț (aceasta ar urma să se facă în viitor cu bugetul statului). Desigur, aceasta ar constitui o soluție îmbunătățită sub aspectul asigurării condițiilor de afirmare a funcțiilor prețului de producție, de satisfacere a cerințelor autogestunii economico-financiare a unităților miniere care realizează diferențe de preț nefavorabile, dacă se ține seama că va dobîndi certitudine acoperirea acestora la timp și la nivelul cuvenit.

Cu bugetul nu pot fi însă regularizate decît diferențele între prețurile unice la nivel de ramură și prețurile de livrare. Diferențele nefavorabile dintre prețurile de producție diferențiate pe întreprinderi și prețurile unice pe ramură vor fi acoperite în continuare pe seama diferențelor favorabile ce se realizează (la aceleași produse, dar la alte întreprinderi producătoare) între prețurile unice pe ramură și prețurile diferențiate pe întreprinderi, în măsura în care ministerul producător va mai stabili asemenea prețuri, diferențiate. Iar posibilitatea de a stabili prețuri diferențiate pe întreprinderi, ca respectarea strictă a prețului unic (mediu) la nivelul ramurii, pentru produsele respective, va depinde în continuare de mărimea beneficiilor ce se realizează prin prețul unic, care la rîndul ei este condiționată de încadrarea în nivelul costurilor avut în vedere la stabilirea prețurilor de producție.

N. SĂVOIU

CONSIDERAȚII PRIVIND INTERDEPENDENȚA CARACTERULUI SISTEMIC AL ENERGETICII ȘI A FORMELOR SALE ORGANIZATORICE

ÎN PROCESUL făuririi unei economii moderne, eficiente, de înaltă performanță și competitivitate, factorul energetic a constituit un element strategic. Asigurarea unei relații optime între baza energetică națională și dezvoltarea de ansamblu a economiei și societății s-a impus cu atât mai mult cu cât, prin industrializare, prin urbanizare, consumul de energie în țara noastră a sporit neîncetat. În aceste condiții a avut loc formarea unor industrii specializate în domeniul cărbunelui, petrolului, gazelor naturale, energiei electrice. Fiecare din aceste industrii este organizată la scara societății, formind un sistem specializat, alcătuit și condus după legi și reguli proprii, încadrat organic în structura economică a societății.

Energetica : un caracter sistemic

DACĂ prin sistem energetic înțelegem totalitatea instalațiilor de extracție, prelucrare, transformare, transport și distribuție, specifice formelor sau purtătorilor de energie, atunci pe forme specifice vom distinge: sistemul de extracție, transport și distribuție a cărbunelui; sistemul de producere, transport și distribuție a gazelor naturale; sistemul de extracție, transport și distribuție a cărbunelui; sistemul de producere, transport și distribuție a energiei electrice. Toate aceste sisteme trebuie considerate ca subsisteme ale sistemului energetic național.

Trebuie remarcat că sistemul energetic este în realitate mai complex dezvoltat, atât pe verticală cât și pe orizontală, întrucât în practică se stabilesc legături specifice și între diferitele subsisteme: combustibilii participă la producerea energiei electrice, în timp ce energia electrică, la rândul ei, participă la producerea, transportul, etc., ale combustibililor. În aceste condiții, concepția care stă la baza dezvoltării sistemului energetic, într-o accepțiune largă, trebuie să se fundamenteze pe determinarea proporțiilor optime ale transformării energiei primare în energie electrică, ținând seama că, potrivit datelor de prognoză, în viitor, ponderea energiei electrice în totalul consumului de energie va spori.

În figura nr. 1 este indicată schema logică a elaborării studiilor privind dezvoltarea unui sistem energetic, care subliniază pregnant caracterul interdisciplinar al domeniului, intercondiționările între faze și specialități, necesitatea utilizării modelelor matematice și a calculatoarelor electronice pentru fundamentarea științifică a strategiei energetice. Studiile de optimizare a balanțelor energetice trebuie să se încadreze într-o strategie energetică pe termen lung, pentru a putea aprecia în mod obiectiv politica energetică ce se impune a fi adoptată pe intervale scurte și încadrarea ei în tendințele energetice viitoare ale societății.

Pentru a evita însă caracterul nerațional al folosirii resurselor energetice — transporturile costisitoare și dăunătoare ale

purtătorilor de energie, activități cu consecințe a căror gravitate este adesea dificil de prevăzut — se impune promovarea unei concepții energetice globale, care să valorifice posibilitățile oferite de știință și tehnică, atât prin atragerea de noi resurse energetice, cât și prin optimizarea utilizării resurselor energetice clasice. Optimizarea balanței energetice necesită studii multilaterale bazate pe cele mai recente tehnici de prognoză și optimizare, care solicită, la rândul lor, un mare volum de informații. Etapele principale de studiu, metodele de calcul posibil a fi utilizate, criteriile de analiză și restricțiile, precum și informațiile necesare trebuie meticolos pregătite de către colective specializate, care să asigure elaborarea studiilor privind dezvoltarea complexă a sistemelor energetice.

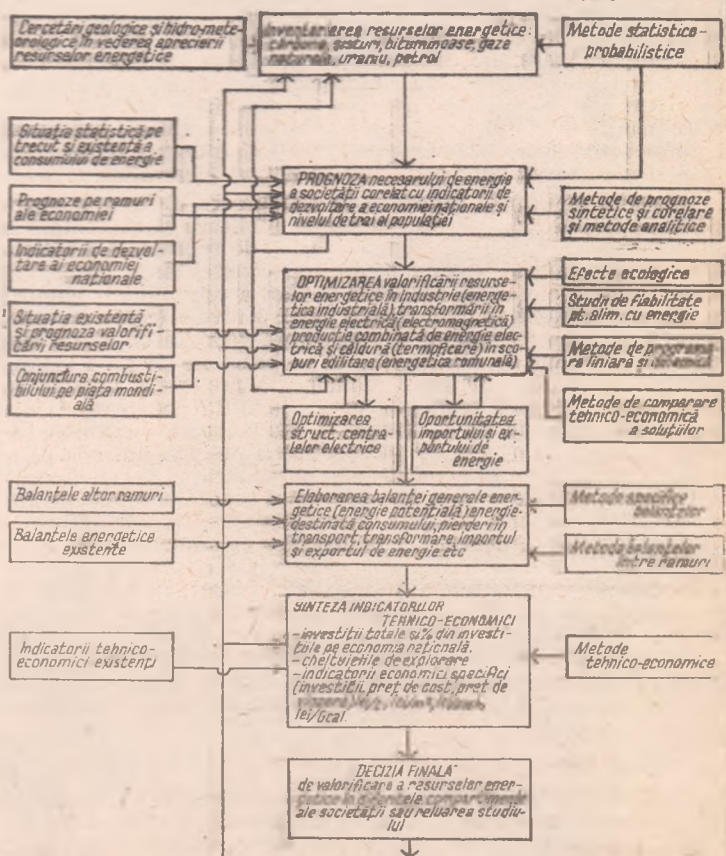
Adaptarea structurilor la cerințele actuale

ÎN CADRUL PLANULUI de dezvoltare economico-socială, organizarea activității energetice trebuie să se desfășoare sistemic; modelul matematic al creșterii economice în ramura energetică impune luarea în considerare a efectului integrator al tuturor subsistemelor organizaționale. Conducerea optimă a sistemului energetic — definit ca ansamblul instalațiilor de extracție, captare, conversie, transport, distribuție și utilizare — se poate fundamenta prin abordarea sistemică a realității energetice la nivel micro și macroeconomic, ținând seama de legăturile directe și inverse ce unesc producția de energie de consum.

Conform criteriului de optimalitate, respectiv modelului de optimizare a conducerii ales pentru sistemul macroenergetic, și, deopotrivă, ținând cont de particularitățile energiei, ale diverselor forme, analiza sistemică a organizării privește sursa primară (combustibilul), instalațiile de preparare, conversie, transport și distribuție a diferitelor forme de energie, consumatorul, legăturile sistemului cu mediul ecologic, totalitatea subsistemelor componente ale sistemului energetic național și a celor „colaterale”, într-o analiză dinamică integratoare.

Ca urmare a necesității implicării strategiei energetice în strategia globală a dezvoltării, urmărindu-se — atât într-o perspectivă apropiată și într-o proiecție mai largă de timp — asigurarea unor niveluri corespunzătoare de eficiență în utilizarea energiei, pe plan mondial se constată în ultima vreme o tendință de reconsiderare a obiectivelor energetice și de adaptare a structurilor organizatorice la cerințele actualei etape. Modalitățile organizatorice stabilite în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări, de politica economică promovată, una din orientările mai des în-

(Figura nr. 1)

tilnită fiind aceea a concentrării problemelor energetice în organisme — de directivare și cercetare — specializate.

Scopul final : rentabilizarea producerii și utilizării energiei

ÎN PROCESUL de optimizare a dezvoltării sistemului energetic național, prin asigurarea unui echilibru dinamic între subsistemele sale, un rol deosebit revine armonizării tuturor etapelor de realizare a sa — de la definirea obiectivelor de politică energetică și pînă la materializarea investițiilor. În această optică, din punctul de vedere al activităților ce trebuie desfășurate pentru finalizarea obiectivelor energetice, pot fi distinse următoarele domenii de analiză :

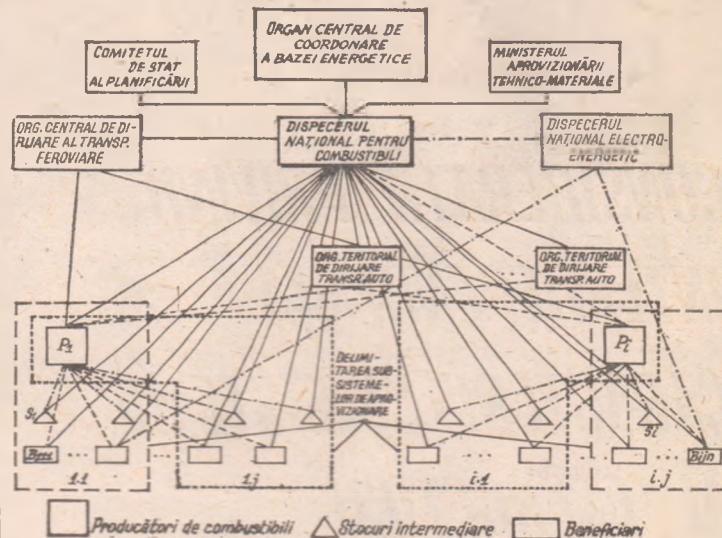
1. Organizarea elaborării de studii, care să fundamenteze deciziile cu privire la orientările în valorificarea resurselor energetice, prognoza necesarului de energie etc. În acest cadru, dintre problemele care necesită, după opinia noastră, o aprofundare deosebită remarcăm: prognoza resurselor energetice proprii pe baza inventarierii acestor resurse de către organele competente; prognoza necesarului de energie la scara economiei naționale pe total și pe purtători de energie și corelarea acestui necesar de resurse cu resursele energetice proprii; optimizarea utilizării resurselor energetice; optimizarea proporțiilor consumului energiei primare sub formă de energie electrică; stabilirea alimentării optime cu căldură a populației și a măsurilor pentru raționalizarea consumului de căldură în diversele activități; optimizarea și dispecerizarea circulației purtătorilor de energie; sistematizarea, din punct de vedere energetic, a teritoriului și evidențierea posibilităților valorificării resurselor energetice locale; raționalizarea și normarea consumului de energie în domeniul industriei, transportului, în domeniul casnic-edilitar etc.; optimizarea structurilor industriale pe baza minimizării consumului de combustibil și energie; adaptarea legislației energetice; cunoașterea operativă a tendințelor conjuncturale manifestate pe piața internațională a combustibililor și corecțiile care trebuie introduse în politica energetică internă; optimizarea fluxului informațional în energetică — colectarea, prelucrarea, depozitarea informațiilor și pregătirea periodică a datelor evoluției principalilor indicatori energetici. Toate aceste probleme complexe ar putea face obiectul preocupărilor unui organism unic de cercetare, realizîndu-se astfel premisa unității de concepție pe care o impune caracterul sistemic al cercetărilor și activităților menționate.

2. Organizarea elaborării documentațiilor de proiectare a obiectivelor energetice în vederea realizării lor fizice. Așa după cum arată și experiența acumulată în alte țări, formarea de institute de proiectare, specializate, concepute să elaboreze documentații tehnice și economice pentru deschideri de noi mine sau cîmpuri petroliere, instalații de îmbogățire a minereurilor, centrale termoelectrice sau hidroelectrice, linii electrice de transport etc., ar permite punerea în practică a viziunii sistemice asupra organizării sistemului energetic național, judecarea tuturor activităților în funcție de criterii de eficiență unice, precum și eliminarea unor obstacole de natură birocratică.

Modelul concepției sistemice în conducerea sistemului energetic ca model integrat de concepere, realizare și exploatare a obiectivelor energetice, impune ca formă de organizare a activității engineering-ul. Acesta reprezintă concretizarea concepției unitare, integratoare de realizare în fapt a continuității gândirii și acțiunii energetice de-a lungul celor 3 nivele (cercetare-proiectare, construcție-montaj și exploatare-dezvoltare). Acest sistem de activitate — engineering-ul — bazat pe un grad ridicat de tipizare și pe o structură modulară a producției impune ca răspunderea asupra realizării unei investiții pe toate fazele respective, pornind de la prognoză, studiu și introducerea într-un plan cincinal sau de perspectivă a obiectivului energetic pînă la punerea lui în exploatare la parametrii garanțați (recepție finală). să revină unui for decizional unic. Concepția de engineering presupune, totodată, încredințarea către această organizație a sarcinilor-scopuri, a mijloacelor de realizare a lor (materiale și umane), a legăturilor nemijlocite cu producătorii de echipamente și materiale din țară și străinătate, cu organizațiile de execuție și cu viitorii beneficiari, clarificarea problemelor tehnico-economice și asigurarea resurselor financiare. Engineering-ul implică și reorganizarea întregului flux informațional la nivel macro-economic — proces care să permită asigurarea proiectelor cît și rezolvarea problemelor de gestiune economică.

Organizarea de engineering energetic ar putea avea în concepția noastră următoarele obiective: elaborarea studiilor de perspectivă, de profil și amplasare, a studiilor de oportunitate care cuprind adunarea și analiza informațiilor primare și formularea proiectelor definitive ale lucrărilor; recomandarea tipu-

(Figura nr. 2)

lui și caracterului construcției, a materialelor, echipamentelor și tehnologiei, asigurarea combustibilului și utilităților, indicatori tehnico-economici și consumuri specifice; elaborarea temelor pentru furnizorii de utilaje din țară, comparația tehnico-economică a ofertelor din import, lămuriri tehnice cu furnizorii agregatorilor și materii prime; elaborarea de planuri, specificații și situații de materiale, grafice de eșalonare a investiției, de livrare a utilajelor, de asigurare a forței de muncă, de realizare a principalilor indicatori și a documentațiilor pentru obținerea acordurilor și avizelor; pregătirea evaluărilor după elaborarea planurilor — partea economică a proiectelor de execuție (devizul); introducerea metodelor matematice moderne, economice; optimizarea activității energetice pe baza metodelor cercetării operaționale, prin crearea de modele interne și de legătură cu ambianța, studii de politică prețurilor, de marketing energetic, în vederea elaborării strategiei și politicilor de evoluție a structurilor și fluxurilor de energie din sistem.

3. Cea de-a treia componentă pe filiera considerată o reprezintă organizarea unui Dispecer Energetic Național a sistemului energetic — unitate ce ar urma să fie dotată cu calculatoare și personal specializat care să facă calcule și să conducă operativ repartiția combustibililor, folosirea rezervelor din stocuri, inclusiv combustibilii din import, în care scop să realizeze optimizarea curentă a fluxurilor de energie și a rezervelor în depozitele de combustibil, asigurarea unei fiabilități superioare în alimentarea cu combustibil și energie electrică a consumatorilor. Această formă organizatorică ar avea, deci, menirea de a pune în practică viziunea globală asupra sistemului energetic național în faza consumului.

Datorită particularităților proceselor electroenergetice, sistemele electroenergetice au evoluat spre o automatizare avansată, integrată într-o concepție unitară de conducere cu ajutorul unor centre de dispecer la nivel național și regional. În perspectivă, abordarea sistemică a energiei, necesitatea creșterii siguranței și economicității în alimentarea cu energie a societății vor sublinia și mai pregnant utilitatea realizării unui Dispecer Energetic Național, care să optimizeze producțiile, fluxurile și consumurile de energie. Acest dispecer ar avea legături operative cu dispecerul ministerelor — inclusiv dispecerul sistemului electroenergetic subordonat M.E.E. Acest sistem ar asigura repartiția economică a combustibililor, evitarea fluxurilor încrucișate, factori care pot conduce, așa cum au arătat unele estimări, la importante economii de combustibili. În fig. 2 se prezintă legăturile funcționale, așa cum au fost ele concepute în acest cadru.

4. Raționalizarea consumului de energie prin modernizarea permanentă a instalațiilor consumatoare reprezintă o altă direcție importantă de sporire a eficienței cu care este folosită energia la nivelul economiei naționale. În domeniul consumului considerăm că se impune efectuarea următoarelor activități: asigurarea unui control sistematic asupra modului în care se respectă legislația în vigoare în domeniul energiei; acordarea de asistență tehnică consumatorilor pentru raționalizarea consumurilor și modernizarea instalațiilor; elaborarea unor lucrări de modernizare de către un personal specializat. Aceste funcții ar putea fi îndeplinite de o singură organizație economică sau de organizații specializate care să-și desfășoare activitatea pe bază de contracte încheiate cu unitățile beneficiare.

prof. dr. docent Vasile NITU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Solicităm sprijinul...

APRECIEM în mod deosebit operativitatea cu care „Revista economică” a acordat sprijinul său în rezolvarea unor probleme de aprovizionare cu care se confruntă unele întreprinderi, de reducere a stocurilor etc.

Pornind de la această solicitare a revistei, apelăm acum și noi la ajutorul dv.: avem nevoie urgentă de 3000 rulmenți seria 32 009. Acești rulmenți ne sînt absolut necesari la realizarea unor produse deosebit de importante cu termen de livrare imediat.

Mihai FOROD
inginer șef la

Întreprinderea de utilaje și piese
de schimb din Gheorghieni

ECOURI

Capacități

ASPECTE de genul celor sesizate în articolul „Prioritate capacităților cu termen de punere în funcțiune în 1981”, apărut în nr. 25 al „R. E.”, s-au manifestat și în unele întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice. Pentru înlăturarea lor au fost luate o serie de măsuri. De pildă s-au făcut colective de specialiști care acționează permanent pentru rezolvarea operativă a problemelor în minister, la furnizorii de utilaje sau pe șantier; lunar se fac programe de montaj a utilajelor din stoc și din achiziții și se stabilesc prin analize săptămânale măsurile pentru asigurarea de către constructor a fronturilor de montaj și de către beneficiar a predării utilajelor la montaj.

Trebuie să precizăm că am prezentat la organele de sinteză fundamentări ale necesarului de materiale rezultate din proiecte, în concordanță cu graficele de execuție. În acest sens însă am întîmpinat greutăți în asigurarea cotelor, care nu s-a făcut la nivelul fundamentărilor. Aceasta a determinat schimbări de soluții, care în anumite cazuri au condus la lungirea perioadei de execuție.

În domeniul realizării planului de aprovizionare am colaborat cu furnizorii de materiale, la majoritatea găsind înțelegere și sprijin; mai sînt însă și greutăți create de furnizorii de cabluri electrice de semnalizare-armate, respectiv la secția de cabluri din Bistrița, de saltele din vată minerală din cadrul Centralei de materiale de construcții, agregate de balastieră etc. Pentru acest an cotele de anvelope alocate reprezintă 75% din necesarul normat, iar livrările efectuate la dimensiunile prioritare au prezentat o rezistență de multe sute de bucăți. Greutăți deosebite am avut și din partea furnizorilor din cadrul M.I.C.M., respectiv I.C.M. Reșița, C.I.C.M. Bistrița, I.U.T. Buzău, „Unio” - Satu Mare etc.

În general, ca urmare a măsurilor luate principalii indicatori de mecanizare a lucrărilor la întreprinderile de construcții au fost realizați și depășiți. Întrucît mai sînt rezerve de creștere a aportului mijloacelor mecanizate, au fost stabilite măsuri de creștere a numărului de schimburi, reducerea staționărilor din cauza defectiunilor, întărirea disciplinei la locurile de muncă și respectarea disciplinei tehnologice.

Ministerul Industriei Metalurgice, prin specialiștii săi, va urmări în continuare rezolvarea operativă a problemelor care condiționează grăbirea punerii în funcțiune a obiectivelor cu termene în 1981.

E. KUGLAY

director general adjunct
în Ministerul Industriei Metalurgice

★

ÎN anul 1981 Ministerul Energiei Electrice are programat să realizeze punerea în funcțiune a unor importante capacități energetice. Aceste puneri în funcțiune constituie obiectivul principal al activității de construcții-montaj. Pe lângă obiectivele cu termen de punere în funcțiune în 1981, o atenție deosebită o acordăm lucrărilor prioritare cum sînt Porțile de Fier II, Riul Mare - Retezat, Anina.

Asigurarea de către constructori a fronturilor pentru montajul echipamentelor constituie o preocupare permanentă pentru noi. Se analizează săptămînal respectarea programelor stabilite în acest sens. Crearea condițiilor necesare de montare a echipamentelor constituie, de asemenea, o preocupare permanentă a unităților noastre beneficiare și de execuție. În legătură cu folosirea utilajelor pe șantierele obiectivelor energetice, deși se realizează o îmbunătățire continuă a indicilor de utilizare, la unele categorii de utilaje nu s-a reușit să se atingă indicii planificați, la încărcătoare, excavatoare și autobasculante.

În ofara activităților proprii ale unităților M.E.E. de îmbunătățire a deservirii și repartitiei utilajelor, este necesar, pentru remedierea acestei situații nesatisfăcătoare, să fie eliminate dificultățile care le întîmpinăm în asigurarea cu anvelope, piese de schimb, carburanți și lubrifianți.

P. STAN

director în Ministerul Energiei Electrice

★

SÎNTEM de acord că în unitățile care execută lucrări de construcții sînt suficiente rezerve care, valorificate, pot contribui la creșterea și îmbunătățirea calitativă a procesului de producție, valorificarea potențialului material și uman în vederea scurtării duratei de execuție, montarea utilajelor tehnologice și predarea în exploatare a lucrărilor. Lucrările executate de unitățile noastre se caracterizează printr-o mare răspîndire teritorială, volume de lucrări dispersate, amplasarea acestora ținînd seama de terenurile pe care se execută, precum și de baza materială a unităților. În execuția lor se întîmpină greutăți importante cauzate de condițiile climatice nefavorabile care nu permit executarea unor lucrări ca, de exemplu, montarea conductelor din azbociment, din beton precomprimat, din p.v.c. montarea acestora fiind posibilă numai la temperaturi de peste +5°. De asemenea, o altă cauză care influențează în mod negativ realizările în construcții-montaj o constituie nereglementarea unor situații apărute ca urmare a măririi retribuției, a reasezării prețurilor la unele materiale etc. Această situație durează încă din anul 1977, iar organele centrale cărora le revine sarcina reglementării a acestor situații n-au făcut nimic. De exemplu, la manoperă, norma de deviz include plata retribuției personalului munci-

tor, impozitul pe retribuție. La data de 1 iulie 1977, cînd s-a trecut la retribuția netă, valoarea manoperei pe deviz a rămas aceeași, retribuția în construcții-montaj s-a mărit, fiind echivalentă cu normele de plata muncii, impozitul pe retribuție nemaiputînd fi recuperat de constructor prin deviz, acesta s-a plătit și se plătește de unități din cheltuielile generale. Această situație s-a agravat și mai mult cînd s-a trecut la a doua majorare, care conduce la creșterea depășirilor de costuri pentru unitățile de construcții-montaj. În urma reasezării unor prețuri la materiale și ca urmare a devizelor întocmite în conformitate cu acte normative depășite, se înregistrează depășiri de costuri la materiale și la utilaje.

În concluzie, sîntem de acord cu articolul publicat, vom indica unităților orientările înscrise dar, pentru un sprijin efectiv, considerăm necesar ca aparatul central în sarcina căruia cad asemenea obligații să rezolve aceste probleme mai operativ, în scopul conducerii la ritmicitate în aprovizionare, diferențiat pe genuri de lucrări, în vederea creării de noi capacități productive.

Ion SMEUREANU

inspector general în Ministerul
Agriculturii și Industriei Alimentare

★

TRANSMITEM aprecierile noastre pozitive pentru felul cum a fost tratată în coloanele „Revistei economice”, tema noilor capacități de producție.

În vederea obținerii unor rezultate mai bune în acest an, Ministerul Construcțiilor Industriale a intensificat eforturile pentru mobilizarea întregului potențial material și uman, acționînd în următoarele direcții:

1). Concentrarea activității prin dirijarea de mijloace materiale și umane la obiectivele importante, care au asigurate toate condițiile de dare în funcțiune la termen, precum și pentru executarea în termene cit mai scurte a lucrărilor de care depinde montarea utilajelor aflate în stoc. Pe această linie s-a dat o importanță sporită lucrărilor din planul Ministerului Industriei Chimice, depozitelor industriei alimentare, lucrărilor cu credite BIRD, a altor lucrări cu caracter agrozootehnic, a unor lucrări din planul Ministerului Industriei Metalurgice și din planul Ministerului Industriei Ușoare.

2). Extinderea mecanizării lucrărilor de construcții și instalații și utilizarea mai deplină a mijloacelor din dotare. S-a folosit într-o largă măsură parcul de utilaje la lucrările de săparea și transportul pămîntului, de hidrorambleere, de batere piloți, de ecrane de protecție, coloane de balast cu vibroflotoare, încărcat și transportat agregate sortate și balast la stații, transport beton etc. Este adevărat că se mai întîlnesc cazuri pe unele șantiere de construcții de folosire incompletă a întregului parc de utilaje, cu indice de folosire sub media pe minister. S-au luat măsuri pentru îmbunătățirea acestor aspecte prin: îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb și cu carburanți, cit, mai ales, prin întărirea disciplinei, ordinei și organizării execuției pe șantiere.

I. MILITARU

director general în Ministerul
Construcțiilor Industriale

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Perfecționarea organizării și conducerii activității electroenergetice în teritoriu

PROBLEMATICA perfecționării organizării și conducerii activităților economico-sociale, proces permanent determinat de însăși dezvoltarea forțelor de producție și de perfecționarea continuă a relațiilor de producție din societatea noastră socialistă, capătă dimensiuni specifice în teritoriu, acolo unde se întâlnesc majoritatea factorilor de producție și sociali, constituind un sistem de o complexitate aparte față de sistemele de organizare și conducere departamental-sectoriale. La nivel teritorial se cer mai bine clarificate și stăpinite și aspectele energetice, prin forme și metode corespunzătoare — cu accent pe latura calitativă a activității electroenergetice, ținând seama de condițiile specifice țării noastre și de tendințele ce se manifestă pe plan mondial în actuala etapă a crizei energetice.

Perfecționarea organizării și conducerii activității electroenergetice în general și a celei din teritoriu în special are drept element de bază orientarea formulată în documentele Congresului al XII-lea al partidului, privind asigurarea independenței depline a țării din punct de vedere energetic, ca un obiectiv principal al dezvoltării economico-sociale a României în viitor. Aceasta impune o dezvoltare prin investiții atent concepută, dar mai cu seamă o politică de economii judicios condusă, care vizează: creșterea randamentelor energetice, modernizarea instalațiilor consumatoare, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și a structurii producției pentru reducerea continuă a consumurilor energetice, limitarea la strictul necesar a producției produselor mari consumatoare de energie, sporirea cantității de energie obținută din surse neconvenționale, recuperarea și valorificarea resurselor energetice ș.a.

Îndeplinirea acestor comandamente — cu implicații și relații profunde pe plan național și îndeosebi în profil teritorial — și a sarcinilor ce revin verigilor organizatorice respective reclamă, pe lângă măsuri tehnice, și o serie de acțiuni organizatorice și de conducere menite să conducă, în principal, la asigurarea condițiilor pentru funcționarea sistemului electroenergetic pe zone autonome, creșterea siguranței în funcționare a instalațiilor, reducerea consumurilor tehnologice în transportul

și distribuția energiei electrice, lichidarea oricăror fenomene de utilizare nerațională a energiei, economisirea acesteia în toate sectoarele de activitate. Totodată, elementele calitative oferite de perfecționarea organizării și conducerii vor constitui premise pentru creșterea fiabilității sistemului energetic.

Studiul pe care l-am abordat, pornind de la evidențierea aspectelor favorabile și nefavorabile ale cadrului organizatoric actual și urmărind constituirea elementelor de referință care să determine perfecționări într-o perspectivă mai largă, a avut drept obiectiv conceperea și structurarea unor elemente-cadru pentru un sistem de organizare și conducere a activității electroenergetice în teritoriu, care să-i confere acesteia unele caracteristici cum ar fi: integrabilitate, mobilitate, adaptabilitate și eficiență maximă în îndeplinirea sarcinilor, competențelor și responsabilităților legate de:

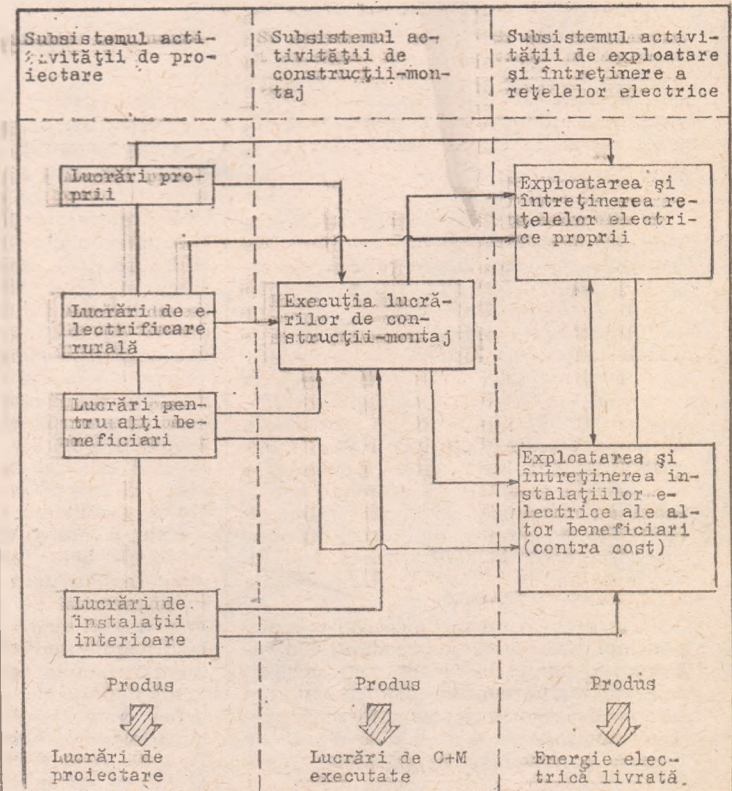
- transportul și distribuția energiei electrice,
- exploatarea și repararea liniilor și stațiilor electrice pentru creșterea continuă a siguranței în funcționare a sistemului energetic național,
- furnizarea energiei electrice la toate categoriile de consumatori și asigurarea respectării măsurilor pentru economisirea ei,
- proiectarea rețelelor electrice proprii și ale consumatorilor până la tensiunea de 110 kV inclusiv,
- execuția lucrărilor de construcții-montaj aferente,
- proiectarea și producerea de piese de schimb, scule, utilaje, dispozitive de lucru specifice și confecții metalice pentru linii și stații electrice ș.a.

În formula concepută, sistemul energetic teritorial este structurat în trei subsisteme de bază, corespunzând activităților de: proiectare, construcții-montaj, exploatarea și întreținerea rețelelor electrice (vezi schema).

Fiecare dintre ele cuprinde lucrări specifice, care identifică complet elementele sistemului. Acestea sînt grupate în concepția funcțională a întreprinderii, potrivit unei abordări tipologice a acestora pe principalele ei subsisteme menționate.

Considerăm, astfel, că întreaga activitate electroenergetică în profil teritorial se poate organiza în întreprinderi de rețele electrice la nivel de județ, a căror structură de organizare — pe deplin corelată cu prevederile decretului nr. 162/1973 — ar putea prezenta o serie de variante, condiționate de:

- sfera atribuțiilor și responsabilităților în domenii ca planificarea, aprovizionarea, desfacerea, investițiile, producția și resursele umane;
- complexitatea activității, care exprimă diversitatea, interdependența și amploarea proceselor de producție (exploatare, construcții-montaj, proiectare) ce se desfășoară în cadrul sistemului de organizare;

Schema principalelor subsisteme ale activității electroenergetice în teritoriu

— dispersia teritorială a subsistemelor de organizare (centre de rețele de transport, centre de rețele de distribuție, șantier — respectiv loturi de construcții-montaj);

— caracteristicile procesului tehnologic și nivelul dotării tehnice, exprimate în volumul, structura și succesiunea opera-

țiilor prin care se realizează producția. Această variabilă are un impact considerabil asupra structurii de organizare și în special asupra sistemului de exploatare;

— reglementările cu caracter normativ sau indicativ, care influențează direct dimensiunea și configurația structurii organizatorice.

În sistemul conceput se regăsesc unele principii de conducere, pe baza cărora pot fi dezvoltate metode și tehnici specifice:

— **principiul unității de conducere**, care presupune subordonarea fiecărui om al muncii unui singur șef, în fața căruia trebuie să răspundă de întreaga sa activitate. Acest principiu este de o importanță deosebită și pentru sistemul electroenergetic, în cadrul căruia menținerea unui riguros spirit de disciplină este indispensabilă în vederea rezolvării activităților;

— **principiul unității de acțiune**, prin care se asigură sincronizarea unor acțiuni în cadrul diverselor compartimente ale sistemului de organizare. Astfel, o măsură care se ia în orice domeniu al activității de bază (exploatare, execuție, proiectare) trebuie să fie concepută și sub aspectul influenței sale în celelalte compartimente (tehnic, organizare, aprovizionare, investiții, furnizare de energie electrică, contabilitate-financiar, personal) și invers;

— **principiul nivelurilor ierarhice**, în conformitate cu care personalul este ierarhizat pe niveluri de responsabilitate cu privire la luarea deciziilor, transmiterea ordinilor, întocmirea instrucțiunilor necesare și execuția;

— **principiul menținerii responsabilității**, care necesită stabilirea exactă a responsabilităților — nici mai mici, nici mai mari decât cele necesare — pentru o anumită funcție (șef de compartiment, șef de centru, inginer, tehnician etc.) și menținerea lor pentru toate acțiunile întreprinse de funcția respectivă;

— **principiul corespondenței între autoritate și responsabilitate**, pe baza căruia fiecare om al muncii trebuie să fie investit cu autoritatea necesară, pe măsura responsabilităților sale;

— **principiul nivelurilor deciziilor**, care precizează relația ce există între implicațiile și responsabilitățile ce decurg din luarea unor decizii și nivelul ierarhic de la care sint luate;

— **principiul numărului minim de niveluri de conducere**, prin care se asigură transmiterea rapidă și nedeformată a sarcinilor într-un sens și a informațiilor necesare în celălalt sens;

— **principiul numărului optim de subordonați**, care influențează în cea mai mare măsură eficacitatea muncii de conducere. În sistemul conceput, la nivelele ierarhice unde trebuie luate decizii frecvente și cu implicații largi în sistem, numărul optim de subordonați variază între 4 și 7, iar la nivelurile de execuție unde operațiile executate au un caracter tipic de repetare, numărul de subordonați poate ajunge la 20 de oameni ai muncii;

— **principiul interdependenței minime**, care presupune asigurarea unui grad corespunzător de independență a diferitelor subsisteme organizatorice din sistemul de organizare, care să le asigure funcționarea optimă — cunoscând că instaurarea

unei interdependențe mari micșorează responsabilitatea și diluează autoritatea. Principiul este deosebit de important pentru organizarea sistemului electroenergetic, în cadrul căruia dispersia teritorială impune crearea unor subunități cu un grad mai mare de independență;

— **principiul flexibilității structurale**, potrivit căruia se stabilesc, pe baza unor examinări permanente, structuri organizatorice adaptate necesităților imediate și de perspectivă;

— **principiul disponibilității de alternative**, în conformitate cu care soluția de organizare se alege din mai multe variante studiate.

Aplicarea corectă a tuturor acestor principii permite stabilirea unei structuri organizatorice corespunzătoare, a unui sistem bine încheiat, care să evolueze în sensul dorit.

În cadrul sistemului propus, veriga de bază o constituie centrul. În teritoriu putem avea:

● centre teritoriale de rețele de distribuție a energiei electrice (CRED);

● centre teritoriale de rețele și stații de înaltă tensiune de transport al energiei electrice (CIT);

● centre teritoriale de PRAM.

În interiorul acestora s-au putut diferenția, potrivit criteriilor alese, mai multe posibilități de realizare a lor. De exemplu, vor putea fi organizate: centru de rețele de distribuție urban (CRED-u), care are în gestiune instalațiile aflate într-un oraș sau municipiu; centru de rețele de distribuție rural (CRED-r), având în gestiune instalațiile din mediul rural; centru de rețele de distribuție urban-rural (CRED-ur), însărcinat cu gestiunea instalațiilor din mediul urban și rural.

Se asigură astfel și o funcționalitate crescută a sistemului-cadru, o atenție specială acordându-se conducerii economico-financiare planificate a acestuia, dezvoltării autoconducerii și autogestunii, promovării unor metode și tehnici adecvate în desfășurarea unor activități, precum și realizării unui sistem informațional pe măsura exigențelor actuale și de perspectivă. Sistemul informațional se concepe a fi realizat cu mijloace moderne de prelucrare și ținând cont de fluxurile informaționale necesare unei întreprinderi de rețele electrice, singura în măsură să stăpânească problematica energetică în teritoriu.

Prin formulele organizatorice avute în vedere se vor putea realiza în condiții de eficiență maximă obiectivele activității electroenergetice în teritoriu, printre care:

— asigurarea alimentării cu energie electrică în mod continuu și la parametri nominali a tuturor consumatorilor din teritoriu;

— urmărirea folosirii raționale a energiei electrice în instalațiile proprii și la consumatorii de pe raza respectivă de acțiune;

— asigurarea unei înalte discipline și pregătiri profesionale a personalului întreprinderii, ca o condiție pentru îndeplinirea sarcinilor cu deplină responsabilitate;

— dezvoltarea instalațiilor de transport și distribuție a energiei electrice în teritoriul respectiv, în contextul dezvoltării de ansamblu a sistemului energetic național și mărirea gradului de eficiență economică în funcționarea acestora.

Ioan LUPU

șeful șantierului de construcții-montaje
energetice Piatra Neamț din I.R.E. Bacău

O cooperare de succes, inițiată la T.I.B.

(Urmare din pag. 12)

neză, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, Siria, Japonia, R.F. Germania, Iran, India, Italia, Norvegia.

Produsele livrate de societatea R.R.R. se bucură de o înaltă apreciere a beneficiarilor, datorită nivelului lor tehnic și calitativ, fiind astfel competitive cu cele mai bune reductoare realizate pe plan mondial.

Referințele tehnice obținute cu ocazia vizitelor făcute de reprezentanții beneficiarilor din străinătate, în vederea recepționării produselor sau con-

tractării, conțin aprecieri deosebit de favorabile privind organizarea și înzestrarea tehnică a fabricii, calificând întreprinderea ca una din cele mai moderne în domeniul fabricării reductoarelor, ca un succes al bunei colaborări româno-vest-germane.

Activitățile de proiectare și execuție orientate în ultimul timp în domeniul reductoarelor speciale, cu dantură complet rectificată, cu un înalt grad de fiabilitate, au condus la introducerea pe noi segmente de piață. Faptul că o serie de firme occidentale — ca Werner & Pfleiderer, G.H.H., Krupp-Polysius

s.a. — cumpără reductoare fabricate la R.R.R. dovedește pe deplin nivelul calitativ și competitivitatea de care se bucură pe piața reductoarelor societății.

Rezultatele obținute până în prezent prin buna colaborare între parteneri asigură și pe mai departe dezvoltarea societății cu rentabilitate corespunzătoare, așa cum a fost gândită la înființare. Ea a creat, totodată, premise pentru înființarea de noi societăți mixte româno-vest-germane.

La cea de a 7-a ediție a T.I.B., Reșița-Renk-Reductoare se află printre firmele industriale expozante, cu produse de mare atractivitate comercială.

ÎN CĂUTAREA UNOR NOI PARADIGME PE FILIERA CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES (II)

Deschiderea opticii economice spre noi paradigme

AVEM nevoie de inovări în modul de gândire și acțiune și în domeniul economiei. Economia, științele economice au intrat tot mai mult în dialog cu celelalte componente ale vieții sociale, cu alte discipline științifice și cu tehnologia, cu procesele educaționale și informaționale, cu cele culturale. Evoluția este firească. Frontierele domeniului economic nu sînt și nici nu pot fi impermeabile celorlalte planuri ale activității social-umane.

Științele economice sînt mai degrabă înconjurate, așa cum se exprimă Georgescu Roegen, de o „penumbră dialectică”, în care ele se împletesc cu socialul și politicul. Procesele și fenomenele economice nu sînt „pur” economice. Sistemul economiei capitaliste sau sistemul economiei socialiste nu sînt numai sisteme economice, ci sînt în același timp expresia unor sisteme sociale, politice, culturale, de valori. De exemplu, dacă ne referim la evoluții mai recente, la dezvoltarea și rafinarea aparatului matematic, a analizelor cantitative și a modelelor economico-matematiche constatăm că deși acestea au adus numeroase contribuții pozitive, ele au determinat în același timp o ruptură și mai adîncă de viață economică reală, o izolare mai pronunțată a științelor economice de cele umaniste, adesea chiar față de cele tehnice și ale naturii.

Chiar dacă ar fi să facem abstracție că majoritatea modelelor economico-matematiche nu surprind aspecte esențiale social-umane, așa cum observă Georgescu-Roegen, însăși variabilitatea, natura evolutivă a proceselor economice exclud înțelegerea cu ajutorul unor modele „aritmomorfe”³⁾. Cred că prea adesea s-a trecut la elaborarea unor modele matematice înainte de a se realiza o clarificare conceptuală satisfăcătoare și de a pune în evidență multiple componente și interdependențe în cadrul unui model logic. Astfel nu numai că nu s-a reușit să se surprindă complexitatea, ci numeroase ambiguități existente în planul conceptelor și al categoriilor științifice au fost transpuse pe un alt plan cu pretenția rigurii matematice.

Asistăm încă de pe acum la un proces de tranziție de la epoca maximizării producției și a consumului, la o epocă dominată de urmărirea a minimizării inputurilor materiale și a sporirii eficienței dezvoltării, adică urmărindu-se nu numai obținerea unei eficiențe economice, ci și o eficiență socială, pe planuri mai largi. Astfel, devine tot mai evidentă și mai presantă necesitatea reevaluării teoriei economice, atât a premiselor, cât și a modelelor variabilelor, inclusiv a celor privind dezvoltarea.

Sînt tot mai mulți cei care au devenit conștienți de limitele și insuficiențele modelelor „clasice” ale creșterii economice de tipul H—D—H (Harrod, Domar, Nick), impermeabile, așa cum a-

rată și Perroux, dezvoltării și progresului, pentru că nu iau în seamă dinamisme economice decisive, cum sînt natura relațiilor sociale, reformele structurale, instituționale etc. Abordarea creșterii economice „în sine” are pe planul practicii consecințe mai flagrante. Orientarea „economocentrică” a unei societăți, subordonarea valorilor social-umane unor rațiuni exclusiv economice, de exemplu, maximizarea profitului, se fac adesea împotriva omului, cu efecte sociale, ecologice etc. extrem de dăunătoare.

Adevărată deschidere a teoriei creșterii economice nu poate să apară decît atunci cînd aceasta se reîntoarce cu fața spre om, considerîndu-l nu numai ca o resursă a creșterii, ci ca o figură centrală și finalitate a creșterii, înțelegînd semnificațiile și implicațiile binomului „omul-scop”, „economia-mijloc”

Dacă avem în vedere :

1) handicapul teoriei creșterii, adesea limitată la disciplinele economice „pure” neglijînd unele elemente indispensabile descifrării acestor procese, cum sînt : relațiile om-natură, om-societate, structurile sociale și politice, tehnologice, organizaționale și instituționale etc. ;

2) carențele modelelor clasice ale creșterii, care nu iau în seamă dinamisme sociale, culturale, etice etc. ale dezvoltării și progresului ;

3) finalitatea social-umană a creșterii, atunci, se resimte necesitatea abordării creșterii economice într-un cadru mai larg, cuplată cu dezvoltarea socială.

Nu mă refer numai la necesitatea unei reîntreprinderi a datelor, a semnificațiilor lor, ci este vorba aici de a le privi cu alte lentile. Avem de-a face cu o nouă paradigmă a creșterii economice :

a) tratarea problemelor creșterii economice în cadrul mediului natural, social-politic, tehnologic, cultural etc. și de aici necesitatea analizei factorilor și a modelelor creșterii economice într-o viziune corelativă și integrativă, în cadrul interdependențelor și intersecțiilor sale cu diferite alte medii ;

b) abordarea creșterii economice nu în sine, ci fiind seama de finalitatea sa social-umană și de aici, necesitatea corelării creșterii economice cu dezvoltarea și progresul ;

c) pornind de la binomul „omul-scop”, „economia-mijloc”, ajungem la necesitatea reconvertirii creșterii economice într-o creștere de tip socio-centric, care ține seama de mecanismele de naștere a trebuințelor și valorilor și aspirațiilor, de relațiile om-cultură-dezvoltare, trebuință-interes-valoare, individ-trebuință-obiect, etc. ;

d) considerarea dezvoltării ca un fascicul larg de transformări cantitative, dar și calitative, de satisfacere a unor aspirații social-umane solicită definirea valorilor de bază și alternativelor de societăți dezirabile, definite în general ca o nouă paradigmă, prin societăți centrate pe om, participative și care învață ;

e) înțelegerea faptului că lumea re-

simte tot mai acut nevoia de participare, aceasta constituie un concept central, o idee-forță și un element stabilizator esențial în sistem ; mărind gradul de echitate și egalitate și evitînd segmentarea, fragmentarea și marginalizarea, el asigură creșterea gradului de securitate și autonomie în sistem ;

f) dezvoltarea reprezentînd prin excelență și un proces de învățare, acesta constituie un alt element stabilizator, de bază al sistemului ; majoritatea proceselor economice, sociale, tehnologice etc. constituie nemijlocit și procese de învățare, de adaptare permanentă la schimbare ; procesele de învățare la indivizi și societăți, din trecut și din viitor, măresc capacitatea de adaptare și de anticipare, ajutînd la evitarea apariției elementelor distructive, a catastrofelor și sporirea sinergiei sistemului.

În acest context, în esență, creșterea SOCIOCENTRICĂ presupune, așa cum rezultă și din experiența României, noi modele prin care să se realizeze (a) **corelarea** diferitelor obiective economice și sociale în lumina finalității sale social-umane, a dinamicii nevoilor sociale și individuale, pentru realizarea unei dezvoltări multilaterale economice și sociale ; (b) **echilibrarea** criteriilor economice și celor sociale pe termen scurt și lung în alocarea resurselor și a structurilor micro și macroeconomice și micro și macrosociale într-o viziune coerentă ; (c) **integrarea** coerentă a diferitelor planuri implicate în procesele de creștere-dezvoltare-progres, a diferitelor politici sectoriale care concurează la atingerea obiectivelor economice și sociale ; (d) **omogenizarea** dezvoltării spațiale, a sistematizării teritoriului și localităților, prin repartizarea judicioasă a populației, activităților economice și sociale în teritoriu, dezvoltarea echilibrată a așezămintelor umane, a zonelor și regiunilor.

Această concepție, prezentă în opera președintelui Nicolae Ceaușescu, sugerează schimbări esențiale, profunde, în teoria și modelele de creștere economică, pe multiple planuri de la finalitatea ei, funcția-obiectiv, criteriile de optimizare și raționalitate economică și socială, pînă la natura inputurilor și outputurilor, a impulsurilor și mecanismelor de reglare și a conceptelor cu care operează. Multe din schimbările viitoare vor proveni din însăși modificarea principiului axial.

Schimbarea principiului axial

DACĂ pornim de la ideea că opticile prea specializate și ruperea economică din contextul ei mai larg, social-uman atunci cele mai mari speranțe de a depăși aceste handicapuri pot proveni din viziunile integratoare și dialogul interdisciplinar. De altfel, crește-

³⁾ Georgescu Roegen, Nicholas „Legea entropiei și procesul economic”, București, Ed. politică, 1979

Timp	TRECUT			VIITOR		
principiu axial	de la	tradiționalism (economie naturală, economie de mărfuri)	la	evoluționism (creșterea economică de tip economic preponderent cantitativă, performanțe pur economice)	spre	schimbarea dinamică (creșterea sociocentrică, cuplată cu dezvoltarea și progresul, orientată spre finalitatea social-umană a ameliorării condiției umane și a cadrului de viață, performanțe sociale)
etape	de la	preindustrial	la	industrial	spre	postindustrial
DOMENII						
I. procese de producție industriale	de la	activități agricole, extractive și manufacturiere	la	activități industriale și dihotomie industrie-agricultură	spre	integrare în procese circulare active, inclusiv a industriei cu agricultura
II. procese de producție agricole	de la	agricultura de tip tradițional, extensivă	la	agricultura intensivă, bazată pe mecanizare, chimizare, electrificare etc.	spre	dezvoltarea rurală integrată
III. tehnologii	de la	execuția de operații și lucrări simple	la	tehnologiile mecanice și chimice	spre	biotehnologii, tehnologii de conversie și de prelucrări în trepte, miniaturizare
IV. resurse energetice	de la	forțele naturale (vânt, apă, forța de muncă animală)	la	energia produsă de cărbune, petrol, gaze, electricitate, nucleară	spre	bioenergiei, conversia energiei solare etc.
V. resurse de materii prime	de la	materii prime de bază, agricole și minerale	la	materii prime derivate, sintetice, produse intermediare	spre	materii prime din spațiul extraterestru și acvatic, cunoștințe științifice și informație, prelucrare și transmitere
VI. resurse umane	de la	cultivator, muncitor manual și artizan	la	adîncirea diviziunii muncii, diversificarea specialităților	spre	policalificare, noi calificări științifice și informatice
VII. conducere	de la	conducere autocrată, unipersonală	la	conducere participativă și adîncirea democratismului	spre	autoconducere și autonomie tot mai largă
VIII. trebuințe umane	de la	trebuințe umane de bază (hrană, îmbrăcăminte etc.)	la	bunuri de consum de masă	spre	tot mai multă educație, cultură, sănătate, participare, responsabilitate, solidaritate, securitate
IX. așezări umane	de la	migrația rurală	la	urbanizare și opoziție sat-orăș	spre	rurbanizare, echilibrarea dezvoltării și sistematizare
X. modalități de evaluare	de la	înregistrări și clarificări statistice, evaluări cantitative	la	evaluări cantitativ-calitative, indicatori statistico-matematici	spre	indicatori calitativi, de structură

rea economică nu depinde numai de materii prime, energie, calificări umane și de aportul progresului științific și tehnologic materializat în tehnici și tehnologii de producție, dar și de noile „străpungeri“ realizate în științele economice și sociale, care pot aduce o nouă viziune asupra dezvoltării economice și sociale, noi paradigme, noi concepte, pornind poate chiar de la schimbarea principiului axial (vezi tabelul din casetă).

Tabloul nu este în măsură să indice decât unele schimbări posibile în diferite planuri, fără să poată sugera coerența între acestea și cu toate acestea necesitatea unor modificări de fond în construirea unor **viziuni integrative** par plauzibile.

Aș lua un singur exemplu. Specializarea, care a dominat dezvoltarea industrială începe să cedeze locul conceptelor de tip integrativ. Însăși tehnologiile de producție, inventarea lor nu mai poate parcurge logica de la materia primă X la produsul Z, astfel încât partea de substanță activă ce nu se regăsea în produsul finit Z se pierdea, sub formă de produse secundare, de-

șeuri, reziduuri etc. Dimpotrivă, problema se pune acum de ce tehnologie avem nevoie pentru ca să putem prelucra toate particulele active din materia primă X și să obținem astfel produsele $Z_1, Z_2, Z_3 \dots Z_n$. O asemenea gândire tehnică și economică ne conduce spre concepte integrative de **producție de tip circular activ** și ale platformelor industriale integrate promovate în România.

Sau un alt exemplu, dezvoltarea rurală integrată promovată în România. Aceasta presupune o dezvoltare integrată a activităților de tip agricol cu cele de tip industrial. Astfel are loc o transformare complexă a specificului muncii agricole într-o variantă a muncii industriale, o deplasare a unor activități de tip industrial, de servicii, de infrastructuri sociale, culturale, educaționale etc. spre mediul rural. Are astfel loc și o diminuare a migrației populațiilor sătești spre oraș. Procesul de urbanizare clasic este înlocuit cu un proces de urbanizare în care deosebirile esențiale și contradicțiile dintre aceste localități dispar, dar ele își păstrează o anumită individualitate distinctă.

Eforturile de a găsi noi paradigme

pun încă odată în evidență că viziunea „tunel“ a specialistului, care operează numai cu conceptele unei singure discipline, adesea și ea excesiv specializată, ridică bariere greu de depășit în efortul de a înțelege și stăpîni complexitatea. Edgar Morin analiza și el că viziunea simplificatoare a devenit barbaria științei specifică epocii noastre, iar Piaget atrăgea atenția asupra pericolului „erorii etalonului“. Operînd numai în termenii unei singure discipline o valoare cu rol de etalon în cadrul acesteia (de exemplu profitul sau eficiența economică pură), fiind supradimensionată și neîntîlnind seama de celelalte planuri poate să conducă cu ușurință la opțiuni aparent bune, dar în fond contradictorii sau chiar incompatibile.

Întregul presupune să-i cunoaștem părțile, dar nici părțile nu pot fi cunoscute cu adevărat dacă sînt rupte de întreg. Și din aceste cauze eforturile de decodificare, de comunicare interdis-

dr. Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 25)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CRITERIUL social, de clasă izvorăște din realitatea că lumea zilelor noastre este împărțită în clase, categorii, grupuri sociale — cu interese apropiate sau diferite în unele cazuri, opuse în altele — iar teoriile sint produsul reflectării active a realităților economice înconjurătoare prin prisma intereselor sociale pe pozițiile cărora se situează cei ce-au formulat sau formulează teoriile respective. Acest criteriu ne ajută să înțelegem, în bună măsură, de ce aceleași realități, fenomene sau procese economice își găsesc expresia generalizată în teorii ce diferă mai mult sau mai puțin, sau chiar opuse. De exemplu, capitalismul monopolist de stat ca formă actuală de existență a economiei și societății capitaliste își găsește reflectarea în cel puțin patru mari doctrine: marxistă, keynesistă, neoliberală și radicală; în cadrul lor, întâlnim unele deosebiri de orientări și nuanțe. În timp ce doctrina marxistă (pină la un punct și cea radicală) investighează, înțelege și explică mecanismele acestei forme de existență a capitalismului în scopul relevării elementelor și proceselor revoluționare necesare pentru trecerea la un nou sistem economic, doctrinele keynesistă și neoliberală (cu deosebiri de nuanțe, uneori destul de importante) tratează etapa respectivă ca pe o etapă în evoluția ascendentă a capitalismului, numită adesea neocapitalism, societate a belșugului sau a consumului, societate industrială sau postindustrială etc.; în această etapă s-a sperat ca, pe baza intervenției statului în economie, să fie lecuite mari răcile cum sint șomajul, crizele, inflația etc. După o perioadă de speranțe și incurajări, la începutul deceniului al optulea, odată cu declanșarea crizelor economice, energetice, ecologice etc., au răbufnit și marile decepții față de „virtuțile” tămăduitoare ale keynesismului.⁹⁾

De existența în sinul aceleiași clase a unor straturi și categorii sociale diferite

Doctrinile economice contemporane și criteriile de apreciere a lor (II)

este legată în bună măsură și interpretarea diferită a aceleiași doctrine — chiar doctrina marxistă într-un fel a fost și este interpretată de muncitorimea propriu-zisă, altfel de „aristocrația muncitorească” și în alt chip de lumpenproletariat; iar doctrina keynesistă a cunoscut interpretări de dreapta, de centru și de stînga, unii autori mergînd pină la radicalism — ca și existența unor doctrine diferite ale aceleiași clase, cum este cazul cu keynesismul și neoliberalismul. Clasele sociale nu sint statice, ci dinamice și ele evoluează odată cu desfășurarea progresului economic în societate.

Criteriul național-internațional decurge din realitatea contemporană a existenței a peste 155 de state independente, pe de o parte, și a gradului foarte ridicat al interdependențelor dintre economiile naționale în cadrul economiei mondiale.

El ajută să înțelegem în ce măsură teoriile analizate poartă amprenta

situației economice specifice naționale a țărilor de origine, dacă nu cumva unele din aceste țări privesc interesul economic național drept interes general al tuturor țărilor sau dacă nu, aceleași sau alte state folosesc marile interdependențe ca pretexte pentru justificarea imixtiunilor în economia altor state, a formării de blocuri economice și a încălcării dreptului suveran de decizie al unor țări asupra propriei economii și avuții naționale. Cercul în acest sens teorii ale suveranității limitate, ale integrărilor regionale în sensul creării unor organisme suprastatale cărora să li se cedeze părți importante ale dreptului de decizie și altele. Asemenea teorii nu țin seama de un mare adevăr: într-o lume

interdependentă trebuie — și se poate — ca fiecare economie națională să se dezvolte independent dar nu autarhic. Același criteriu permite să se înțeleagă de ce există deosebiri de vederi între economiști de aceeași orientare dar din țări diferite — condițiile ineseși din fiecare țară deosebindu-se — și cum trebuie abordate în chip constructiv aceste deosebiri. Unitatea de concepție a unei doctrine, cum arată realitatea, se realizează prin diversitatea de opinii, aprecieri și nuanțe, unele dintre ele ținînd de condițiile și nivelul de dezvoltare specifice fiecărei economii naționale. În acest sens, dezvoltarea doctrinei nu poate fi rodul vreunui centru care să dețină monopolul creației teoretico-economice, ci al tuturor oamenilor de știință din toate țările, aderenți la doctrina respectivă.

Criteriul progresului general derivă din nevoia raportării teoriilor economice, spre a le aprecia cît mai obiectiv, la procesele înnoitoare din lumea actuală și în perspectivă. Nu puține dintre teorii par, la prima vedere, realiste și chiar naționale; vicile lor de fond apar pregnant doar atunci cînd sint raportate la orînduirile social-economice existente și la perspectivele lor, la prefacerile

FIȘE

● A investiga multiplele interfe-nțe care iau naștere între dezvoltarea industriei și evoluția de ansamblu a civilizației umane constituie nu numai un domeniu de incitantă preocupare intelectuală, ci și o acțiune cu valoare practică evidentă. Acest fapt îl demonstrează argumentat

volumul „CIVILIZAȚIE ȘI INDUSTRIE” publicat recent la Editura „Albatros” sub semnătura lui Dan Popescu. Deoarece, așa cum susțin numeroase din paginile cărții, implicațiile progresului industrial asupra societății — într-un plan mai larg, asupra civilizației moderne — se manifestă în cele mai diverse domenii ale vieții sociale: în economie, la nivelul structurilor sociale, al mentalităților, pe plan individual. Integrată unui proces dialectic de devenire, civilizația pe care o făurim astăzi, sistemul de valori promovată, influențează la rîndul său decisiv direcțiile de dezvoltare și modul de utilizare a roadelor creației științifice.

Preocuparea autorului pentru analiza fenomenului industrial nu numai în planul realizărilor concrete, materiale, ci și în plan spiritual este evidențiată de ambele referiri și comentarii pe marginea unor idei, doctrine, teorii despre industrializare. Revînd, pe de o parte, modul în care gîndirea economică româ-

nească a receptat problema făuririi industriei naționale iar, pe de altă parte, progresele înregistrate în procesul de industrializare a țării, în anii construcției socialiste, Dan Popescu oferă, implicit, cititorului un răspuns arinselor dezbateri privind rolul industriei și căile de infăptuire a industrializării, sugerînd, totodată, noi domenii de meditație asupra civilizației și industriei viitorului.

Economia resurselor naturale

● Criza de materii prime și energetice care confruntă economia mondială impunînd restricții severe și de durată pentru fiecare țară în parte, concepția asupra dezvoltării economice se cere la rîndul său reconsiderată în funcție de acest parametru, afirmă doi economiști din R.D. Germană, Horst Paucke și Günter Streibel, în articolul „Zur ökonomischen Bewertung von Naturressourcen” (Considerații asupra evaluării economice

a resurselor naturale), publicat în nr. 9 al revistei „WIRTSCHAFTS WISSENSCHAFT”. Judecățile și diferențiate în funcție de resursele existente pe teritoriul național, precum și de structura producției, cu deosebire a industriei, de perspectiva temporală în care sint proiectate. Ceea ce apare ca deosebit de important în acest context, afirmă P.H. S.G., este alcătuirea unor indicatori economici care să reflecte cît mai real și nuanțat efectele costurilor cu materia primă — atât indigenă cît și importată asupra eficienței economice. În această perspectivă, se susține în articol, fundamentale apodouă categorii de judecăți economice. O primă categorie referă la evaluarea comparativă a eficienței exploatații resurselor naturale proprii — în calcul urmărind a fi incluse toate factorii tehnologici, de la locașarea zăcămintelor și pină la utilizarea lor în producție — raportat la prețul mondial. Cea a doua categorie ar urma

revoluționare din epoca noastră, la natura intereselor sociale promovate sau la procesele înnoitoare etc. Keynesismul a însemnat un salt în gândirea economică susținătoare a capitalului, a capitalismului, adâplind-o la starea de criză a acestuia din punctul de vedere al burgheziei, mai ales al celei monopoliste, dar nu al progresului general care cerea și cere înlăturarea mecanismelor economice croite pe dimensiunile profitului capitalist, ale exploatării muncii salariațe. De aici și controversa legată de aprecierea sa ca o revoluție în știința economică sau ca o doctrină, în esență, conservatoare.¹⁰⁾ Raportată la procesele înnoitoare ale epocii, doctrina keynesistă nu poate fi apreciată decât ca fiind conservatoare cu toate că nu este lipsită de elemente de inovație. Eforturile actualilor postkeynesiști¹¹⁾ nu vor fi încununat de succese evidente atâta vreme cât ele se vor menține în limitele axiomei keynesiste a menținerii capitalismului, iar doctrina propusă spre elaborare va păstra amprenta conservatorismului. N-au trecut decât 4-5 ani de la inițierea unei doctrine postkeynesiste, iar acum se vorbește despre nevoia unei doctrine post-postkeynesiste. Doctrina economică marxistă a capitalismului monopolist de stat având drept ax depășirea orînduirii burgheze și a mecanismelor ei economice, este, prin natura lucrurilor, revoluționară; ea se racordează la cerințele progresului general.

Un alt exemplu. Teoria cercului vicios al subdezvoltării, deși este preocupată de soluționarea unei probleme acute și ia în considerare multe realități ale lumii a treia, este conservatoare prin faptul că promovează ideea menținerii în stare de dependență a țărilor subdezvoltate față de cele capitaliste dezvoltate, absolutizează pretențiile efecte pozitive ale exportului de capital pe linia dezvoltării și minimizează rolul efortului propriu al acestor țări. De asemenea,

doctrinile care minimalizează importanța făuririi unei noi ordini economice internaționale sau o reduc la simple amendamente ale celei vechi sint, ipso facto, conservatoare fiindcă acceptă o ordine care defavorizează marea majoritate a popoarelor lumii.

Criteriile complementare oferă posibilități în plus pentru aprecierea nuanțată a teoriilor și doctrinelor economice contemporane. De exemplu, criteriul datelor empirice oferă posibilitatea să se ia în considerare anumite împrejurări specifice care, într-o perioadă sau alta, într-o parte sau alta a lumii, au influențat gândirea economică. Un asemenea „dat empiric” îl constituie războaiele și cursa înarmărilor care au influențat hotărâtor asupra apariției de teorii ale economiei de război sau de doctrine după care militarizarea economiei ar fi un remediu pentru racele capitalismului maturizat. Teoriile respective nu pot fi apreciate pur și simplu drept conservatoare, ci de-a dreptul reacționare.

Teoriile și doctrinile sint produsul reflectării generalizate, sintetice a realităților economice. Aceasta nu înseamnă că ele nu au o independență relativă. S-ar cădea în sociologism vulgar sau economism mecanicist dacă am nega acest gen de independență. Criteriul independenței relative ne permite să evaluăm structurile intime ale teoriilor și doctrinelor economice, să urmărim legile dezvoltării lor, să le apreciem cât mai obiectiv. El este de mare folos în descifrarea procesului cumulativ și dezvoltării științei economice, în surprinderea acelor elemente cu care doctrinele analizate contribuie, dacă este cazul, la îmbogățirea științei economice.

Firește, criteriile amintite nu sint imuabile, aceleași, date odată pentru totdeauna, iar sistemul lor se poate îmbogăți cu noi elemente în funcție de cerințele vieții reale, de starea științei

economice și de problemele cu care se confruntă.

Criteriile nu sint o sumă de elemente disparate ci un sistem de instrumente care se cer folosite în chip dialectic, fără exagerări sau omisiuni de o parte sau alta, pentru a realiza o evaluare științifică, realistă, fără idei preconcepute și etichetări ale teoriilor și doctrinelor economice contemporane. Este suficient să se omită un criteriu sau altul ca să se ajungă la aprecieri și evaluări unilaterale, incomplete, eronate. Omiterea criteriului de clasă nu ne-ar permite astfel să înțelegem amplele confruntări ideologice care au loc astăzi în domeniul economic. Subestimarea criteriului național ar îngreuna descifrarea deosebirilor de opinii și aprecieri ale aceluiași fenomen dat, de exemplu de către economiștii din diverse țări socialiste, adepți ai aceleiași concepții, cea marxistă. Atît abordarea cit și folosirea criteriilor într-o viziune sistemică potențează eforturile actuale de scoatere a științei economice din impas, de realizare a confruntărilor de opinii în chip constructiv, și de desfășurare a unei lupte ideologice eficace din care gândirea economică, axată pe coordonatele socialismului științific, să iasă mereu îmbogățită.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

¹⁰⁾ Vezi: J. Attali, M. Guillaume, „L'anti-economique”, P.U.F., Paris, 1974; B. Rosier, „Croissance et les crises du capitalisme”, P.U.F., Paris, 1975; I. Nicolae-Văleanu, „Sistemul crizelor actuale și criza de sistem a capitalismului”, în „Era socialistă” nr. 24/1980.

¹¹⁾ Vezi: A. Hansen, Introduction à la pensée de Keynes, P.U.F., Paris, 1967, p. 10

¹²⁾ Vezi: A.S. Elchner, Post-Keynesian Theory: a look ahead, în „Challenge”, May-June, 1979; A. Okun, Sticks with Two Short Ends, în „Challenge”, July-August, 1979; E. Appelbaum, Post-Keynesian Theory: The Labor Market, în „Challenge” January-February, 1979

permită fundamentarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung în funcție de potențialul de resurse existent în teritoriu.

Stagflație

● Stagflația, fenomen conturat în anii '70, ar fi generată — opinează Jean Marczewski în articolul „Analyse causale de la stagflation” publicat în numărul din 1 octombrie a.c. al revistei „Chroniques d'actualité de la S.E.D.E.I.S.” — de faptul că anumiți factori esențiali ai producției beneficiază de un monopol colectiv al ofertei. Această situație a permis, susține J.M., dezvoltarea simultană a unor circuite opuse — cu caracter inflaționist și deflaționist. În mod concret, stagflația mondială ar avea drept cauză două serii de factori: a) o saturație relativă a cererii de produse industriale în țările dezvoltate, concomitent cu diminuarea ritmului de inovare; b) efectele contradictorii ale sporirii masive a costurilor

reale ale unor factori de producție cum sint energia și forța de muncă. Eliminarea fenomenelor stagflationiste, înregistrate pe plan mondial — proces ce presupune compensarea celor două circuite: inflație și deflație — va defavoriza cu deosebire, susține J.M., țările în curs de dezvoltare al căror deficit financiar le obligă să-și reducă importurile și, corespunzător, exporturile și deci posibilitățile de echilibrare. Într-un plan mai general, opinează J.M., reducerea continuă a ratei de creștere a comerțului mondial contribuie la stagnarea producției în majoritatea țărilor lumii.

● Ciclul de proiecte asupra limitelor exterioare ale dezvoltării inițiate în 1972 de Clubul de la Roma (între acestea „Limitele creșterii”, „Omenirea la răspundere”, „Restructurarea ordinii internaționale” etc.) se încheie, în mod semnificativ, apreciază Aurelio Peccei, cu dezbaterile limitelor interioare ale creșterii, problemă careia îi este consacrat

ultimul proiect, redactat de James W. Botkin, Mahdi Elmandjra și Mircea Malita, și a cărui traducere, sub titlul „ORIZONTUL FĂRĂ LIMITE AL ÎNVĂȚĂRII. LICHIDAREA DECALAJULUI UMAN”, o oferă cititorilor din țara noastră Editura Politică. Autorii lucrării observă că, într-un răstimp extrem de scurt, de numai

un deceniu, acuitatea problemelor globale nu numai că nu a diminuat dar, dimpotrivă, a înregistrat o amplificare considerabilă. Se constată, în același

FIȘE

timp, și o mutație semnificativă de accent: de la problemele tehnologice și economice ale creșterii la cele umane. În fapt, se arată în carte, experiența istorică a dovedit că a acorda prioritate absolută tehnicii și economicului, a rupe aceste probleme de conținutul și finalitatea lor socială înseamnă, implicit, a le condamna la sterilitate.

Orientarea spre om, spre problemele și destinul său în lumea contemporană dobîndește însă, opinează autorii, și semnificația unui răspuns concret pentru depășirea actualei stări de criză în care se află comunitatea mondială. Deoarece, dacă majoritatea resurselor fizice sint limitate, omul, prin potențele sale creative, reprezintă o resursă nepuizabilă. Iar calea de a valorifica aceste inestimabile potențe o constituie procesul de învățare.

Model de prognoză a forței de muncă necesară în funcție de nivelul și structura producției

CEA MAI IMPORTANTĂ problemă reliefată de metoda input-output, de o deosebită utilitate practică pentru activitatea de planificare, este aceea a analogiei dintre vectorul Y al sistemului $AX + Y = X$ și sarcinile de plan stabilite pentru ramurile economiei naționale. Creșterea complexității economiei naționale impune, cu atât mai mult, să se țină seama în mod permanent, la elaborarea planului, de raporturile posibile dintre vectorul — sarcină, Y și vectorul — plan, X . Incluzându-se în model și consumul de muncă, se creează posibilitatea obținerii aspectului general al producției și repartizării forței de muncă.

Prin urmare, întrucât între ramurile economiei naționale există o legătură reprezentată prin ecuația matriceală :

$$AX + Y = X, \quad (1)$$

care, prin introducerea matricei unitate, devine :

$$(E - A) X = Y, \quad (2)$$

soluționabilă prin :

$$(E - A)^{-1} Y = X \quad (3)$$

unde :

E — matricea unitate ;

A — matricea tehnologică de dimensiunea $n \times n$, adică, matricea consumurilor directe de producție

$$a_{ij} \text{ (} i, j = 1, 2, \dots, n \text{);}$$

Y — vectorul — coloană de n elemente Y_i (cunoscute), reprezentând producția finală a fiecăreia din cele n ramuri ;

X — vectorul — coloană de n elemente X_i (necunoscute), reprezentând producția totală a fiecăreia din cele n ramuri, se poate stabili conținutul de muncă totală (vie + trecută) cuprins în produsele celor n ramuri, rezolvând, pentru sistemul :

$$\tau \cdot (E - A) + T = \tau \quad (4)$$

sau :

$$T \cdot (E - A)^{-1} X = \tau \quad (5)$$

în care :

T — vectorul consumului de muncă vie, compusă din elementele :

$$t_j = \frac{T_j}{X_{ij}} \quad (6)$$

cu semnificația

t_j — timpul de muncă vie, cheltuit pentru obținerea unei unități de produs în ramura j ;

T_j — timpul de muncă vie, cheltuit în ramura j , pentru întreaga cantitate de producție X_j a acestei ramuri ;

τ — vectorul consumurilor totale de muncă, compus din elementele τ_j , care reflectă conținutul total de muncă al unei unități de producție din ramura j .

Pentru ca din înmulțirea coeficienților

$$\begin{pmatrix} t_1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & t_2 & 0 & 0 \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & 0 & t_j & 0 \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & 0 & 0 & t_n \end{pmatrix} \times \begin{pmatrix} A_{11} & A_{12} & \dots & A_{1j} & \dots & A_{1n} \\ A_{21} & A_{22} & \dots & A_{2j} & \dots & A_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ A_{i1} & A_{i2} & \dots & A_{ij} & \dots & A_{in} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ A_{n1} & A_{n2} & \dots & A_{nj} & \dots & A_{nn} \end{pmatrix}$$

unde :

$\| \cdot \|$ — matricea diagonală a coeficienților consumurilor directe de muncă din ramura j sau, cu alte cuvinte, consumul de muncă vie pe unitatea de produs a ramurii j ;

$\| A_{ij} \|$ — matricea coeficienților consumurilor totale de mijloace de producție provenite din ramura i , necesare obținerii unei unități de produs final din ramura j sau, altfel spus, coeficienții matricei $(E - A)^{-1}$;

$\| W_{ij} \|$ — matricea coeficienților de ramură ai consumurilor totale de muncă. Ea reflectă cantitatea de muncă pe care ramura i o cheltuiește pentru ca să livreze economiei producția necesară realizării unei unități de producție din ramura j .

Odată cu înmulțirea $\| t_j \| \times \| A_{ij} \|$ care se efectuează cu ajutorul calculatorului electronic, se obține și însumarea pe coloană a coeficienților W_{ij} . Totalurile obținute reprezintă tocmai consumurile sociale totale de muncă încorporate într-o unitate de producție a fiecăreia dintre ramuri, pe care le-am notat cu τ .

Deci,

$$\tau_j = \sum_{i=1}^n W_{ij} \quad (8)$$

Prin natura lor, coeficienții matricei consumurilor totale $\| W_{ij} \|$ reprezintă mărimi cu care se înmulțește cererea finală proiectată, în vederea determinării volumului necesar al producției ce trebuie să acopere nevoile proprii pentru reproducție ale fiecăreia ramuri, nevoile de reproducție ale celorlalte ra-

lor consumurilor directe de muncă, cu matricea $(E - A)^{-1}$ să rezulte nu numai consumurile sociale totale de muncă ale ramurilor, ci și matricea coeficienților de ramură ai consumurilor totale de muncă, consumurile directe de muncă pe unitatea de produs se introduc în formula de calcul, nu sub forma de vector — linie, ci sub forma de matrice — diagonală. Prin urmare :

$$\begin{pmatrix} W_{11} & W_{12} & \dots & W_{1j} & \dots & W_{1n} \\ W_{21} & W_{22} & \dots & W_{2j} & \dots & W_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ W_{i1} & W_{i2} & \dots & W_{ij} & \dots & W_{in} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ W_{n1} & W_{n2} & \dots & W_{nj} & \dots & W_{nn} \end{pmatrix} \quad (7)$$

muri, precum și cererea finală respectivă. Prin urmare, funcția coeficienților consumurilor totale este aceea de multiplicare a cererii finale pentru determinarea producției totale a fiecăreia ramuri, necesare DEZVOLTĂRII ECHILIBRATE A ECONOMIEI NAȚIONALE. Din această cauză, fiecare coeficient al consumurilor totale poartă numele de multiplicator de ramură sau sectorial, iar matricea acestor coeficienți, pe cel de matrice a multiplicatorilor.

Este ușor de înțeles că, la rândul lor, coeficienții matricei $\| W_{ij} \|$ au aceeași semnificație și rol de multiplicatori ca și cei ai matricei $\| A_{ij} \|$ dar cu aplicabilitate în domeniul forței de muncă.

Folosirea matricei coeficienților consumurilor totale de muncă la planificarea forței de muncă se fundamentează pe două dintre premisele care stau la baza construcției balanței legăturilor dintre ramuri însăși.

Astfel, potrivit primei din cele două premise, cheltuielile de muncă vie se materializează, în cadrul procesului de producție, nu numai în produsul brut, ci și în volumul fizic al venitului național, iar suma tuturor cheltuielilor sociale de muncă materializată în volumul fizic al venitului național este egală cu cheltuielile de muncă vie consumată pentru obținerea întregii producții brute.

Potrivit celei de a doua premise, cheltuielile totale de muncă conținute într-o unitate de produs final al unei ramuri reprezintă cheltuielile de muncă vie din toate ramurile pentru obținerea unei unități de produs final în ramura respectivă. Ele oglindesc cheltuielile

totale de muncă ale societății dintr-o anumită perioadă considerată și exclusiv cruce calcul repetat, adică, reflectă numai ceea ce s-a cheltuit în perioada respectivă de către societate în diferitele ramuri ale economiei naționale. Ca o consecință firească a acestei împrejurări, coeficienții consumurilor totale de muncă (W_{ij}) exprimă câtă muncă vie adaugă direct și / sau indirect ramura i pe unitatea de produs final al ramurii j . Acest lucru este reliefat, în mod evident, de faptul că prin înmulțirea matricii $\|W_{ij}\|$ a acestor coeficienți, cu vectorul produsului final, $|Y_j|$ se obține consumul de muncă vie investită în fiecare ramură și în întreaga economie națională, adică, volumul muncii echivalent cu noua valoare pe care munca vie a creat-o în fiecare ramură și în întreaga economie națională. Deci :

$$\sum_{j=1}^n W_{ij} Y_j = T_i, \quad (9)$$

respectiv,

$$\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n W_{ij} Y_j = T \quad (10)$$

unde $i = j$ și, ca urmare,

$$T_i = T_j, \text{ respectiv, } T_j = T_i,$$

Dar, dacă prin înmulțirea matricii multiplicatorilor de ramură ai consumurilor de muncă, adică, a matricii consumurilor totale de muncă, construită pentru o perioadă pentru care s-a întocmit balanța legăturilor dintre ramuri în unități de muncă, cu vectorul produsului final respectiv a rezultat consumul total de muncă vie al ramurilor și al economiei naționale pentru obținerea acestui produs final, înseamnă că, procedându-se în mod similar, cantitatea necesară de muncă vie poate fi determinată pentru oricare volum și structură ale produsului final. Rezultă — prin urmare — că matricea coeficienților consumurilor totale de muncă — al cărei algoritm este furnizat de balanța legăturilor dintre ramuri în unități de muncă — poate fi folosită la elaborarea planurilor forței de muncă pe economia națională și pe ramurile sale.

Mai mult decât atât, extrem de interesantă și de mare utilitate practică este efectuarea calculului pentru determinarea necesarului de forță de muncă nu numai pentru produsul final în in-

tregul lui, ci și pentru fiecare din componentele sale : fond de consum, fond național de dezvoltare, export. În această idee, dacă în formulele de calcul corespunzătoare vor fi introduse, pe rând, vectorii componentelor produsului final, în locul vectorului acestuia, se va obține volumul forței de muncă necesare pentru realizarea fiecărei componente a produsului final pe întreaga economie națională și pe ramurile sale. Cu această ocazie se va consemna faptul, deosebit de interesant, că unor ramuri care nu vor livra direct nici măcar o unitate din producția lor unuia sau altuia din elementele componente ale produsului final, totuși, datorită efectelor propagate generate de fluxurile tehnologice dintre ramuri, trebuie să li se prevadă (să li se planifice) forța de muncă și pentru aceste elemente.

Aplicarea metodei diferențiat, pe elementele componente ale produsului final, dă posibilitatea organului de decizie să opteze pentru varianta de plan cea mai convenabilă din punctul de vedere al politicii economice din perioada considerată (ridicarea nivelului de trai al populației, înfăptuirea politicii de investiții, satisfacerea cerințelor izvorite din cooperarea economică internațională etc.).

Posibilitățile pe care le oferă metoda input-output în domeniul discutat nu se reduc la înlesnirea determinării necesarului de muncă exprimat numai în număr total de lucrători, ci și pe categoriile acestora, stabilite potrivit rolului pe care lucrătorii îl au în procesul de producție. Folosirea unor matrice ale coeficienților consumurilor totale de muncă calculate pentru fiecare din categoriile de lucrători ar crea posibilitatea planificării, cu ajutorul acestui instrument de lucru, nu numai a numărului total de lucrători, ci și a celui corespunzător categoriilor respective.

De o deosebită utilitate practică s-ar dovedi matricele coeficienților consumurilor totale de muncă exprimate în număr de lucrători de diferite meserii și specialități. Aceste matrice, pe lângă folosirea lor în planificarea forței de muncă corespunzătoare meseriilor și specialităților în cauză, pot da indicații foarte prețioase în acțiunea de elaborare a planului de pregătire a cadrelor. Este neîndoios faptul că prognozele forței de muncă, științifice fundamentate, sînt deosebit de importante pentru orientarea profesională a școlărilor, care trebuie să fie cât mai bine informați asupra necesităților viitoare de cadre ale economiei, în vederea alegerii profesiei.

O justă politică de orientare profesională trebuie să îmbine în mod armonios interesele, aptitudinile, gusturile și posibilitățile individuale cu necesitățile sociale de specialiști din diferite domenii de activitate.

Iată de ce, dezvoltarea învățămîntului trebuie să se facă în strînsă legătură cu necesitățile previzibile de forță de muncă specializată.

În aplicarea practică a modelului prezentat, sînt posibile trei variante ale matricelor coeficienților consumurilor totale de muncă, adică ale matricelor multiplicatorilor de ramură, în funcție de modul de tratare a amortizării și importului, și anume :

— în matricea consumurilor directe, determinată pe baza cadranelor I al balanței legăturilor dintre ramuri, pe lângă consumurile de obiecte ale muncii autohtone, sînt cuprinse și consumurile de obiecte ale muncii din import, precum și amortizarea, ca echivalent al fondurilor fixe consumate în procesul de producție ;

— în matricea tehnologică nu mai este inclusă amortizarea, dar sînt cuprinse obiectele muncii provenite din import ;

— matricea tehnologică este construită numai pe baza consumurilor de obiecte ale muncii provenite din producția autohtonă.

Fără a intra în amănuntele tehnicii de calcul, ținem, însă, să atragem atenția că primele două variante ale matricii tehnologice au mai mult un caracter teoretic, deoarece, în cazul folosirii lor, vectorul produsului final $|Y_j|$ ar trebui supus unor operațiuni de rețușare extrem de laborioase. În legătură cu aceasta, trebuie făcută sublinierea că, atunci cînd este vorba de factorii primari, la formarea multiplicativă a efectelor asupra nivelului producției diferitelor ramuri și asupra factorilor primari înșiși, participă numai coeficienții consumurilor din producția autohtonă. Iată de ce, matricea consumurilor totale de muncă, a cărei construcție are la bază numai consumurile de obiecte ale muncii din producția autohtonă, este singura care poate fi aplicată în activitatea de planificare a forței de muncă cu maximum de eficiență și fără complicații, prin simpla înmulțire a ei cu vectorul producției finale planificate. Se înțelege, producția finală nu trebuie să cuprindă produsele provenite din import care se repartizează direct consumului final, adică, fără o prelucrare oricît de mică în cadrul economiei autohtone. Dar, acest lucru este foarte ușor de realizat. Evident, această condiție se pune și în cazul în care s-ar folosi și primele două variante.

D. I. MUSTĂREAȚĂ

În căutarea unor noi paradigme

(Urmare din pag. 21)

ciplinară și de integrare pot da rezultate fructuoase. Dialogul ne ajută deopotrivă să depășim anumite taburi, dar și să fim mai critici față de propriile noastre greșeli, pe care le introducem în mod inevitabil în eforturile noastre de inovare. Președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu

impulsionînd permanent cercetarea în științele sociale și economice, arătînd că nu trebuie să ne mulțumim cu ceea ce s-a spus odată, că trebuie să reconsiderăm unele teze dacă viața, realitățile demonstrează această necesitate stimula dialogul și creativitatea arătînd că „Știința nu se poate dezvolta decît numai printr-o confruntare liberă a părerilor, a ideilor. Desigur, mai

cu seamă în domeniul științelor sociale, există și vor apare inevitabil și teze și păreri discutabile, criticabile. Nu de aceasta trebuie să ne fie teamă ; principala teamă și principalul pericol constau în a nu desfășura activitate de cercetare datorită fricii de a nu greși, copiind ceea ce fac alții“ (-)

³⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 427

IZVORÎND din statutul său de obiectiv fundamental al orînduirii socialiste și comuniste, sporirea continui a nivelului de trai al oamenilor muncii, al întregului popor se situează, în același timp, în miezul judecăților economice, ca un factor cu influențe numeroase — directe sau indirecte — asupra sistemului economic în ansamblu. În acest cadru, un rol aparte revine consumului populației — ca modalitate esențială de asigurare a unui nivel de civilizație în deplin acord cu aspirațiile nobile ale orînduirii noastre. Caracterizat printr-un accentuat dinamism, în care se manifestă, cu intensități diferite în timp, alături de elemente economice și factori de natură psihosocială, precum și elemente ce derivă din particularitățile culturale ale unei anumite populații, din structura socio-profesională existentă, consumul populației acționează activ și continuu asupra dinamicii și configurației activității celorlalte sectoare economice.

Intr-o asemenea optică — propunându-și, deci, să surprindă atât pentru prezent, cât și pentru viitor, care sînt tendințele ce se manifestă în sfera consumului în lumina orientărilor cuprinse în documentele programatice ale partidului — lucrarea „Consumul populației în Republica Socialistă România” *) sernată de un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de Economie Socialistă (coordonator Gr. Vilceanu) se dovedește o contribuție de real interes științific la analiza complexei problematice a nivelului de trai.

Urmărind să asigure o bază de date utilizabilă în planificarea macroeconomică, autorii lucrării au procedat la elaborarea unor variante de prognoză pe diferite tipuri de consum individual — consum alimentar, nealimentar, consum de servicii sociale etc. —, estimății proiectate pe anumite intervale de timp, limita maximă luată în calcul fiind începutul mileniului următor. Tocmai de aceea, în carte s-a acordat o atenție particulară problemelor metodologice, demersului epistemologic. În această perspectivă au fost imbinat două modalități principale de analiză. O primă procedură se referă la realizarea unor proiecții în perspectivă prin extrapolarea tendințelor conturate la nivelul consumului individual în perioadele anterioare (intervalul considerat este cuprins între anii 1960—1978). În al doilea rînd s-a urmărit determinarea unei unități de măsură adecvate care să asigure comensurabilitatea datelor, element necesar în stabilirea corelațiilor macroeconomice; această unitate

o reprezintă conceptul de „consum rațional”

Din uaghiul de vedere amintit și înscriindu-se în aria mai largă de preocupări existente în această direcție pe plan mondial, autorii au situat la baza determinării conceptului de „consum rațional” așa-numitul sistem al trebuințelor umane, trebuințe (sau nevoi) care, la rîndul lor, se prezintă ca un ansamblu puternic structurat și a căror evoluție conferă profilului dintre cele mai diverse nevoilor unei populații determinate.

Totodată, în noțiunea de consum rațional se cuprind și elemente de natură fiziologică și, în cazul consumului alimentar, nutrițională, fapt care, așa cum se arată în lucrare, susține necesitatea de a concepe consumul rațional nu ca pe o entitate predeterminată, ci atribuindu-se rolul de instrument metodologic capabil să surprindă unitar, sintetic, mo-

terval de trei decenii — perioada cuprinsă între anii 1950 și 1980 — consumul de produse alimentare de bază a sporit considerabil: de la 16,7 kg de carne și produse din carne, în medie pe un locuitor, în 1950, la 62 kg în 1980; de la 108 litri de lapte și produse lactate, la 180 de litri; de la 6,9 kg de zahăr și produse din zahăr, la 28 de kg la sfîrșitul cincinalului trecut. Baza economică a acestor importante creșteri o constituie sporurile înregistrate în perioada considerată la producția agricolă, cu deosebire prin creșterea susținută a productivității muncii. În temeiul aceluiași corelații fundamentale: producție agricolă-industrie alimentară-consum, pentru deceniul 1981—1990, potrivit Directivei celui de al XII-lea Congres al partidului, se va realiza o creștere cu 18—20% a consumului de carne și produse din carne, cu 42—47% a consumului de peș-

te și produse din pește, cu 10—14% a consumului la produse lactate, cu 50—60% a consumului de fructe.

te și produse din pește, cu 10—14% a consumului la produse lactate, cu 50—60% a consumului de fructe.

Aceste corelații calitative macroeconomice dobîndesc o exprimare și mai nuanțată prin traducerea evoluției consumului alimentar al populației în termeni nutriționali. Pe baza estimării consumului zilnic de calorii pe diferite perioade, în lucrare sînt puse în evidență mutațiile survenite în ultimele decenii, proces deosebit de semnificativ pentru comensurarea nivelului de civilizație al unei națiuni. Potrivit unor calcule ale autorilor incluse în volum, consumul mediu zilnic de calorii pe o persoană a crescut de la 1 800 de calorii în anul 1950 la peste 3 200 în ultimul an al cincinalului recent încheiat.

O deosebită importanță vădește în acest context — idee asupra căreia autorii se opresc pe parcursul a numeroase pagini de carte — studiul structurii consumului de calorii pe tipuri de alimente. Se consideră, în această viziune, că o structură de consum rațional, proprie unui nivel înalt de civilizație, trebuie să se realizeze cu precădere prin diminuarea consumului de cereale și sporirea participării unor grupe de alimente bogate în proteine precum carnea, peștele, laptele și fructele. Pe această bază se concluzionează că, în condițiile în care nivelul consumului va urma și în

viitorii ani o traiectorie ascendentă**), vor spori în continuare solicitările față de agricultură, cu deosebire față de sectorul zootehnic.

Analiza evoluției consumului populației este întreprinsă în carte în strînsă legătură cu alți factori economici, în principal veniturile populației. Considerînd că alături de fondurile de consum social, al căror quantum se află într-o creștere continuă, veniturile obținute prin muncă reprezintă principalul factor care influențează nivelul și structura consumului individual, autorii au încercat să identifice cum se vor intercondiționa cele două variabile: venit și, respectiv, consum, într-o perspectivă determinată. Au fost elaborate, în acest sens, mai multe variante de prognoză asupra creșterii venitului populației prin extrapolarea nivelurilor stabilite în documentele programatice de partid.

Relevarea complexității procesului de determinare a consumului populației, prognozele de netăgăduită utilitate pentru planificarea macroeconomică cuprinse în carte, validează calitatea muncii depusă de autori. Studiarea în continuare a acestor probleme ar presupune încorporarea și a unei serii de elemente noi ce apar ca restricții pentru activitatea economică în ansamblu cum ar fi: efectele creșterii continue a prețurilor la energie și materii prime asupra costurilor produselor agricole și a prelucrării lor industriale, avîndu-se în vedere că, după cum se demonstrează în carte, ponderea acestora din urmă va crește sensibil în următorii ani; influența raportului dintre veniturile obținute în agricultură și a celor obținute în activități cu caracter neagricol în condițiile în care, pe ansamblul populației, cererea de produse agroalimentare va crește; aspecte economice ale necesității diversificării continue a produselor alimentare industrializate, ca bază a asigurării unui consum echilibrat, în condițiile asigurării rentabilității întreprinderilor din industria alimentară și a reducerii consumurilor materiale și energetice etc.

dr. Constantin BALOIU

*) Consumul populației în Republica Socialistă România, Editura Academiei R.S.R., 1981 — elaborat sub coordonarea lui Grigore Vilceanu; autori: Gr. Vilceanu, M. Poenaru, M. Molnar, R. Emanoil, E. Bădea, V. Iordache, G. Moșanu, Gh. Răducanu

**) Previzionarea modelului de consum specific țării noastre în viitoarele decenii are la bază o serie de analize interesante întreprinse de autori. Între acestea amintim o evaluare comparativă a bugetelor familiale pe medii socio-profesionale de muncitori și țărani; identificarea efectelor procesului de urbanizare asupra comportamentelor de consum

CONTRIBUȚII LA ANALIZA CONSUMULUI POPULAȚIEI

dificățiile ce apar în sfera consumului într-un context socio-economic concret. Pentru susținerea acestei idei, în volum sînt invocate și alte argumente. Astfel, urmînd o legitate specifică sferei consumului — legitate constatată de autori și în cazul țării noastre — pe măsură ce nivelul de bunăstare materială și spirituală a populației sporește — concomitent cu creșterea potențialului economiei de a asigura un volum tot mai mare de produse — se modifică și structura consumului rațional. Se înregistrează, ca tendință majoră, diminuarea părții din bugetul familial alocată pentru obținerea de bunuri alimentare și sporirea coresponzătoare a cheltuielilor pentru bunuri nealimentare (cu deosebire cele de utilitate îndelungată) și servicii.

Relevante pentru mutațiile care au loc în structura consumului în procesul dezvoltării economico-sociale sînt și schimbările survenite în domeniul consumului de bunuri alimentare, problematică care se bucură de o tratare amplă în lucrare. Pentru a oferi o imagine sintetică și, totodată, riguroasă din punct de vedere științific asupra evoluției și mutațiilor caracteristice consumului alimentar în anii construcției socialiste, autorii apelează la numeroase informații de natură statistică. Potrivit datelor prezentate în lucrare se vădește că într-un in-

Imperativul reducerii nivelului dobânzilor la creditele internaționale

Deteriorarea funcțiilor creditului internațional

CREDITELE au reprezentat de peste 400 de ani un mijloc de stimulare a schimburilor comerciale. În zilele noastre, când comerțul și cooperarea internațională au menirea să potențeze efortul propriu al fiecărei țări, creditele au căpătat un rol de dinamizare a fluxurilor comerciale internaționale, devenind o componentă necesară a procesului dezvoltării și amplificării relațiilor economice internaționale. Este grăitor, în acest sens, că orice livrare de instalații complexe, echipament industrial între țări, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, se face pe credit.

Asistăm însă în prezent la o erodare de fond a funcției creditelor, ca urmare a unei creșteri fără precedent a dobânzilor, cauzată de un complex de factori care țin de esența capitalismului, de fenomenele de criză cu care sînt confruntate aceste țări, dar mai ales de politica monetară restrictivă dusă deliberat de autoritățile monetare din unele țări occidentale.

Creșterea considerabilă a nivelului dobânzilor este concludent evidențiată de câteva cifre. Față de 1977, nivelul dobânzilor pe piața monetară din S.U.A. și pe piața internațională a eurodolarilor era în 1980 și 1981 cu 10—12 puncte procentuale mai mare. Ca urmare a „războiului dobânzilor” declanșat între principalele țări occidentale, pe piețele monetare vest-europene s-au înregistrat creșteri cu 6—10 puncte procentuale ale ratei dobânzilor. Spirala ascendentă a ratei dobânzilor s-a transmis din țările occidentale la toate categoriile de credite, inclusiv la cele pe termen lung acordate de instituțiile financiare internaționale pentru finanțarea dezvoltării în țările rămase în urmă. În acest sens, poate fi menționat faptul că în ultimii ani, Banca mondială — care la rîndul ei atrage resurse de pe piețele occidentale de capital — a majorat rata dobânzilor percepute la creditele acordate cu peste 4 puncte procentuale, pînă la 11,6%.

Scumpirea creditului internațional are o puternică influență negativă asupra tuturor țărilor, dar în mod deosebit asupra țărilor în curs de dezvoltare, nevoite să suporte povara plății unor dobînzii tot mai mari. În consecință, nivelul înalt al dobânzilor nu numai că face tot mai dificilă sarcina depășirii stării de subdezvoltare, dar contribuie considerabil la agravarea ei.

● Fiecare punct procentual de majorare a ratei dobânzilor echivalează cu plăți suplimentare considerabile pe care trebuie să le efectueze țările în curs de dezvoltare în contul împrumuturilor contractate. La nivelul datoriei externe pe care o au aceste țări, un procent de dobîndă înseamnă în prezent aproape 4 miliarde dolari. Iată de ce plățile pentru dobînzile în contul datoriei externe ale țărilor în curs de dezvoltare — plăți care s-au dublat din 1978 pînă în 1980, atîngînd 30 miliarde dolari, pentru ca în acest an să ajungă la circa 55 miliarde dolari — depășesc toate intrările de capital în aceste țări în contul asistenței oficiale pentru dezvoltare (în 1980 — circa 26 miliarde dolari). La acestea, trebuie adăugate dobînzile plătite la împrumuturile pe termen scurt (sub 1 an), angajate de aceste țări pentru acoperirea necesităților de urgență, care au ajuns la rate deosebit de înalte, 20—24% în prima parte a acestui an.

● Povara tot mai grea a dobânzilor este ilustrată de dublarea ponderii acestora în încasărilor din exporturi ale țărilor în curs de dezvoltare, de la 4—5% în 1976 la 8% în 1980 și circa 10% în acest an, în timp ce ratele scadente ale datoriei s-au menținut în jurul a 10—12% din exporturi. S-a ajuns astfel în situația în care efortul pentru rambursarea dobânzilor egalează și are tendința de a depăși efortul pentru rambursarea creditelor propriu-zise. Împreună, dobînzile și ratele scadente ale datoriei externe absorb astăzi aproape o pătrime din încasărilor valutare deja modeste ale țărilor în curs de dezvoltare, realizate prin întreg exportul lor de bunuri și servicii.

● Creșterea dobânzilor și reducerea termenelor de rambursare au redus volumul transferului net de capital — care poate fi efectiv utilizat de țările în curs de dezvoltare pentru plata importurilor și alte obiective ale dezvoltării — de la 40% în

1978 la numai 22% în 1980, obligînd aceste țări să utilizeze o proporție tot mai mare din veniturile realizate din export pentru plata anuală a dobânzilor și ratelor scadente.

● Nivelul înalt al dobânzilor la creditele internaționale se răsfrînge deosebit de puternic asupra comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare, determinînd inevitabil restrîngerea volumului acestuia și, în consecință, diminuarea comerțului internațional în ansamblu, îngustarea pieței mondiale — fenomen care afectează toate țările, inclusiv pe cele puternic dezvoltate. Efectele în lanț ale acestui proces sînt ilustrate de ultimul raport anual al G.A.T.T., potrivit căruia în 1980 volumul comerțului mondial a crescut cu numai 1,5%, iar pentru acest an se întrevede o scădere absolută, prima de după 1975.

● Povara dobânzilor a obligat țările în curs de dezvoltare să verse în 1980 țărilor occidentale 1,8% din produsul lor național brut, față de 0,4% în 1970. O treime din sporul produsului național brut al țărilor rămase în urmă este transferată sub formă de dobînzii țărilor dezvoltate. Concluzia este clară: nivelul înalt al dobânzilor contribuie la perpetuarea stării de subdezvoltare, cu toate consecințele grave care decurg de aici.

Perspectiva este și mai neliniștitoare. Dacă în prezent, o parte a datoriei scadente este formată din credite și împrumuturi externe contractate anterior, cînd nivelul dobânzilor era mai rezonabil, în perioada următoare vor trebui rambursate creditele contractate în 1980—1981, la rate deosebit de înalte ale dobânzilor. Împrumuturile contractate de la băncile private occidentale — deci la dobînzile înalte ale pieței — de către țările în curs de dezvoltare au sporit de la 13 miliarde dolari în 1977 la 42 miliarde dolari în 1979 și 47 miliarde dolari în 1980.

Dacă avem în vedere numai împrumuturile bancare contractate de țările „lumii a treia” în 1979 și 1980, de 90 miliarde dolari și faptul că la acestea se plătesc în prezent dobînzile pieței de 15—20%, rezultă că în acest an țările în curs de dezvoltare vor trebui să aloce, numai pentru piața dobânzilor, 15—18 miliarde dolari, adică mai mult de jumătate din cît vor primi în contul ajutorului pentru dezvoltare sau încă 5% din încasăările lor din exporturi sau mai mult de o pătrime din rezervele lor valutare. Să reținem că este vorba numai de creditele bancare contractate în doi ani, precum și faptul că ajutorul pentru dezvoltare este destinat realizării unor obiective necesare depășirii acestor țări și nu achitării dobânzilor. În plus, rezervele valutare ale multor țări în curs de dezvoltare sînt deja atît de mici, încît abia pot acoperi necesitățile de import pe cîteva săptămîni.

Prinse în menghina acestor dificultăți, multe țări în curs de dezvoltare se văd nevoite fie să apeleze din nou la piețele private de capital — ceea ce, la actualele niveluri ale dobânzilor înseamnă perspectiva unor datorii și mai înrobitoare —, fie să procedeze la reducerea drastică a consumului și investițiilor interne. Această ultimă orientare este, la rîndul ei, deosebit de dureroasă. Pentru țările sărace, cu un venit pe locuitor sub 300 de dolari, reducerea nivelului consumului este, de multe ori, practic imposibilă, el aflîndu-se deja sub pragul subsistenței. În general, în cazul tuturor țărilor în curs de dezvoltare, trecerea la reducerea investițiilor este echivalentă cu frînarea, uneori chiar cu abandonarea programelor lor de dezvoltare, respectiv cu adîncirea decalajelor, care le separă de țările avansate.

Propuneri realiste, constructive

AVÎND în vedere efectele nefaste pe care le are nivelul exagerat al dobânzilor, apare ca o necesitate stringentă renunțarea la politica deliberată a dobânzilor înalte și trecerea la practicarea unor dobînzii raționale. Pornind de la constatarea că toate statele, inclusiv cele dezvoltate, sînt interesate, în ultimă instanță, în această direcție, România consideră că întreaga comunitate internațională trebuie să acționeze cu fermitate

pentru a stăvili escalada dobinzilor, pentru a pune capăt acestor practici de forță și asuprire, care reprezintă, de fapt, expresii ale neocolonialismului, urmărind prin forme noi, rafinate, dar la fel de dureroase, perpetuarea exploatarei celor slabi de către cei puternici.

Definind poziția României în această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Este necesar să se acționeze cu toată hotărârea pentru a pune capăt noilor forme de exploatare, printre care și cele folosite de capitalul financiar — impunerea unor dobinzi înalte — care pun poveri tot mai mari pe umerii țărilor în curs de dezvoltare, dezorganizând, în același timp, întreaga economie mondială. Este necesar să se înțeleagă că aceasta dăunează intereselor generale ale popoarelor, este o cale care va duce la adâncirea crizei economice și va atrage neapărat riposta popoarelor sărace care nu vor putea să sufere la infinit asuprirea și jaful imperialist“.

Pornind de la această poziție principială, România a propus în cadrul actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. și la sesiunea anuală recent încheiată a F.M.I.-B.I.R.D., luarea unor măsuri concrete pentru reducerea dobinzilor la niveluri justificate din punct de vedere economic. După opinia țării noastre ar trebui să se ajungă la o înțelegere internațională, potrivit căreia plafonul maxim al ratei dobinzilor să nu depășească, în condiții economice normale, nivelul de 8%.

Această propunere a României are în vedere, în principal rata rentabilității obișnuită, normală, la obiectivele de investiții care sînt finanțate prin credite internaționale. Este ușor de înțeles că rata dobinzii trebuie să se situeze, de regulă, sub rata rentabilității la proiectul de investiție finanțat prin creditul respectiv, pentru ca acel proiect să fie realizabil, eficient. În caz contrar creditul duce la o pierdere, are loc o scurgere de venit național în exterior. Or, creditul internațional nu trebuie să constituie o frînă în calea progresului fiecărei țări, ci un stimul pentru producția materială și schimburile economice dintre națiuni.

În al doilea rînd, propunerea românească privind plafonul maxim al ratei dobinzilor are în vedere necesitatea rezolvării problemelor economice — inflația, recesiunea — în cadrul fiecărei țări unde apar aceste probleme și nu prin aruncarea dificultăților asupra altor țări, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare.

În condițiile rolului deosebit pe care îl joacă în economia contemporană creditul, mai ales pentru stimularea investițiilor, progresului, creșterii economice și avînd în vedere gravitatea problemelor legate de datoria externă, România consideră că politica de acordare a împrumuturilor internaționale trebuie să conțină elemente de favoare pentru țările în curs de dezvoltare.

Această orientare se justifică prin cel puțin două considerente.

1) Proiectele de investiție se realizează, de regulă, cu mai multe dificultăți în țările în curs de dezvoltare, datorită rămînerii în urmă a infrastructurii, a lipsei forței de muncă de înaltă calificare și a altor dificultăți inerente țărilor sărace. În consecință, rata rentabilității în aceste țări are tendința să fie mai scăzută, iar o rată mai înaltă a dobinzilor înseamnă, așa cum am precizat, scurgerea în exterior a unei părți din venitul național. Imperativul lichidării subdezvoltării, al ajutorării și nu al spoliei acestor țări, al asigurării unei creșteri efective a veniturii naționale în lumea a treia cere, deci, practicarea unor dobinzi de favoare pentru țările în curs de dezvoltare.

2) Povara datoriei externe a ajuns atît de mare încît multe țări în curs de dezvoltare întîmpină dificultăți serioase în rambursarea ei, în onorarea ratelor scadente. Apelarea la noi credite scumpe, cu rate înalte ale dobinzilor înseamnă înrăutățirea rapidă a situației — ceea ce contravine, în ultimă instanță, nu numai intereselor debitorilor, ci și celor ale creditorilor. Singura soluție la această problemă este practicarea unor credite internaționale avantajoase, avînd rate scăzute ale dobinzilor, în relațiile cu țările în curs de dezvoltare.

Pornind de la aceste considerente, România a propus la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. și la reuniunea anuală a Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale ca plafonul ratei dobinzilor la creditele internaționale acordate țărilor în curs de dezvoltare să fie de 5%, față de 8% plafonul maxim general, iar la creditele acordate țărilor cel mai puțin dezvoltate să nu se perceapă dobinzi, sau ratele acestora să nu depășească 2—3%.

De asemenea, avînd în vedere situația care s-a creat, țara noastră apreciază că rezolvarea problemelor legate de datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare constituie un obiectiv ce merită o atenție specială în cadrul procesului instaurării noii ordini economice internaționale. În acest sens, încă de la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din toamna anului 1980, România a propus măsuri pentru ușurarea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și echilibrarea balanțelor de plăți, cum sînt anularea datoriei externe a țărilor cu un venit național sub 500—600 dolari pe locuitor, aplicarea de reduceri datorii, instituirea de moratorii, reșalonarea plăților, inclusiv amînarea rambursării unor datorii pe perioade lungi, de 15—20 ani, fără aplicarea de dobinzi, pentru țările în curs de dezvoltare împovărate de datorii.

Înfăptuirea acestor propuneri realiste, constructive și echitabile ar corespunde adevăratelor interese pe termen lung ale tuturor țărilor, cauzei generale a progresului și păcii în lume.

Ilie MĂGURĂ

DOCUMENTAR

Căi de utilizare rațională a combustibililor fosili

ATRAGEREA în circuit — prin intermediul producției de energie electrică — a unor noi surse de energie (solară, eoliană, a valurilor etc.) permite substituirea treptată a celor tradiționale, epuizabile; totodată, pe a-

Economii rezultate din înlocuirea procedeelor folosind direct combustibili fosili cu altele utilizînd energia electrică

Domeniul de aplicare	Tehnica de înlocuire folosită	Economia de energie primară (în %)
— Încălzirea bramelor de oțel înainte de turnare	prin inducție con luctie	15 40
— Încălzirea catalizatorului pentru tratarea termică a metalelor în atmosferă endotermică	cu rezistență	50
— Topirea aliajelor pe bază de cupru	prin inducție	40
— Uscarea pieilor	pompă de căldură	40
— Uscarea lemnului	pompă de căldură	40
— Gelificarea îmbrăcăminții rutiere	cu radiații infraroșii	50
— Mijloace de transport intern	acumulatori	50
— Întărirea termică a betonului	cu rezistență	40—76
— Concentrarea laptelui	osmoză inversă	60
— Uscarea cernelii tipografice	cu radiații ultraviolete	70—90

ceastă cale se pot obține, în anumite condiții, și economii apreciabile de purtători primari de energie. Ilustrînd această posibilitate pe baza experienței acumulate în economia franceză, revista *l'Usine Nouvelle* arată că, deși echivalența energetică este de 1 kWh = 0,86 termii, în anumite procese industriale un kWh poate înlocui uneori 2, 5, 4 și chiar 6 termii, ceea ce corespunde cu economii substanțiale. Sînt necesare aici investiții pentru înlocuirea unor tehnologii bazate pe utilizarea directă a energiei termice cuprinse în combustibili fosili (petrol, gaze, cărbune) prin altele prevăzînd folosirea energiei electrice; asemenea investiții sînt amortizabile în decurs de doi-trei ani. În plus, „electrizarea” permite obținerea de alte economii, pe calea îmbunătățirii organizatorice a proceselor de producție.

În tabelul alăturat sînt cuprinse o serie de procese tehnologice din diferite ramuri ale industriei în cazul cărora substituirea unor combustibili cu energie electrică permite obținerea unor economii considerabile. Important este însă, releva revista menționată, ca în fiecare întreprindere să se elaboreze balanțe economice, financiare și energetice cit mai realiste, menite să evidențieze ansamblul efectelor generate de substituirea unor combustibili fosili prin energie electrică, obținută din alte surse.

Programe de dezvoltare

R. F. GERMANIA: MUTAȚII STRUCTURALE
ÎN ECONOMIE

ȚARA puternic industrializată, R. F. Germania este confruntată în prezent cu necesitatea de a se adapta unei înțregi serii de mutații profunde care s-au produs la scară mondială în ultimul deceniu și care au dezechilibrat evoluția economică. Disponind de cantități relativ mici de materii prime R. F. Germania rămâne dependentă de asigurarea în mare măsură din import a necesarului de materii prime și în special de energie. Astfel, în 1980 ponderea importurilor de materii prime în importurile totale ale țării a fost de 37,3%, în timp ce exporturile de astfel de produse au avut o pondere de numai 2,3% în totalul exporturilor vest-germane.

Criza energetică caracteristică perioadei actuale și care a afectat majoritatea țărilor lumii, a impus și pentru R.F.G. luarea unor măsuri care să conducă la reducerea prin orice mijloace a consumului de energie. În acest context, în balanța energiei primare a R.F.G. apar o serie de modificări, în special în sensul reducerii ponderii petrolului (la circa 40 la sută în 1990 față de 57% în 1973). În scopul degrevării balanței de plăți, între altele s-a interzis construirea centralelor pe țitei sau gaze; totodată, este prevăzută și sprijinută trecerea pe cărbune a centralelor funcționând pe bază de hidrocarburi, precum și extinderea sistemului de încălzire prin termoficare. Se preconizează creșterea ponderii cărbunelui (singura resursă proprie) în echilibrarea balanței de energie primară, statul acordând subvenții menite să stimuleze punerea în valoare mai rapidă a zăcămintelor de cărbune. Ponderele energiei nucleare este prevăzută să crească de la 3,7% în 1980 la 17% în 1990, apreciindu-se că aceasta este una din resursele care pot contribui simțitor la substituirea petrolului.

O atenție deosebită se acordă valo-

rificării noilor surse de energie, activitatea de cercetare căpătând o extindere considerabilă în ultimul timp și fiind subvenționată de stat. În ansamblul preocupărilor pentru utilizarea rațională a resurselor energetice un loc important îl ocupă cele menite să ducă la economisirea energiei. Investițiile sint menite să ducă la creșterea randamentului instalațiilor de ardere prin modernizarea celor în funcțiune și introducerea altora noi, izolarea mai bună a construcțiilor, realizarea unor produse mici consumatoare de energie etc.

Într-o serie de situații, statul sprijină financiar întreprinderile — în special pe cele mici și mijlocii — și populația în acțiunea de economisire. De pildă, pentru perioada 1978—1980 s-au alocat 4,35 mrd. mărci în vederea încurajării investițiilor pentru economisirea combustibilului folosit la încălzirea locuințelor. Rezultatele sint evidente: în 1980 s-a realizat o scădere cu 4,2 la sută a consumului de energie primară față de 1979, în condițiile unei creșteri economice de 1,8%; pe de altă parte, se apreciază că în 1990 consumul de energie pe unitatea de produs național brut va fi cu 13 la sută mai mic față de 1979.

Se apreciază, de asemenea, că aceste programe în domeniul energetic vor contribui substanțial la stimularea procesului de relansare economică prăvănit să înceapă din anul 1989. Tot în acest sens vor acționa și programele de impulsare a investițiilor care se vor îndrepta cu precădere către sectoare ca microelectronica, industria căilor ferate, siderurgia. Investiții însumând 1,5 miliarde mărci vor mai fi alocate pentru creșterea de noi locuri de muncă și reorientarea forței de muncă spre sectoare prioritare.

Relațiile dintre R. F. Germania și țara noastră se dezvoltă pe multiple planuri: economic, tehnico-științific, cultural-ar-

tistic. Schimburile comerciale au cunoscut o evoluție continuu ascendentă, volumul lor majorându-se în intervalul 1975—1980 de două ori. În 1980 R. F. Germania constituia pentru România al doilea partener în cadrul schimburilor comerciale.

Activitatea de cooperare care a înregistrat o evoluție ascendentă este concretizată într-un număr important de acțiuni comune în domeniul producției, în domeniul comerțului precum și cel al cercetării științifice și tehnologice. Astfel au fost finalizate acțiunea de cooperare privind extinderea capacității de producție a fabricii de osii și boghiuri de la Balș, realizarea de instalații pentru turnarea continuă a oșelului la Combinatul Siderurgic de la Galați — fabricarea unor piese hidraulice de 12000 t forță etc. Au fost, de asemenea, finalizate acțiuni de cooperare cu R.F.G. pe terțe piețe, negociate și încheiate din inițiativa românească.

Acțiuni deosebit de fructuoase au fost realizate de ambele părți în agricultură în domeniul cercetării rezistenței la boli a cerealelor inclusiv porumb și crearea de hibridi timpurii de porumb; în domeniul analizei solurilor grele din România în raport cu aplicarea irigațiilor și îngrășămintelor; în domeniul stabilirii condițiilor optime de irigare în diferite condiții ecologice etc. în total existind peste 20 de teme de cercetare comune.

Între România și R.F.G. s-au stabilit relații prietenești de colaborare care se dezvoltă continuu în interesele ambelor țări și care au fost stimulate de contactele frecvente la diferite niveluri între factori de răspundere din cele două țări.

Apropiata vizită oficială în România, la invitația torarășului Nicolae Ceaușescu și a torarășei Elena Ceaușescu, a președintelui Republicii Federale Germania, Karl Carstens și a doamnei Veronica Carstens va marca, fără îndoială, un important moment în dezvoltarea colaborării și concurenței româno-vest-germane în multiple domenii și în interesul reciproc al ambelor țări.

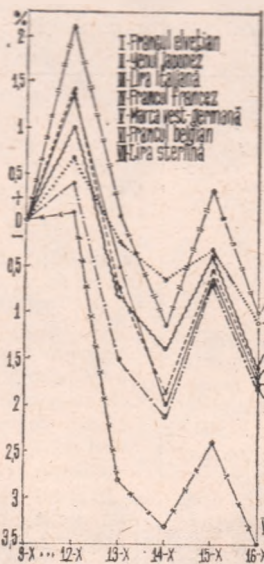
Margareta BUDA

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 12—16 OCTOMBRIE a marcat o evoluție contradictorie a cursului dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale. Tendința de slăbire a poziției monedei americane, pronunțată manifestată în săptămâna anterioară s-a prelungit la începutul intervalului analizat, pe fondul reducerii de către majoritatea marilor bănci din S.U.A. a dobânzii preferențiale „prime rate” de la 19 și 18,5% la 18%, precum și sub influența știrilor privind reducerea masei monetare cu 2,1 mrd. pe ultima perioadă raportată. Ulterior, poziția dolarului S.U.A. s-a consolidat, chiar în condițiile în care noi bănci americane au procedat la reducerea „prime rate” la 18%, proces care a reflectat în principal convingerea majorității operatorilor de devize că dobânzile pe termen scurt la depozitele în dolari au atins, pentru moment, nivelul minim acceptat pe piață.

Francul elvețian a înregistrat, la nivelul întregului interval analizat, o depreciere de 1% în raport cu dolarul S.U.A., fiind cotat în ultima zi a săptămânii la 1,8725 franci/1 dolar. Deprecierea a fost mai puțin pronunțată decât în cazul altor valute vest-europene. Poziția mărcii vest-germane s-a deteriorat, cursul acestei valute față de dolar marcind o depreciere de 1,8% (2,2325 mărci/1 dolar la 16 octombrie față de 2,1925 mărci/1 dolar în ziua de referință). O depreciere similară a înregistrat și francul belgian, cotat la finele săptămânii la 37,35 franci/1 dolar (36,70 franci/1 dolar la 9 octombrie).

Poziția lirei sterline a cunoscut cea mai pronunțată deteriorare față de dolar (o depreciere de 3,5%) în principal sub influența reducerii dobânzii de împrumut de bază de la 16% la 15,5%, precum și a perspectivelor puțin favorabile ale activității economice în această

țară. Francul francez a fost cotat la sfârșitul săptămânii analizate la 5,6 franci/1 dolar (o depreciere de 1,7% comparativ cu nivelul de referință). Poziția francului francez s-a aflat sub influența unor factori contradictorii, între care știrile privind amplificarea deficitului comercial al țării la 75,6 mrd. franci în septembrie (de la 16 mil. franci în august a.c.), majorarea rezervelor de devize ale băncii centrale, reducerea în continuare a nivelului dobânzii de intervenție ș.a. Cursul lirei italiene s-a situat la finele intervalului analizat la 1.189 lire/1 dolar (depreciere de 1,7%), între altele și sub influența publicării datelor privind restringerea excedentului balanței de plăți a țării la 942 mrd. lire în septembrie de la 1,24 mii mrd. lire în august a.c. și a celor privind reducerea volumului producției industriale cu 15,3% în august (după o creștere cu 2,6% în iulie a.c.). Dobânzile la fondurile în eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă din zilele de 9 și, respectiv, 16 oct. la depozitele pe termen de 6 luni): eurodolari 16,5% și 16,625%, euro-mărci vest-germane 11,3125% și 11,25%, eurofranci elvețieni 10,5625% și 10,5625%.

Prețul aurului s-a înscris pe o curbă descendentă, situându-se la al doilea fixing din ziua de 16 octombrie la 443,75 dolari/uncie (453,50 ultimul fixing din săptămâna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16 octombrie a.c. Bază: nivelul cursurilor din ziua de 9 octombrie 1981.

O. N. U. și cerințele contemporaneității

24 OCTOMBRIE are în fiecare an și în fiecare țară o semnificație aparte. Este ziua în care se aniversază crearea acestei organizații mondiale, după o conflagrație care a generat pierderi și distrugerii fără precedent în istoria umanității.

Un scurt bilanț al celor 36 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite nu poate ignora faptul că la O.N.U. a fost adoptată Declarația asupra decolonizării, care a făcut ca din anii '60 și pînă astăzi aproape 900 de milioane de oameni să devină cetățeni ai unor țări independente. Nu poate fi ignorat, de asemenea, faptul că în ciuda unor rezistențe previzibile și foarte tenace din partea țărilor dezvoltate, anii '70 au consacrat, cel puțin ca principiu, necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale în măsură să creeze acele condiții indispensabile unor relații economice — și nu numai economice — internaționale echitabile.

Actualmente O.N.U. constituie acel for mondial în care se face auzit cu putere glasul rațiunii, al responsabilității față de destinele omenirii pentru ca dialogul, buna înțelegere, luciditatea și responsabilitatea să ia locul în viața internațională a forței, încălcării brutale a independenței, arbitrariului, presiunilor de tot felul, inechității și in justiției, practicilor neocoloniale și — mai presus de toate — atentatului, pe calea cursei înarmărilor, la viața însăși a popoarelor.

Ne aflăm în plină desfășurare a lucrărilor celei de a 36-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. pe agenda și dezbaterile căreia se reflectă tabloul întințat al dificultăților din viața internațională. Peste 500 miliarde dolari cheltuiți anual pentru înarmare, în timp ce datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare s-a apropiat de aceeași cifră — și nu din pură întâmplare: se fabrică și se preconizează instalarea de noi arme de distrugere în masă cum este arma cu neutroni, se continuă practicile nocive ale obstacolelor, discriminărilor economice și do-

binzilor cămătărești pe fundalul unei crize economice de o complexitate, practic, fără precedent, care lovește direct și fără menajamente țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Și lista ar putea continua, desigur, incluzind criza alimentară, energetică, practicile de apartheid.

Iată de ce, la a 36-a aniversare a O.N.U. cele mai elementare cerințe privesc necesitatea unor măsuri urgente de oprire a cursei înarmărilor și inițierea unui proces real de dezarmare, începînd cu cea mai mare primădie — armele nucleare, după cum deblocarea discuțiilor privind lansarea procesului „negocierilor globale” trebuie însoțită și de măsuri imediate privind reinstaurarea unor elemente de rațiune economică și etică în relațiile economice internaționale. Destinderea și dialogul sînt asemenea cerințe elementare ale omenirii.

O.N.U., activitatea sa, nu reflectă în fapt decît expresia voinței sau a lipsei de voință politică a statelor membre pentru a se trece hotărît la slăbirea încordării, la remedierea dezechilibrelor, la o cooperare veritabilă între parteneri egali în drepturi și cointeresați, în esență, la menținerea păcii și pentru o viață decentă, în favoarea tuturor popoarelor lumii, într-un climat de securitate și eforturi constructive. O asemenea atitudine din partea țărilor membre va crea pentru Națiunile Unite acele condiții de bază ca organizația să poată participa efectiv la rezolvarea problemelor contemporaneității.

Încercăm un sentiment de justificată satisfacție și mîndrie atunci cînd constatăm consonanța deplină între aceste cerințe vitale și locul și poziția hotărîtă a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu privind sporirea rolului O.N.U., folosirea cît mai eficace a organizației ca forum care oferă cadrul internațional cel mai democratic unde toate țările pot și trebuie să se facă auzite și ascultate. forum unde „diplomația” poate și trebuie să se facă în auzul și vîzul tuturor popoarelor.

Breviar

Sesiunea din acest an a consultărilor organizate de O.N.U.D.I. pe diferite sectoare industriale a avut ca obiect industria grea, participanții (din 57 de țări și din partea a 12 organizații internaționale) subliniind rolul preponderent pe care acest sector îl are în industrializarea și în dezvoltarea generală a fiecărei țări. Un acord general a fost realizat și asupra necesității de a se impulsiona prin toate mijloacele producția industriei grele în țările în curs de dezvoltare, acest obiectiv constituind „un element fundamental în corectarea dezechilibrelor care există încă între țările dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare”.

În problema tehnologiilor reuniunea a apreciat că trebuie să se ajungă la realizarea unei unități deplină între „Nord” și „Sud” în ce privește transferul de tehnologii și implicațiile sale pe multiple planuri, inclusiv referitor la încadrarea forței de muncă în acest sector prioritar. În context, Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială i-a revenit sarcina de a evalua nivelul actual al restricțiilor referitor la patente și costul proiectelor de know-how în cadrul transferului de tehnologie pentru industria grea, O.N.U.D.I. urmînd, de asemenea, să stabilească liste concrete de probleme specifice care vor trebui să fie incluse în viitor în aranjamentele pentru transfer de tehnologii în acest sector.

Contribuția de excepție a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu la o asemenea conduită a țărilor membre față de organizație, inițiativele sale de mare rezonanță și de un interes general și real se bucură de o apreciere unanimă. În telegrama de felicitare adresată președintelui Nicolae Ceaușescu cu ocazia zilei de 23 August din acest an, secretarul general al O.N.U. Kurt Waldheim spunea pe bună dreptate că „sprijinul pe care dumneavoastră personal și Guvernul Republicii Socialiste România îl acordă în mod constant Organizației Națiunilor Unite, în eforturile sale de a contribui la menținerea păcii și cooperării internaționale, se bucură de o înaltă apreciere”.

La a 36-a aniversare a Organizației Națiunilor Unite în condițiile unei situații internaționale complexe apare cu deosebită claritate necesitatea creșterii rolului O.N.U., a unor eforturi conjugate, ample, de îmbunătățire și perfecționare a activității, a procedurilor de lucru ale organizației, în consens cu cerințele democratizării relațiilor internaționale. Direcție în care România acționează ferm și constant.

Dorel MICULESCU

Documentar ECOSOC

CREAT în 1948 și incluzînd în prezent 54 de țări membre, Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite — ECOSOC coordonează activitatea pe plan social și economic a O.N.U. și a agențiilor ei specializate. ECOSOC și-a propus încă de la începutul existenței sale să examineze condițiile socio-economice la nivel global și să facă propuneri privind măsurile ce se impun a fi luate la nivel național și internațional pentru o dezvoltare echilibrată în lume. Recomandările ECOSOC acoperă o sferă largă de preocupări, cum sînt comerțul internațional, mediul înconjurător, industrializarea, știința și tehnologia, resursele naturale, populația și nivelul de trai etc., Consiliul avînd obligația să realizeze periodic studii și rapoarte pe probleme economice, sociale, culturale, educaționale și de sănătate.

ECOSOC este organizat în cinci comisii regionale, al căror scop este de a sprijini dezvoltarea economică și socială a regiunilor respective, făcînd propuneri guvernelor interesate și inițind diverse acțiuni prin agențiile sale specializate. Comisia de

statistică este unul din organele funcționale de bază prin care Consiliul își realizează atribuțiile.

Recenta sesiune ordinară a ECOSOC, care a avut loc la Geneva, a inclus pe agenda sa o gamă largă de probleme, legate în principal de așezările umane, alimentație, cooperarea pentru dezvoltarea industrială, resurse naturale, asistență în caz de calamități naturale, comunicații, cooperarea în domeniul mediului înconjurător, garantarea independenței popoarelor coloniale, cooperarea regională și altele.

Consiliul a adoptat o serie de rezoluții prezentate Adunării Generale în sesiunea din septembrie, printre acestea evidențindu-se recomandările privind declararea anului 1983 drept An internațional al comunicațiilor, stimularea cooperării dintre țările în curs de dezvoltare, în special în problema asigurării necesarului de apă potabilă, impactul rezolvării problemei alimentare mondiale asupra altor aspecte ale vieții sociale și economice.

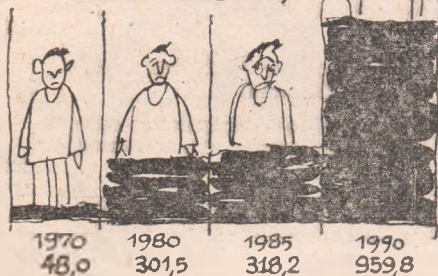
Recent, România a fost aleasă membru al Consiliului, această constituire, fără îndoială, o expresie a recunoașterii contribuției deosebite pe care țara noastră a adus-o în permanență la buna desfășurare a activităților economice și sociale ale O.N.U.

Cancun: în dezbateri probleme acute ale economiei mondiale

ZILELE acestea își desfășoară lucrările la Cancun, în Mexic, reuniunea la nivel înalt a 22 de țări ale lumii (opt țări industrializate și 14 țări în curs de dezvoltare) în cadrul așa numitului „dialog Nord-Sud”. Fără a avea loc în cadrul O.N.U., conferința ar putea influența, prin concluziile politice la care va ajunge, lucrările actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., permițând un schimb de vederi cu caracter general asupra viitorului rela-

Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare importa-toare de petrol (în miliarde dolari)

țiilor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ținind seama — așa cum se preciza în comunicatul final al ultimei reuniuni pregătitoare — de „interdependența și reciprocitatea intereselor lor”.

Dezbaterele, desfășurate sub genericul „Viitorul cooperării economice și reactivarea economiei mondiale”, abordează câteva din cele mai urgente probleme care confruntă actualmente omenirea, cum ar fi securitatea alimentară și dezvoltarea agricolă, problemele energetice, comerțul și dezvoltarea industrială, probleme financiare și monetare, acestea din urmă ținând seama de perspectiva creșterii în proporții copioase a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, între altele sub efectul nivelului exagerat al dobânzilor (vezi graficul).

Sistem complex de conducere

CONDUCEREA activității economice și social-culturale a unui oraș cu 8 milioane de locuitori, cum este Moscova, ridică numeroase probleme de interdependență și corelare a celor peste 18 mii de unități ale comerțului cu amănuntul și de alimentație publică, 1 200 de școli de cultură generală și 208 instituții de învățământ mediu și superior, aproape 1 500 de biblioteci, 250 de spitale, policlinici și alte instituții cu același caracter, a vastei rețele

de transport public urban ș.a. Nu este vorba aici numai de prezent, ci și de probleme ale dezvoltării în perspectivă a capitalei Uniunii Sovietice, cum ar fi: înscrierea optimă a unui nou complex de locuințe în peisajul urbanistic al acesteia, alegerea mijloacelor și liniilor de transport care să-l lege de restul orașului, stabilirea numărului și profilului unităților comerciale, presta-tore de servicii, social-culturale etc., de care va avea nevoie noul cartier.

Pentru a asigura soluționarea la timp și în condiții cât mai bune a problemelor amintite și a multor altele, în cadrul Direcției generale de arhitectură și planificare a Moscovei a început să funcționeze sistemul automatizat „Signal”, menit să se ocupe de problemele economice care intră în atribuțiile Comitetului executiv al Sovietului orașesc. Aceasta constituie doar începutul, într-o primă etapă fiind prevăzută elaborarea complexului „Moscova”, care va cuprinde 47 de sisteme automatizate, capabile să rezolve peste o mie de sarcini de anvergură în domeniul conducerii și planificării.

Evoluții ale producției de oțel

DUPĂ aprecierea Institutului Internațional pentru Siderurgie, anul trecut producția mondială de oțel s-a redus cu mai mult de 4% față de 1979, apropiindu-se de nivelul anului de izbucnire a crizei energetice și a recesiunii economice din țările capitaliste (1974). Din tabelul de mai jos rezultă că în decurs de șase ani producția de oțel a cunoscut un declin apreciabil în țări ca S.U.A., R.F.G., Anglia, Belgia etc. Pe de altă parte, unele țări în curs de dezvoltare (Brazilia, India ș.a.) și-au sporit producția de oțel, plasându-se printre primele douăzeci de state producătoare din lumea nesocialistă; progrese remarcabile au fost realizate în acest domeniu și de majoritatea țărilor socialiste.

Producția de oțel a principalelor țări capitaliste producătoare (mil. tone)

Țara	1974	1980	Modifi-carea (în %)
Japonia	117,1	111,5	- 4,8
S.U.A.	132,2	100,3	- 24,1
R.F.G.	53,2	44,1	- 17,1
Italia	23,8	26,7	+ 12,2
Franța	27,0	23,3	- 13,7
Canada	13,6	15,9	+ 16,9
Spania	11,5	12,7	+ 10,4
Belgia	16,2	12,3	- 24,1
Anglia	22,4	11,5	- 48,7
R.S.A.	5,8	9,4	+ 62,0
Australia	7,8	7,6	- 2,6

Sursa: După „Stahl und Eisen”, nr. 3 / 1981.

Avantajele desalinizării prin osmoză inversă

FĂCÎND un bilanț al extinderii desalinizării apei marine prin metoda osmozei inverse (care constă, în esență, în

trezirea — printr-o membrană de construcție specială — a apei sărate, la o presiune superioară celei osmotice), revista *L'Usine Nouvelle* apreciază că pe plan mondial capacitățile respective vor crește în perioada 1981—1985 de peste trei ori mai repede decât ansamblul industriei de desalinizare a apei. Ca urmare, ele vor ajunge să reprezinte în 1980 o zecime din capacitatea totală instalată de 8 milioane m³/zi.

Competitivitatea metodei osmotice în raport cu metoda tradițională de distilare a apei marine se datorează unei serii de avantaje, cum sînt: posibilitatea înlocuirii metalului la unele părți din instalații cu mase plastice, micșorarea coroziunii (procesul desfășurându-se la temperatura mediului ambiant), reducerea personalului care asigură funcționarea și întreținerea instalației, ușurarea efectuării reparațiilor ș.a. Principalul avantaj îl constituie însă costul mult mai scăzut (mai ales în cazul instalațiilor de desalinizare cu capacitate mică și mijlocie) per mc de apă potabilă obținută, ca urmare îndeosebi a consumului mai mic de energie, comparativ cu instalațiile clasice. Avantaj, care deschide perspective favorabile rentabilizării acestei activități de obținere a apei potabile.

R.P.D. Coreeană: dezvoltarea bazei interne de materii prime

CONCOMITENT cu modernizarea și diversificarea structurală a economiei naționale, în R.P.D. Coreeană s-a acordat — în cursul realizării planurilor economice pe termen mediu — o atenție prioritară dezvoltării bazei autohtone de materii prime, considerată ca una din premisele asigurării independenței economice a țării. Datorită amplitudinii lucrărilor de prospectare a zăcămintelor de minerale utile, a exploatareii pe scară largă a resurselor existente s-a putut asigura acoperirea — din producția proprie — a necesităților industriei de minereu de fier, metale neferoase și rare.

Paralel cu dezvoltarea industriei extractive, au fost create și extinse subramuri ale metalurgiei, industriei materialelor de construcții și industriei chimice care — pornind de la resurse naturale interne — produc o gamă tot mai largă de materii prime prelucrate pentru diferite sectoare ale economiei naționale. Pot fi citate, astfel, producția de vinalon și clorură de vinil (bazate pe utilizarea antracitului și a calcarului), cea de fibre artificiale pe bază de stuf și paie) ș.a. După cum relatează revista *La Corée d'aujourd'hui* (nr. 9/1981), în prezent toate ramurile industriei R.P.D. Coreene au asigurată aprovizionarea cu materii prime din producția internă în proporție de cel puțin 75%.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 23 octombrie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Sub semnul dezvoltării comerțului și cooperării internaționale în slujba progresului 1
- Autoaprovizionarea teritorială
  - Autoaprovizionarea teritorială — bază pentru satisfacerea nevoilor de consum ale populației 2
  - Aport însemnat al gospodăriilor populației (Gh. N. Iosif) 3
  - Asigurarea bazei furajere — condiție hotărâtoare pentru creșterea producției zootehnice în fiecare județ (Gh. Frățilă, R. Voicu, T. Moga, Ov. Grasu) 4
  - Vocația agrozootehnică a zonei montane (Radu Rey) 5
- Cerința majoră a scurtării duratei de execuție a investițiilor. Accelerarea montajului utilajelor tehnologice. (Camelia Sirbu) 7
- Dezbateri „R.E.” Concepte și modalități de organizare a activității industriale (I) 9
- O cooperare de succes, inițiată la T.I.B. (G. Cristea) 12
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate, eficiență. Creșterea rolului prețurilor de producție în realizarea autogestiunii; (N. Săvoiu) 13
- Considerații privind interdependența caracterului sistemic al energiei și a formelor sale organizatorice (Vasile Nitu) 15
- Cititorii au cuvântul 17

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Perfecționarea organizării și conducerii activității electroenergetice în teritoriul (Ioan Lupu) 18

TEORII-IDEI

- În căutarea unor noi paradigme pe filiera creștere-dezvoltare-progres (II) (Ioniță Olteanu) 20
- Școli ● curente ● economiști: Doctrinile economice contemporane și criteriile de apreciere a lor (II) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- Model de prognoză a forței de muncă necesară în funcție de nivelul și structura producției (D. I. Mustăreață) 24
- Contribuții la analiza consumului populației (Constantin Băloiu) 26

ECONOMIE MONDIALĂ

- Imperativul reducerii nivelului dobânzilor la creditele internaționale (Ilie Măgură) 27
- R.F. Germania: mutații structurale în economie (Margareta Buda) 29
- Forumul dezvoltării 30
- Mondorama 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate

IN THIS ISSUE

- Concepts and ways for the organization of the industrial activities. A „R. E.” debate (I) 9
- A successful cooperation initiated at the International Fair of Bucharest 12
- Considerations on the interdependence of the systemic character of the energy and its organizational forms (Vasile Nitu) 15
- Looking for new paradigms in the succession growth-development-progress (II) (Ioniță Olteanu) 20
- Schools ● trends ● economists. Contemporary economic doctrines and their judgement criteria (II) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- A prognosis model for the necessary labour force connected with the level and the structure of the production (D. I. Mustăreață) 24
- The imperative of the run down of the interest rate level for the international credits (Ilie Măgură) 27
- The Federal Republic of Germany: Structural changes in economy (Margareta Buda) 29

DANS LE NUMÉRO

- Concepts et modalités d'organisation de l'activité industrielle (débat) (I) 9
- Une coopération de succes initiée à la Foire Internationale de Bucarest 12
- Considerations sur l'interdépendance entre le caractère du système de l'énergie et ses formes d'organisation (Vasile Nitu) 15
- A la recherche de nouveaux paradigmes sur la filière croissance-développement-progres (II) (Ioniță Olteanu) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Les doctrines économiques contemporaines et les critères de leur appréciation (II) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- Un modèle de prognose du nécessaire de main d'oeuvre par rapport au niveau et à la structure de la production (D. I. Mustăreață) 24
- L'impératif de la diminution du niveau des taux d'intérêt pour les crédits internationaux (Ilie Măgură) 27
- La R.F. d'Allemagne: mutations structurelles dans l'économie (Margareta Buda) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Концепты и манеры организации промышленной деятельности (I) (Обеужденне) 9
- Успешное сотрудничество, проводимое Бухарестской Международной Ярмаркой 12
- Соображения относительно взаимозависимости между системным характером энергетики и ее организационных форм (Василе Ниту) 15
- В поиске новых парадигм в последовательности — рост-развитие-прогресс (II) (Иониță Олтяну) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Современные экономические доктрины и критерии их оценки (II) (Иваницу Николае-Вăляну) 22
- Модель прогнозирования потребности в рабочей силе в зависимости от уровня и структуры продукции (Д. Мустăреаță) 24
- Повелительное требование понижения уровня процентов на международные кредиты (Илие Мăгурă) 27
- Ф. Р. Германия: структуральные сдвиги в народном хозяйстве (Маргарета Буда) 29

Abonamentele se incheie la oficiile postale, factorii postali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

83 de magazine, peste 17 500 mp suprafață comercială (în stațiuni și municipiu) din care peste 700 mp dați în folosință numai în acest an — iată o imagine parțială a comerțului vilcean. O parte însemnând, de fapt, sectorul textile-încălțăminte și metalo-chimice de sub egida Întreprinderii comerciale de stat pentru mărfuri industriale, care asigură, printr-un evantai de magazine: „Romarta” — încălțăminte — textile — tricotaje — țesături — galanterie — lenjerie — confecții magazinul universal „Cozia” sau magazinele specializate de cristaluri, porțelanuri, cosmetice-parfumerie etc., desfacerea fondului de marfă din acest sector, necesar vilcenilor.

Aflindu-vă în Vilcea puteți admira splendorile peisajului și achiziționa produse utile dintr-unul din aceste magazine.

**ÎNTEPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT
PENTRU MĂRFURI INDUSTRIALE — VILCEA**

Str. Cozia nr. 41, Rm. Vilcea

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

25-31 octombrie

FIECARE CETĂȚEAN UN DEPUNĂTOR LA C.E.C.